מיין שבת אוצר

מיט ווערטלעך שיינע, פאר גרויסע און קליינע.

פ. מאזעסזאהן - "המחנה החרדי"

פערל ווערטער - ב' מטות - מסעי תשפ"ה

• מטות •

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל. (מטות ל:ב)

רש"י: צוערשט האט משה רבינו צוגעטיילט דעם כבוד פאר די נשיאים, און מיט זיי געלערנט די דינים פון נדרים, און דערנאך האבן די נשיאים געלערנט מיט אלע אידן.

פון דא זעהט מען אז א נשיא אדער א מנהיג מעג טוען פאר זיך, איידער ער איז מזכה דעם כלל, איז צו לערנען תורה. אזוי האט משה רבינו געטוען, פריער האט ער געלערנט מיט די נשיאים, און די נשיאים האבן געלערנט מיט די אידן.

(הרה"ק רבי ישראל מרוזשין זי"ע)

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'... (מטות ל:ב)

משה רבינו זאגט דא פאר אידישע קינדער אן עצה טובה אז זייערע ווערטער זאלן דערהערט ווערן, "**אל ראשי המטות לבני ישראל**",—אז די ראשי המטות זאלן זיך בייגן צו אידישע קינדער ['מטות' באדייט אויך בייגן], זיי זאלן האבן הכנעה פאר אידן, און דעמאלט **זה הדבר אשר צוה ה'**..." וועלן זיי קענען זאגן פאר אידישע קינדער דעם ציווי ה', און מ'וועט זיי אויסהערן.

("הרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל זי"ע)

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.... (מטות ל:ג)

דער וואס היט אפ זיינע רייד זיי זאלן נישט פארשוועכט ווערן און נישט גיין לבטלה, "**ככל היוצא מפיו יעשה**"—טוהט דער באשעפער ערפוהלן אלעס וואס גייט ארויס פון זיין מויל, זיינע ברכות און גזירת ווערן מקויים און ערפוהלט, ווי דער פסוק זאגט: "**ותגזר אומר ויקם לך**"—צדיק גוזר והקב"ה מקיים...

("עבודת ישראל")

נקם נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמך... (מטות לא:ב)

די אידן האבן מלחמה געהאלטן מיט מדין, נאך משה רבינו'ס פטירה, מ'זאל נישט זאגן, אז משה האט נישט מלחמה געהאלטן מיט מדין, ווייל ער געוואוינט אין מדין, און געווען יתרו'ס איידעם. דערפאר האט דער באשעפער געהייסן פיהרן די מלחמה מיט מדין פאר משה רבינו'ס פטירה.

("משך חכמה")

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם איז געגאנגען קיין מדין נעמען זיין באלוינונג פאר'ן געבן זיין עצה, און די אידן האבן געזינדיגט, און פיר און צוואנציג טויזנט אידן זענען אומגעקומען.

פארוואס איז בלעם געגאנגען קיין מדין, ס'שטייט נישט אז די מדינים זאלן אים האבן צוגעזאגט א באלוינונג פאר שעלטן די אידן? נאר ער איז געגאנגען קיין מדין, ווייל בלק [וואס לויט איין דעה, איז געווען צור, איינע פון די פינף מלכים פון מדין] האט צייטווייליג געקעניגט איבער מואב, און שפעטער איז ער צוריק געגאנגען קיין מדין. איז בלעם אהין געגאנגען, איינצומאנען זיין באלוינונג וואס בלק האט אים צוגעזאגט פאר מאכן זינדיגן די אידן.

(משכיל לדוד)

המשך בעמוד הבא ->->->->->

מיין אוצר... מתורת רבותינו אויף די פרשה

• מטות •

ויצאו משה ואלעזר הכהן וכל נשיאי העדה לקראתם אל מחוץ למחנה (מטות לא:יג)

רש"י: זיי זענען ארויסגעגאנגען, ווייל זיי האבן געזעהן אז די נערי ישראל כאפן פון די רויב.

מ'קען זאגן נאך א טעם פארוואס משה רבינו איז ארויסגעגאנגען צו די נערי ישראל. רש"י (לא:ה) ערקלעהרט: "וימסרו מאלפי ישראל",—אז מ'האט מיט געוואלד גענומען די נערי ישראל צו די מלחמה מיט מדין, ווייל ווען זיי האבן געהערט אז משה רבינו'ס פטירה איז געוואנדן אין נקמת מדין, האבן זיי נישט געוואלט גיין ע"כ. די נערי ישראל האבן מורא געהאט אז ביז זיי וועלן צוריק קומען פון די מלחמה מיט מדין וועלן זיי מער נישט קענען זעהן משה רבינו אזוי ווי ס'שטייט "נקום נקמת בני ישראל אחר תאסף אל עמיך". און משה רבינו האט דערפון געוואוסט, דעריבער איז ער גלייך ווי זיי זענען צוריק געקומען פון די מלחמה מיט מדין ארויס געגאנגען צו די נערי ישראל, זיי צו דערפרייען און ווייזן אז ער לעבט נאך.

(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם האט גענומען די אומנות פון די אידן זיי צו שעלטן מיט'ן מויל, ווייל "אין נושעין אלא בפיהם וע"י תפלה ובקשה",—דער כח פון אידן איז וואס זיי דאווענען מיט'ן מויל דורך "תפלה ובקשה".

דארף מען פארשטיין דעם לשון פון רש"י ווייל 'בפיהם' איז דאך אויך תפלה ובקשה, איז פארוואס חזר'ט רש"י איבער און זאגט "ע"י תפלה ובקשה". האט דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] ערקלעהרט: ס'איז דא צדיקים וואס מיט'ן בלויזן דיבור פונעם מויל קענען זיי שוין אלעס פועל'ן, און ס'איז דא צדיקים וואס קענען פועל'ן נאר דורך תפלה ובקשה, ווייל א זאך וואס קומט דורך דיבור העלפט נאר לשעה, און וואס קומט דורך תפלה ובקשה העלפט אויך לדורות שפעטער. דאס זאגט רש"י: "אין נושעין אלא בפיהם", מיינט אפילו די צדיקים פועל'ן 'בפיהם' בלויז מיט'ן דיבור אליין, פונדעסטוועגן זענען זיי נישט צופרידן דערמיט ווייל זיי ווילן פועל'ן מער, ווייל דורך תפלה ובקשה, איז דאס משפיע און פועל'ט אויך אויף לדורות שפעטער.

(כ"ק מרן מהר"א מבעלזא 'לקט אמרי קודש')

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם האט געטוישט דאס אומנות פון די אומות העולם וואס הרג'ענען מיט א שווערד [אזוי ווי ס'שטייט 'ועל חרבך תחיה'], מיט'ן אומנות פון די אידן וואס זייער כח איז דורך 'תפילה ובקשה', דאווענען מיט'ן מויל, האט ער אויך געוואלט נוצן זיין מויל צו שעלטן די אידן.

דער עלטער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהר"ש זי"ע), האט געפרעגט וואס מיינט "והחליף אומנותו באומנותם", ער האט געטוישט, ס'וואלט געדארפט שטיין: "ותפש אומנותם", ער האט גענומען, אזוי ווי רש"י זאגט שפעטער "ובא הוא

המשך בעמוד הבא ->->->->->

מיין שבת אוצר

פערל ווערטער - פ' מטות מסעי תשפ"ה

<<<<<<

• מסעי •

אלה מסעי...אשר יצאו מארץ מצרים...ביד משה ואהרן...(מסעי לג:א)

גאולת מצרים וואס איז געווען דורך משה און אהרן, איז נישט געווען א גאולת עולם. אבער די גאולה העתידה, וואס וועט זיין פון באשעפער אליין, וועט זיין א גאולת עולם. "**אלה מסעי בני ישראל**",—אידן וועלן נאך דארפן מיטמאכן פארשידענע מסעות אין גלות, "**אשר יצאו מארץ מצרים...ביד משה ואהרן**",—ווייל זיי זענען ארויס פון מצרים דורך משה און אהרן, און וואלטן זיי ארויס פון מצרים דורכ'ן באשעפער, וואלט דאס געווען א גאולת עולם.

("כותנות אור")

אלה מסעי בני ישראל (מסעי לג:ב)

דערפאר וואס די אידן האבן ביים מאכן דעם עגל געטאנצט און געשריגן: "**אלה** אלהיך ישראל", זענען זיי געשטראפט געווארן מיט: "**אלה** מסעי בני ישראל", - צו ווערן פארטריבן און זיך ציהען פון איין ארט צום אנדערן.

(הרה"ק רבי אשר ישעי' מראפשיץ זי"ע)

ואלה מסעיהם למוצאיהם (מסעי לג:ב)

דער פסוק זאגט "כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות אני ה'",— אז ווען משיח וועט קומען און מיר וועלן ארויסגיין פון גלות, וועלן די אידן דעמאלט גיין אויפ'ן זעלבן וועג וואו זיי זענען ארויס געגאנגען פון גלות מצרים, און ס'וועט זיך איבער'חזר'ן די זעלבע נסים ווי דעמאלט. דער פסוק איז מרמז, "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", דאס איז געווען על פי ה', פארוואס? ווייל "ואלה מסעיהם למוצאיהם", די זעלבע נסיעה וועט זיך איבערשפיהלן ווען מ'וועט ארויסגיין פון גלות.

(בעלי ברית אברם)

ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני...(מסעי לג:טו)

אין פסוק (לג:יד) "ויחנו ברפידים", שטייט, אז די אידן האבן נישט געהאט וואסער צו טרינקען, און פארוואס דא ביי "ויסעו מרפידים ויחנו במדבר סיני", שטייט נישט אז די אידן האבן באקומען די תורה אין מדבר סיני? ווייל נאכ'ן מקבל זיין די תורה, איז שוין די תורה מער נישט באגרעניצט, נישט מיט צייט, און נישט מיט פלאץ, נאר אין יעדער צייט און פלאץ, דארף מען לערנען תורה.

("אוצר חיים")

ויסעו מיטבתה ויחנו בעברנה. (מסעי לג:לד)

"**ויסעו מיטבתה**",—דער וואס אנערקענט נישט אין די גוטסקייט פון באשעפער, "**ויחנו בעברנה**",—דער ערוועקט אויף זיך 'אף ועברה', א צארן.

("ויאמר משה" - הגה"ק רבי משה יחיאל אלימלך מלברטוב זצ"ל)

כי אתם באים אל הארץ כנען (מסעי לד:ב)

"**כי אתם באים**",—איר קומט און באלאנגט "**אל הארץ כנען**",—צום דאזיגן לאנד. פונקט ווי א שטערצל קומט צו צום טעפל. (אין אידיש ווערט דער אויסדרוק "קומט צו" גענוצט ווי "פאסט צו") אידן פאסן זיך צו ארץ ישראל און ארץ ישראל צו אידן...

(קאזשניצער מגיד זצוק"ל)

מיין אוצר... מתורת רבותינו אויף די פרשה

<<<<<<

ותפש אומנותם לקללם". אבער וואס פאר א טויש האט דא בלעם געמאכט? האט ער גענטפערט: יעקב אבינו האט געזאגט (ויחי מח:כב) "ואני נתתי לך שכם אחד על אחיך אשר לקחתי מיד האמרי בחרבי ובקשתי", זאגט תרגם אונקלוס: "די נסיבית מידא דאמוראה בצלותי ובבעותי", אז תפלה איז געגליכן צו א חרב און א קשת, און דער ענין איז אז ס'איז צוויי סארט בחינות אין תפלה. איין בחינה איז, אז דער צדיק דאוונט און איז גוזר און דער באשעפער איז מקיים (ראה תענית כג.א), אזא תפלה איז א בחינה פון א "חרב", ווא מ'פועלט גלייך. די צווייטע בחינה איז, בדרך תחנה ובקשה, וואס איז בבחינת "קשת", וואס מ'פועל'ט נישט באלד נאר נאך א שטיק צייט. און כאטש צדיקים האבן דעם כח צו דאווענען בבחינת "חרב" וואס מ'פועל'ט באלד, טוען זיי דאס נישט אפט, נאר אין א נויט פאל, און דאווענען ענדערש בתחנה ובקשה, א בחינה פון "קשת". בלעם הרשע נישט גענוג וואס ער האט תופש געווען די אומנות פון אידישע קינדער וואס זייער כח איז מיט'ן מויל, נאר ער האט נאך אויפגעטוישט זיין אומנות, מיט'ן אומנות פון די אידן", ער האט נישט גענוצט זיין מויל בדרך תחנה ובקשה, א בחינה פון "קשת", נאר גענוצט זיין מויל צו שעלטן, (ראה "אור החיים" הק' בלק כג:ח), א בחינה פון "חרב", דאס אומנות פון די אומות העולם. דאס זאגט רש"י: אידן נוצן זייער אומנות און דאווענען בדרך תפלה ובקשה דוקא, און בלעם האט אויפגעטוישט זיין אומנות מיט זייער אומנות, צו נוצן זיין מויל אין א בחינה פון "חרב". האבן די אידן אויך אזוי געטוען, ווען זיי האבן גע'הרג'ט בלעם מיט א שווערד, האבן זיי זיך פריער באראהטן מיט משה רבינו אזוי ווי דער בעל הטורים זאגט: "ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב", ביי יהושע (יג:כב) "ואת בלעם בן בעור הקוסם", אז מ'האט געברענגט בלעם פאר משה רבינו און אים דן געווען אלס "מכשפה לא תחיה". דאס באדייט "שהחליפו אומנותם באומנות האומות", זיי האבן נישט גענוצט א חרב אים סתם צו הרג'ענען אזוי ווי טוען, נאר גענוצט די שווערד אים צו הרג'ענען, לויט דיני התורה. **אלו דברי קדשו של כ"ק אבי זקני ז"ל.**

מ'קען מפרש זיין אויף אן אנדערן אופן די ווערטער פון רש"י: "אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות האומות שבאין בחרב". לויט'ן תרגם יונתן אויפ'ן פסוק (בלק כג:י) "תמות נפשי מות ישרים ותהי אחריתי כמוהו", אָמַר בִּלְעָם רַשִׁיעָא אִין קַטְלִין יָתִי בֵּית יִשְׂרָאֵל בְּסַיְיפָּא כְּבַר מְבַשְׂרָנָא דְלֵית לִי חוּלַק לְעָלְמָא דְאָתֵי בְּרַם אִין מַיְיתְנָא מוֹתָא דְקַשִׁיטִין לְוַאי דְתֵיהֵי סוֹפִי כִּזְעֵירָא דִבְהוֹן",—בלעם הרשע האט געזאגט: אויב די אידן וועלן מיך הרג'ענען מיט א שווערד, ווייס איך פון דעם אז איך וועל נישט האבן א חלק אין עולם הבא, אבער אויב איך וועל שטארבן א מות ישרים, איז הלואי זאל איך האבן א סוף ווי דער קלענסטער פון די אידן. (וע"ע סנהדרין קה.). ווען א איד ווערט גע'הרג'עט דורך א גוי איז ער זוכה צו עולם הבא, אפילו ער איז נישט ראוי דערצו צוליעב זיינע מעשים. אבער דער וואס ס'שטארבט כדרך כל הארץ, דארף ער זיין ראוי פאר א שכר אין עולם הבא צוליעב זיינע מעשים, פארקעהרט וואס בלעם האט געזאגט, אז אויב ער וועט שטארבן א מות ישרים א נאטירליכע טויט, האפט ער צו זיין כאטש ווי דער נידריגסטער איד, אבער אויב מ'וועט אים הרג'ענען מיט א שווערד, האט ער זיכער נישט קיין חלק אין עולם הבא. דאס איז די כונה: "אף הם באו עליו והחליפו אומנותם באומנות

המשך בעמוד הבא ->->->->->

<<<<<<

האומות שבאין בחרב", ד.מ. די אידן האבן אויפגעטוישט דאס אומנות פונעם חרב פון די אומות העולם, ווייל א איד וואס ווערט ח"ו גע'הרג'ט מיט א שווערד דורך אומות העולם, איז זוכה צו עולם הבא, אבער בלעם וואס מ'האט גע'הרג'ט מיט א חרב, האט נישט קיין חלק אין עולם הבא.

(כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע)

ואת בלעם בן בעור הרגו בחרב. (מטות לא:ח)

רש"י: בלעם איז געקומען און געטוישט זיין אומנות מיט'ן אומנות פון די אידן, וואס ווערן געהאלפן מיט'ן מויל דורך תפילה ובקשה. האט ער זיי אויך געוואלט שעלטן מיט'ן מויל, האבן די אידן געטוישט זייער אומנות מיט'ן אומנות פון די פעלקער, וואס קומען מיט זייער שווערד, אזוי ווי דער פסוק (וילא כז:מ) זאגט "ועל חרבך תחיה".

האט דער זיידע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] געפרעגט: וואס פארא עונש איז דאס געווען פאר בלעם מיט דעם וואס מ'האט אים גע'הרג'ט מיט א שווערד און נישט דורך תפילה? נאר ס'שטייט אין ספר "קדושת לוי" (כללות הניסים), אז ווען דער באשעפער נעמט נקמה פון די פיינט בדרך ניסים ונפלאות, און ס'קומט דערפון ארויס א קידוש ה', איז דאס א גרויסער חסד פאר די פעלקער, ווייל זיי ווערן כלים, וואס מיט זייער שטארבן איז נתקדש געווארן שם שמים ברבים. דעריבער ווען בלעם וואלט נישט געשטארבן בדרך הטבע מיט א שווערד, נאר דורך א נס פון תפלה ובקשה, וואלט ארויס געקומען פון דעם א קידוש ה' און דאס וואלט געווען פאר בלעם א טובה, ווייל ס'איז דורך אים נתקדש געווארן שם שמים ברבים. דעריבער וויבאלד מיט זיין גרויס רשעות האט ער געוואלט טוישן זיין אומנות מיט'ן אומנות פון די אידן און זיי שעלטן מיט'ן מויל, האבן די אידן אויך געטוישט זייער אומנות מיט זיין אומנות און אים גע'הרג'ט מיט א שווערד, בדרך הטבע, כדי אז פון זיין טויט זאל נישט ארויסקומען פאר אים קיין שום טובה. טובה, אז ער זאל זיין א כלי פאר קידוש ה'.

(כ"ק מרן אדמו"ר מבעלזא שליט"א)

• מסעי •

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים לצבאתם ביד משה ואהרן (מסעי לג:א)

מדרש (במ"ר כג:ב): "זהו שאמר הכתוב (תהלים עז:כא) 'נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן'".

פארוואס זענען אידן געגליכן דווקא צו 'צאן'? ביים קרבן פסח שטייט (שמות יב: כח): "וילכו ויעשו כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו", זאגט רש"י: "להגיד שבחן של ישראל שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן. ומהו 'כן עשו', אף משה ואהרן כן עשו", האט דער זיידע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] ערקלעהרט, אז די אידישע קינדער האבן געהאט צוויי זאכן צו גלייבן, א) גלייבן אין באשעפער. ב) גלייבן אין משה און אין אהרן אז דער באשעפער האט זיי טאקע געשיקט און געהייסן די אלע מצוות, און דאס זאגט רש"י: "שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן", זיי האבן נישט נאר געגלייבט אין באשעפער, נאר זיי האבן אויך געגלייבט מיט אן אמונת חכמים, אז משה און אהרן זענען די שליחים פון באשעפער. ווייטער משה און אהרן האבן אבער נאר געהאט איין אמונה, גלייבן אין באשעפער, דערפאר זאגט דער פסוק: "כן עשו", אז משה און אהרן האבן זיך

<<<<<<

כולל געווען מיט די צוויי אמונות פון די אידן, אמונה אין באשעפער אין אמונת חכמים. דאס זאגט דער פסוק: "נחית כצאן עמך", פונקט אזיוווי ביים קרבן פסח [וואס איז געווען פון 'צאן'], האבן די אידן דאס מקיים געווען מיט אן אמונת חכמים אין משה און אהרן, אזוי איז אויך געווען די גאנצע פערציג יאהר אין מדבר. און "ביד משה ואהרן" איז א רמז אז משה און אהרן האבן זיך כולל געווען מיט די אמונה פון די אידן.

(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא - סעודה ב' תשל)

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם. (מסעי לג:ב)

אייגענטליך פארוואס שטייט צום ערשט אין פסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם", און דערנאך שטייט "ואלה מסעיהם למוצאיהם"? מ'קען דאס פארשטיין אזוי. די אידן האבן זוכה געווען זיך מקדש צו זיין אין אלע זייערע מסעות אין מדבר אינעם זכות פון משה ואהרן. אבער משה רבינו מיט זיין גרויס ענוה האט דאס אנגעהאנגען אין סייעתא דשמיא, אז אלעס וואס איז מיט זיי געשעהן איז מיט'ן כח און רחמנות פון באשעפער. אבער די נישט גוטע זאכן וואס האבן פאסיהרט האט ער אנגעהאנגען אין די השפעה וואס די אידן האבן געהאט פון די מצריים וואס זיי זענען הערשט פון דארט ארויס געגאנגען. דאס איז פשט אין פסוק "**ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם**",—די גרויסע ענדערונג צו קדושה וואס איז געווען פון "**מוצאיהם**",—פונעם ארויס גיין פון מצרים "**למסעיהם**",—ביז'ן אריינקומען קיין ארץ ישראל, "**על פי ה'**",—איז נאר דורכ'ן כח און רחמנות פון באשעפער. "**ואלה מסעיהם**",—אבער די מסעות וואס זענען נישט געווען ווי ס'דארף צו זיין, "**מוצאיהם**",—איז געווען צוליעב דעם וואס די אידן זענען הערשט ארויס פון אזא טמא'נע פלאץ ווי מצרים.

(כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע)

ויצו משה...כי לקחו מטה בני הראובני...ומטה בני הגדי...וחצי מטה מנשה לקחו נחלתם. (מסעי לד:יג-יד)

אייגענטליך האבן נאר די בני גד און די בני ראובן געבעהטן א נחלה אין עבר הירדן, און האבן דאס שווער באקומען אזוי ווי ס'שטייט (פ' מטות), אז משה רבינו האט זיך מתרעם געווען אויף זיי. איז פארוואס האט משה רבינו צוגעלייגט און אויך געגעבן א נחלה אין עבר הירדן פאר שבט מנשה, ווען זיי האבן דאס נישט געבעהטן? נאר אויף די פלעצער פון עבר הירדן האבן געוואוינט אויך די מואבים אזוי ווי חז"ל (גיטין לח.) זאגן "עמון ומואב טיהרו בסיחון"—און ס'איז באקאנט אז די מואבים זענען געווען שטארק איינגעזונקען אין אומווירדיגע זאכן, אזוי ווי מ'זעהט ביי די מעשה אין שיטים, אז זיי האבן געמאכט דאס אידישע פאלק זינדיג'ן. האט משה רבינו געפארכט אז דאס פלאץ אין עבר הירדן, קען ברענגען אז מ'זאל זיך ח"ו דארט נישט אויפפיהרן בקדושה וטהרה, אזוי ווי מ'ווייסט אז רשעים לאזן איבער א שלעכטן צייכן אויף א פלאץ ווי זיי האבן געזינדיגט. האט דעריבער משה רבינו דארט געשיקט אויך די בני מנשה, אלס א שמירה, ווייל זיי שטאמען פון יוסף הצדיק, וואס ער איז געווען אפגעהיטן מיט אלע קדושות, און דורכדעם וועלן זיי אלע קענעןביישטיין דעם נסיון און זיך אויך האלטן בקדושה.

(כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע)

***

מיין שבת אוצר

מיין שיינער רמז אויף די פרשה

• מטות •

אחר תאסף אל עמיך... (מטות לא:ב)

"**עמיך**" שטייט מיט א י'. מרמז צו זיין: אז אויף צעהן פלעצער אין די תורה ווערט דערמאנט די פטירה פון משה רבינו. *("בעל הטורים")*

החלצו מאתכם אנשים לצבא... (מטות לא:ג)

משה רבינו איז מרמז פאר די אידן, "**החלצו מאתכם**"—לייגט אוועק די גשמיות'דיגע אינטערעסן, און מיינט נאר לשם שמים. "**אנשים לצבא**"—דעמאלט קען מען גיין אין די מלחמה און זיגן. *(הרה"ק רבי בונם מפשיסחא זי"ע)*

ויקרא ל"ה נובח בשמו. (מטות לב:מב)

דער וואס רעדט לשון הרע ווערט מגולגל אין א הונט וואס בילט רח"ל. "**ויקרא ל"ה**"—דער וואס רעדט **ל**'שון **ה**'רע, די ראשי תיבות פון **ל"ה**, "**נובח**"—וועט ער מגולגל ווערן אין א הונט וואס בילט. *(נועם מגדים)*

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש וגו'. (מטות לא:כג)

די תורה איז געגעבן געווארן מיט פייער, אזוי ווי ס'שטייט (פ' יתרו): "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש"... איז דער פסוק מרמז: "**כל דבר אשר יבוא באש**",—די תורה, וואס איז געגעבן געווארן מיט פייער, "**תעבירו באש**",—זאל ווערן געלערנט מיט א פייער'דיגע התלהבות. *("צמח ד' לצבי")*

• מסעי •

אלה מסעי בני ישראל...ויסעו ויחנו... (מסעי לג:א,ה,)

אלע מ"ב (42) מסעות אין די תורה, זענען מרמז זיין אויף עבודת ה'. "**ויסעו ויחנו, ויסעו ויחנו**",—א מינטש דורכאויס זיינע לעבנ'ס יאהרן גייט אדורך פארשידענע סארט נסיעות. בעסערע און שוואכערע נסיעות אבער די הויפט זאך איז, אז מ'זאל זיך נישט אפשטעלן, **נאר גיין ווייטער**. *(הבעש"ט זי"ע)*

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

צווישן אלע מ"ב מסעות איז נישטא דער אות "ז". מרמז צו זיין אז דער זיבעטער טאג, שבת קודש איז מען נישט געפאהרן. און אויך אז אידן האבן נישט געדארפט האבן אין מדבר אויפ'ן וועג קיין שום 'כלי זיין'. *(אהבת תורה)*

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

די ראשי תיבות פון "**א**'לה מ'סעי **ב**'ני **י**'שראל", זענען טאקע מרמז אויף די שפעטער'דיגע פיהר גליות: **א**'דום, מ'די, **ב**'בל, **י**'ון... *(נחל קדומים)*

ויסעו מחשמונה (מסעי לג:כט)

'חשמונה' איז געווען די פינף און צוואנגסטע (25) מסע, פון די מ"ב מסעות. דאס איז א רמז צו חנוכה וואס געפאלט כ"ה (25) בכסלו און דער נס איז געשעהן דורך די חשמונאים. *(הגה"ק רבי יוסף חיים זאנענפעלד ז"ל)*

וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל (מסעי לג:לח)

אין די תורה שטייט נישט ארויס געשריבן דער טאג ווען משה און מרים זענען נפטר געווארן. נאר דער טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה שטייט ארויס געשריבן. דאס איז א רמז, אז חודש אב, האט גורם געווען צו א שטערונג אין די עבודת המשכן, דורך די פטירה פון אהרן הכהן, און אויך צום חורבן פון בית המקדש. *(נצ"ב פון וואלאזין זצ"ל)*

מיין אוצר... מוסר השכל פון די פרשה

צו הערן די נויט פון אידישע קינדער

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל (מטות ל:ב)

"ראשי המטות",—משה רבינו האט גערופן 'ראשים', פאר די וואס זענען 'מטות', זיי בייגן זיך אראפ צו אידישע קינדער, זיי צו הערן און וויסן זייערע צרות, און העלפן זייער צעבראכענע הערצער. *("אמרי חיים" - וויזניץ)*

תפילה בציבור איז א סגולה פאר קבלת התפילה

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלת... (מטות לג:כה)

צוויי מאהל שטייט אין די מסורה 'במקהלות' אין אונזער פסוק, און נאכאמאהל (תהלים סח:כז) "במקהלות ברכו אלקים". א איד דארף אכטונג געבן צו דאווענען בציבור, ווייל א תפילה בציבור ווערט אנגענומען לרצון אין הימל. "ויסעו מחרדה",—ווי אזוי פארטרייבט מען די פארכט, אז אפשר ווערט זיין תפילה נישט אהנגענומען לרצון אין הימל, 'ויחנו במקהלות', דורך 'במקהלות ברכו את ה''.—ווען מ'דאווענט מיט א צבור ברוב עם, ווייל חז"ל (ברכות ח.) האבן אונז צוגעזאגט אז תפילה בציבור, ווערט נתקבל אין הימל. *(שארית מנחם)*

לערנען תורה מיט א פייער'דיגע התלהבות

כל דבר אשר יבוא באש תעבירו באש... (מטות לא:כג)

די תורה איז געגעבן געווארן מיט פייער, אזוי ווי ס'שטייט (יתרו יט:יח): "והר סיני עשן כולו מפני אשר ירד עליו ד' באש". זאגט דער פסוק: "**כל דבר אשר יבוא באש**",—די תורה, וואס איז געגעבן געווארן מיט פייער, "**תעבירו באש**",—זאל ווערן געלערנט מיט א פייער'דיגע התלהבות. *("צמח ד' לצבי")*

א איד דארף שטענדיג גיין פאראויס...

אלה מסעי בני ישראל אשר יצאו מארץ מצרים. (מסעי לג:א)

א איד דארף שטענדיג שטייגן אין רוחניות, און גיין פאראויס. אבער ווען די עבודת ה' היינט איז געווען אזוי ווי נעכטן, איז א סימן אז מ'איז געפאלן א שטאפל, דאס איז דער סוד פון "**מסעי בני ישראל**" —מ'זאל שטענדיג גיין פאראויס, ווייל ווען מ'בלייבט שטיין איז דאס א ירידה. *(הרה"ק רבי ר' בונם מפשיסחא זי"ע)*

גוט טראכטן פאר מ'עפנט דאס מויל

וישב על פי החירות... (מסעי לג:ז)

"**וישב**",—מ'דארף טראכטן מיט ישוב הדעת, "**על פי החירות**",—איידער מ'לאזט פריי דאס מויל צו רעדן. *(דעת משה)*

תורה לערנען היט פון זינד

ויסעו מיטבתה ויחנו בעברונה... (מסעי לג:לד)

לערנען תורה באשיצט פון זינד, און פארקעהרט קען מען ח"ו לייכט צוקומען צו זינד. "**ויסעו מיטבתה**", "יטבתה" איז מרמז אויף די תורה, אזוי ווי חז"ל זאגן: "אין טוב אלא תורה",—אויב מ'דערווייטערט זיך פון די תורה, דעמאלט, "**ויחנו בעברונה**"—קען מען צוקומען ח"ו עובר צו זיין מצוות און זינדיגן. *("חסד לאברהם")*

מיין געדאנק אויף די פרשה

• מטות •

זה הדבר אשר צוה ה', איש כי ידור נדר לה'...ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ב-ג)

די ווערטער "ככל היוצא מפיו" גייט ארויף אויפ'ן באשעפער און דער פשט איז אזוי: "**ככל היוצא מפה ה' -יעשה**", אז ער דארף גלייבן אז דאס וואס ער האט געמאכט א נדר מוסיף צו זיין צו זיין פרישות, איז דער דבר ה', ווייל ווען א מענטש האט גוטע מחשבות, און ער נעמט אויף זיך גוטע זאכן, דעמאלט איז דער באשעפער מיט אים, ווי ס'שטייט (משלי טז:א) "לאדם מערכי לב ומה' מענה לשון". די 'מערכי לב' פונעם מענטש, זענען 'מענה לשון' פון באשעפער. און ער ברענגט א ראי' פון משה רבינו אליין "**זה הדבר אשר צוה ה'**", ווייל ביי אים איז געווען "שכינה מדברת מתוך גרונו", כאטש מ'קען זיך נישט צוגלייכן צו משה רבינו, אבער וויבאלד מיר זעהן אז ס'איז דא א מציאות פון שכינה מדברת מתוך גרונו ביי א בשר ודם, איז יעדער איינער לויט זיין מדריגה "מה' מענה לשון".

(חתם סופר הק')

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר, זה הדבר אשר צוה ה' (מטות ל:ב)

הרה"ק מחמעלניק זי"ע האט געטייטשט: "מטות", איז פונעם לשון "מטה", א דערנידערונג, ווי דער פסוק (תהלים צד:יח) זאגט: (אם אמרתי מטה רגלי וגו'). "ראשי המטות" אויב א איד זעהט אז ס'גייט אים מטה מטה ל"ע, אלעס גייט איז מיט'ן פיטעם אראפ, פריער איז ער געווען בבחינת "ראשי" אלעס איז געגאנגען אויף ארויף, און אצינד "המטות" גייט אלעס אראפ, "לאמר", זאל דער מענטש זאגן: "זה הדבר אשר צוה ה'", אזוי האט דער באשעפער געהייסן, אלעס ווערט געפיהרט פון אויבן. און ער פיהרט אויס "ואז אני מבטיחו, שיעלה על במתי ההצלחה", אויב ער וועט אזוי אזוי האלטן,דעמאלט זאג איך אים צו, אז ער וועט ארויפגיין אויף די העכסטע שפיצן פון הצלחה.

• מסעי •

ויסעו מקברות התאוה ויחנו בחצרות (מסעי לג:טז)

ס'ליגט דא א טיפער רמז אינעם פסוק, "**ויסעו מקברות התאוה**", — די אידן האבן זיך אוועק געצויגן און אפגעשיידט פון אלע זייערע תאוות, און דאס ממש באראבן, און דורכדעם זענען זיי צוגעקומען צו א העכערע מדריגה, פון "**ויחנו בחצרות**",—זיי האבן פארשטאנען אז אלעס אויף דער וועלט איז נישט אזוי וויכטיג ווייל ס'איז נאר א חצר, א פארשטוב אנצוקומען צו עולם הבא, אזוי ווי די משנה (אבות ד:טז) זאגט: "העולם הזה דומה לפרוזדור בפני העולם הבא, התקן עצמך בפרוזדור כדי שתכנס לטרקלין",—די וועלט איז בלויז געגליכן צו א פארשטוב פון עולם הבא, גרייט דיך צו אינעם פארשטוב, כדי דו זאלסט קענער אריינקומען אינעם פאלאץ [פון עולם הבא].

("חתם סופר")

ואם יָצֹא יֵצֵא הרוצח את גבול עיר מקלטו אשר ינוס שמה ומצא אותו גואל הדם מחוץ לגבול. (מסעי לה:כו)

די גמרא (מכות יב.) דרש'ענט, אז דאס וואס ס'שטייט א טאפלט לשון,

«««

"ואם **יָצֹא יֵצֵא**", קומט באצייכענען, אז אויב דער רוצח איז ארויס פונעם עיר מקלט, סיי בשוגג און סיי במזיד, און דער גואל הדם האט אים גע'הרג'עט, "אין לו דמים". ס'קען אויך זיין, אז דער, "**יָצֹא יֵצֵא**" קומט באצייכענען, אז אויב דער רוצח איז ארויס געגאנגען פונעם עיר מקלט, פאר א דבר רשות אדער פאר א דבר מצוה, איז דער גואל הדם פטור, אויב ער האט אים גע'הרג'עט, אזוי ווי די משנה (מכות יא:) זאגט: "ואינו יוצא לא לעדות מצוה ולא לעדות ממון ולא לעדות נפשות אפילו ישראל צריכים לו ואפילו שר צבא ישראל כיואב בן צרויה, אינו יוצא משם לעולם".

("משך חכמה")

מיין טיעפע געדאנק אויף די פרשה

דער כח פון יעדן דיבור פון א איד

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ג)

דער רב חיד"א זצוק"ל ברענגט (ספר "נחל קדומים") אין נאמען פון הרה"ק רבי חיים וויטאל ז"ל, אויפ'ן פסוק "לא יחל דברו,—דער מענטש זאל נישט פארשוועכן זיין דיבור, ער זאל נישט מיינען, וואס האב איר דען געזאגט? איך האב דאך בלויז גערעדט, נאר "ככל היוצא מפיו יעשה",— אלעס וואס גייט ארויס פון מויל פונעם מענטש, ווערט געטוען, אדער איז דאס א בנין, אדער א חורבן ח"ו. מיט א גוט ווארט פאר יענעם, קען מען אויפבויען א וועלט, דורך רעדן לשוז הרע, ברענגט מען א חורבן ח"ו, און זאלסט נישט מיינען, אז דיין ווארט איז חולין'דיג, ס'איז גארנישט, איך האב נאר גערעדט. מ'זעהט במציאות ביי ווין, ווען מ'פרעסט אויס די טרויבן צו מאכן ווין, שאקעלט זיך דער ווין אינעם פאס, אפילו אויב דער פאס איז אין א ווייטן ארט, דאס זעלבע איז מיט'ן דיבור, ווען מ'זאגט ארויס א ווארט, שאקעלט זיך ערגעץ אנדערש.

אויך ווערט געברענגט, אז דאס איז אויך מרומז אין פסוק, די ראשי תיבות פון די ווערטער **ד**'ברו **כ**'כל **ה**'יוצא **מ**'פיו (מיט'ן כולל) איז בגימטריא "**יין**". מיט דעם טייטשט דער רב חיד"א דעם פסוק (שה"ש א:ב) "ישקנו מנשיקות פיהו, כי טובים דודיך מיין",—אויב דו ווילסט וויסן דעם כח פון דיין מויל, זאלסטו קוקן אויפ'ן ווין, פונקט ווי דער ווין שאקעלט זיך ווען מ'פרעסט אויס די טרויבן, אזוי שאקעלט אויף דיין דיבור ערגעץ אנדערש, מיט דעם טייטשן די ספרים דעם פסוק (קהלת ה:א) "אל תבהל על פיך ולבך אל ימהר להוציא דבר לפני האלקים, כי האלקים בשמים ממעל ואתה על הארץ על כן יהיו דבריך מעטים". דארף מען פארשטיין דעם המשך פון פסוק, מ'זאל זיך נישט איילן צו רעדן מיט'ן מויל, ווייל דער באשעפער איז אויבן אין הימל און דער מענטש איז אויף דער ערד? נאר די כוונה פון פסוק איז, מ'זאל נישט רעדן איבערגעאיילטע רייד, ווייל "האלקים בשמים",— פונקט ווי דער באשעפער פיהרט אלעס פון הימל, אזוי אויך "ואתה על הארץ",—פיהרסטו אלעס דא אויף דער וועלט, מיט די ווערטער וואס דו זאגסט ארויס מיט'ן מויל.

("באר הפרשה")

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר... וואונדערליך...

עסקנים זאלן האלטן ווארט...

וידבר משה אל ראשי המטות... (מטות ל:ב)

רש"י: ער האט געטיילט כבוד פאר די נשיאים זיי פריער צו לערנען...

פארוואס דווקא איז פרשת נדרים און שבועות און ו'לא יחל דברו' געזאגט געווארן פאר די ראשי המטות? ווייל על פי רוב זענען די ראשי המטות, די עסקנים און מנהיגים מנדר, זיי זאגן צו, און שווערן, אבער זענען נישט מקיים וואס זיי זאגן... זיי קענען אנדערש טוען פון וואס זיי זאגן, און נישט האלטן ווארט, דעריבער רעדט די תורה דווקא צו זיי, און ווארנט זיי: **"לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה"**. *("חתם סופר")*

♦

מ'האט געמסר'ט דער און דער איז א צדיק...

וימסרו מאלפי ישראל אלף למטה... (מטות לא:ה)

חז"ל (חולין קט:) זאגן: אלעס וואס דער באשעפער האט גע'אסר'ט, האט ער קעגן דעם עפעס אנדערש מתיר געווען. איז ווי האט די תורה מתיר געווען צו מַסר'ן אויף א צווייטן איד? רש"י (מטות לא-ג) זאגט: **אנשים**—מיינט **"צדיקים"**. וועלכער איד איז דען געקומען זיך איינמעלדן אז ער איז א **"צדיק"**?... האט דעריבער אויסגעפעהלט אידן וואס זאלן פאר'מסר'ן, אז יענער און יענער איד איז א צדיק... דאס זאגט דער פסוק: **"וימסרו מאלפי ישראל"**—א לשון פון **"מסירה"** (פאר'מסר'ן), מ'האט פאר'מסר'ט אז דער און דער איז א צדיק?... *(הרה"ק מרוזשין זי"ע)*

♦

דיינע ברודער "די הינט"...

האחיכם יבואו למלחמה ואתם שבו פה. (מטות לב:ו)

דער ראפשיצער רב זי"ע איז אמאהל ארומגעגאנגען נאך געלט פאר פדיון שבוים. אנקומענדיג צו א שטוב פון א גרויסער עושר וואס פלעגט אפלאכן פון עהרליכע אידן, זענען אים אקעגן געלאפן עטליכע הונט אים צו פארטרייבן. האט דער ראפשיצער רב מיט זיין שטעקן פארשיקט פון זיך די הונט, און אט הערט ער ווי דער עושר זאגט אים פון פענסטער מיט א שמייכל: "איך וואונדער זיך אויף אייך, אז איר האט פארגעסן דעם פסוק "למה תכה רעיך" (פארוואס שלאגסטו דיין פריינד)? ענטפערט אים דער ראפשיצער רב צוריק: "און דו האסט ווייזט אויס פארגעסן דעם פסוק: **"האחיכם יבואו למלחמה ואתם תשבו פה"**? דיינע ברידער (די הינט) וועלן פאר דיר מלחמה האלטן און דו וועסט בלייבן זיצן איינגעלייגט?!"...

♦

שרייבן 'חונה פה' און נישט 'יושב פה'...?

ויסעו...ויחנו... (מסעי לג:ה)

מ'האט אמאהל געפרעגט פון הגאון רבי יחיאל מיכל אפשטיין זצ"ל בעל "ערוך השולחן" פארוואס שרייבן די רבנים אונטער "החונה פה קהילה קדושה", און זיי שרייבן נישט "היושב פה קהילה קדושה"? האט דער גאון געענטפערט בדרך צחות: 'יושב' באדייט א באשטימטע און רוהאיגע פלאץ. אבער ס'איז נישטא א רב צווישן אידן וואס זיין רבנות שטעלע שטייט פעסט און קראנט. ווייל די אויפגאבע פון א רב איז צו זאגן דברי מוסר און מוכיח זיין די קהילה, און ס'איז זיכער דא אין זיין קהלה שחצנים און חוצפה'דיגע מענטשן, וואס וועלן אים נישט שוינען און וועלן אים דערגיין זיינע יאהרן, ביז ער וועט מוזן פארלאזן זיין רבנות שטעלע און אוועק וואנדערן צו זוכן א נייע פלאץ, דעריבער איז דער רב שטענדיג אינעם ראם פון "ויסעו ויחנו". דערפאר שרייבט ער שטענדיג "חונה" און נישט "יושב".

♦

נאך די חתונה שעהמט מען זיך מער נישט מיט עלטער...

ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה (מסעי לו:יא)

אן עושר האט זיך אמאהל באקלאגט פאר הגאון רבי זלמן פון וולאזשין ז"ל אז נאכ'ן חתונה מאכן זיין זוהן, האט ער זיך דערוואוסט אז די כלה איז מיט צעהן יאהר עלטער פונעם חתן. האט אים דער גאון בארואיגט און געזאגט: אין פרשת מסעי ווערט דערציילט וועגן די בנות צלפחד. זאגט רש"י אז דא רעכנט זיי דער פסוק אויס לויט זייער עלטער און אן אנדערס מאהל רעכנט זיי די תורה אויס לויט זייער חכמה. פארוואס דוקא דא רעכנט מען זיי לויט זייער עלטער? נאר דא איז שוין געווען נאך זייער חתונה און די גמרא (בבא בתרא קיט) זאגט: אז די יונגסטע פון די בנות צלפחד איז געווען עלטער פון פערציג יאהר. דעריבער פאר זייער חתונה האבן זיי נישט געוואלט מ'זאל זיי רעכענען לויט זייער עלטער, ווייל זיי האבן זיך געשעהמט מיט זייער עלטער... אבער נאך די חתונה, מעג מען שוין דערציילן די ריכטיגע עלטער, און ס'איז נישטא וואס חושש צו זיין...

♦

שמחה ציהט צו זיך מענטשן...

ויסעו ממרה ויבאו אילמה. (מסעי לג:ט)

מ'האט אמאהל געפרעגט פון הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל, דער לובלינער רב, פונוואנען נעמט ער דעם כח, אז מענשטן ווערן צו אים צוגעצויגן? האט ער געענטפערט מיט א שמייכל: מיין גאנץ לעבן בין איך בשמחה, און שמחה ציהט צו זיך מענטשן, און ער האט געגעבן א ביישפיעל. "האט איר אמאהל געזעהן ביי א חתונה ווי די כלי זמר שפיעלן און אלע ווערן צוגעצויגן כדי צו הערן צו די פריילעכע מוזיקאלישע טענער וואס זיי שפיעלן...."

♦

באגראבן אלע תאוות...

ויסעו מקברת התאוה ויחנו בחצרת (מסעי לג:יז)

די וועלט זאגט בדרך צחות, אז צו פיהרן א רבנות און פראווען א רבי'סטעווע, איז א תאוה פונקט ווי אלע אנדערע תאוות... אבער כדי אנצוקומען צו די תאוה, דארף מען צום ערשט הארעווען און זיך פלאגן צו צוברעכן אינגאנצן אלע אנדערע תאוות...דער פסוק זאגט: **"ויסעו מקברות התאוה"**,—ערשט נאכ'ן באגראבן אלע תאוות, דעמאלט: **"ויחנו בחצרות"**, קען מען ערשט פיהרן א הויף פראווען רבי'סטעווע...

♦

מ'קריכט אריין אין חובות און מ'קען נישט באצאהלן...

בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו (מטות לב:כד)

אן עושר האט זיך געבויעט א פראכטפול הויז. ס'האט אריינגעטריבן אין גאר אסאך געלט מער וויפיהל ער האט גערעכנט. אין די ענדע איז ער געבליבן א גרויסער בעל חוב און נישט געקענט באצאהלן זיינע חובות. האט אים א קלוגער איד געזאגט אצינד פארשטייט ער דער פסוק וואס משה רבינו זאגט פאר די בני גד און ראובן. "בנו לכם ערים לטפכם וגדרת לצנאכם והיצא מפיכם תעשו". וואס פאר א שייכות האט "היוצא מפיכם" צו בויען שטעט? נאר ס'איז שוין פעסטגעשטעלט אז ווען איינער בויעט הייזער און שטעט קריכט ער אריין אין גרויסע חובות און קען נישט האלטן ווארט און באצאהלן זיינע חובות...

♦♦♦

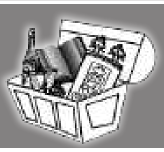

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר...וואונדער פון די תורה...

• משה האט געמיינט אז דער באשעפער האט אים מתיר געווען דעם נדר...

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. (מטות לא:ב)

די נקמה אין מדין שטייט נעבן די פרשה פון נדרים. ווייל ווען משה האט געהערט פון באשעפער "לא יחל דברו",— אז מ'קען זיך נישט אליין מתיר נדר זיין, אבער אנדערע קענען אים יא מתיר נדר זיין. האט משה געטראכט, אויב אזוי, אפשר האט אויך דער באשעפער געלאזט מתיר זיין ביים פמליא של מעלה זיין נדר (אז ער וועט נישט אריינגיין קיין ארץ ישראל) און דעריבער האט דער באשעפער אים, משה'ן, ערלויבט אריינצוגיין אין ארץ סיחון ועוג וואס געהערט אויך צו ארץ ישראל. אויף דעם האט אים דער באשעפער געזאגט: "נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים אחר תאסף אל עמיך",—דאס וואס איך האב דיר ערלויבט איינצונעמען ארץ סיחון ועוג, איז ווייל ס'איז נישט געווען אין כלל פון מיין שבועה. *(ריב"א, בשם ר"ן מקוצי)*

• מיר לײַדן און ווערן גע'רודפ'ט ווייל מיר היטן דײַנע תורה און מצוות"

וידבר ה' אל משה לאמר. נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים...וידבר משה אל העם לאמר... לתת נקמת ה' במדין. (מטות לא:א-ג)

דער באשעפער האט געזאגט "נקמת בני ישראל", און משה רבינו האט געזאגט "נקמת ה' במדין". פארוואס? דער באשעפער האט זיי געזאגט: ס'איז נאר אייער שאנד און גנות, וואס איר האט מיך געמאכט זיי צו שעדיגן (כאילו כביכול דער באשעפער האט צו זיי טענות אז זיי האבן גורם געווען צו מאכן פארליהרן א גאנצע פאלק צוליעב זייער זינד. מהרז"ו). האט משה געזאגט: "רבון העולמים, אויב וואלטן מיר געווען ערלים, אדער עובדי עבודת כוכבים, אדער כופרים במצוות, וואלט מען אונז נישט פיינט געהאט, און נישט גע'רודפ'ט, און נאר צוליעב די תורה און מצות וואס דו האסט אונז געגעבן, ווערן מיר גע'רודפ'ט, דעריבער איז דאס דיין נקמה". און דערפאר שטייט טאקע "לתת נקמת ה' במדין". *(במדבר רבה כב:ב)*

• צו לערנען אז "נודרין בעת צרה",

וידבר ה' אל משה לאמור. נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים. (מטות לא:ב)

דער באפעהל מלחמה צו האלטן מיט די מדינים איז געשטעלט געווארן נעבן די פרשה פון נדרים. אונז צו לערנען אז "נודרין בעת צרה",—ווען א איד געפינט זיך אין א צרה זאל ער מאכן א נדר צו פארבעסערן זיינע מצוות ומעשים טובים אדער בעסער לערענן ווי ביז אצינד. (בראשית רבה ע:א). *(בעל הטורים)*

• ווארף נישט א שטיין אין א גרוב פון ווי דו האסט געטרינקען.

נקום נקמת בני ישראל מאת המדינים...וישלח אותם משה אלף למטה...ואת פינחס בן אלעזר הכהן (מטות לא:א-ו)

דער באשעפער האט געזאגט פאר משה "נקם

נקמת",—דו אליין, און ער האט געשיקט פינחס בן אלעזר הכהן? וויבאלד משה איז ערצויגן געווארן אין מדין האט ער געזאגט: ס'איז נישט פאסיג אז איך זאל ווײ טוען, פאר דעם וואס האט מיר געטוען א טובה אזוי ווי דער משל זאגט: "ווארף נישט קיין שטיין אין א גרוב פון ווי דו האסט געטרינקן". טייל זאגן אז דאס איז נישט דער זעלבער מדין ווי משה איז געווען, ווייל יענער מדין איז אויף די זייט פון מואב, וואס איז חרוב ביז אצינד, און דער מדין ווי משה רבינו איז געווען איז ביי די זייט פון מצרים, נאענט צום בארג סיני, וואס ס'שטייט נאך ביז היינט. אויב אזוי פארוואס האט משה געשיקט פינחס ער זאל גיין מלחמה האלטן. נאר משה האט געזאגט: דער וואס הייבט אהן א מצוה זאגט מען אים ענדיג די מצוה, און אזוי ווי פינחס האט געשלאגן די מדינית, זאל ער ענדיגן די מצוה אויך. *(במדבר רבה כב:ד)*

• מ'האט נישט פארגרעסערט די גרענעצן פון אר"י

כי לקחו מטה בני הראובני...לקחו נחלתם. (מסעי לד:יג-יד)

"כי לקחו מטה בני הראובני",—איז א טעם אויפ'ן פריער'דיגן פסוק, (לד:יג) "זאת הארץ אשר תתנחלו". ס'קען זיין, אז ווען נישט וואס שבט ראובן, שבט גד און חצי שבט מנשה, האבן גענומען זייער נחלה אין עבר הירדן, וואלט מען אפשר פארגרעסערט די גרעניצן פון ארץ ישראל. אבער, אזוי ווי זיי האבן גענומען זייער חלק אין עבר הירדן, איז יעצט, "**זאת הארץ אשר תתנחלו אותה בגורל**",—און נישט מעהר פון דעם. *("אור החיים" הק')*

• דער וואס היט זיך פון אן עבירה איז ראוי מקריב צו זיין קרבנות

ויבואו אותו אל אהל מועד זכרון לבני ישראל לפני ה'. (מסעי לא:נד)

אייגעטנליך וואלט גענוג געווען "אל אהל מועד לפני ה' זכרון לבני ישראל" פארוואס דערמאנט דער פסוק 'לפני ה'' צום לעצט? די גמרא מסכת כלה (פ"א הכ"ד) זאגט: אמר רבי אחאי בר יאשיה: דער וואס היט זיך פון אן עבירה אפילו ער איז א ישראל קען ער מקריב אן עולה אויפ'ן מזבח אזוי ווי א כהן גדול. אלע כלי מעשה וואס די אנשי חיל האבן געברענגט איז געווען פון מענשטן וואס האבן זיך געהיטן פון אן עבירה. [זיי האבן נישט געזינדיגט מיט די בנות מדין], און אויך די כלים זענען געווען וואס זיי האבן אראפגענומען פון די נשים, און זיי האבן זיך געהיטן פון אן עבירה ווייל איידער זיי האבן אראפגענומען די תכשיטים האבן זיי פארשמיהרט די פנימיער פון די בנות מדין מיט טוט ורפש כדי זיי זאלן נישט קוקן אויף זיי. דעריבער שטייט 'לפני ה'' נעבן 'בני ישראל' אונז צו ווייזן אז די בני ישראל וואס זענען געהייליגט געווארן און נישט געזינדיגט זענען ראוי צו זיין לפני ה'. אזוי ווי רב אחאי בר יאשיה זאגט. *("אור החיים" הק')*

• חתונה געהאט לשם שמים

כאשר צוה ד' את משה כן עשו בנות צלפחד. ותהיינה מחלה תרצה וחגלה ומלכה ונועה בנות צלפחת לבני דודיהן לנשים. (מסעי לו:י-יא)

דער פסוק באצייכנט, אז די בנות צלפחד, האבן חתונה געהאט מיט "בני דודיהן", און ס'ווערט באטאנט אין פסוק, אז זיי האבן געטוען, "כאשר צוה ד' את משה", וואס לערנט אונז, אז די בנות צלפחד האבן חתונה געהאט מיט זייערע מענער, לשם שמים, און נישט דערפאר, וואס די דאזיגע מענער האבן זיי געפעלן. *("ספורנו")*

***

"מיר האבן נישט צו זאגן נאר וואס דער בעלזער רב זאגט..."

וידבר ה' אל ראשי המטות ולבני ישראל לאמר זה הדבר אשר צוה ה'... (מטות ל:ב)

אין שנת תר"ץ לפ"ק, האבן זיך פיהל גדולי ישראל, רבנים און אדמורי"ם פון איבער גאנץ פוילן פארזאמלט אויף א וויכטיגע אסיפה, אפצושרייען די גזירה פון די פוילישע רעגירונג אז אין די חדרים און אידישע שולעס דארפ'ן די מלמדים זיין געבילדעט און קענען די פוילישע שפראך. די גדולי הדור האבן זיך פעסט קעגן געשטעלט די גזירה, זעהענדיג דער שרעקליכער געפאר וואס לויערט אין דעם געזעץ, און וועלנדיג טרעפן א לעזונג, ווי אזוי צו אנולירן די שרעקליכע גזירה האבן זיך די גדולי ישראל צוזאם געגומען אין די פוילישע הויפט שטאט ווארשא. אין שפיץ פון די אסיפה איז געשטאנען דער זקן הדור דער "חפץ חיים", און מרן מהר"א מבעלזא זי"ע וואס איז ספעציעל

ה"חפץ חיים" זצ"ל

געקומען קיין ווארשא אויפ'ן פערזעהנליכן פארלאנג פונעם חפץ חיים, צו קענען אינאיינעם טראכטן עצות צוזאמען מיט די אנדערע גדולי הדור, קעגן די שווערע גזירה. ווען מרן זי"ע איז אנגעקומען קיין ווארשא, האבן אים צענדליגע טויזנטער אידן מקבל פנים געווען און אפגעגעבן כבוד מלכים.

מאנטאג, ר"ח שבט תר"ץ האט דער "חפץ חיים" געעפענט די אסיפה, און מיט פייער'דיגע ווערטער ארום גערעדט וועגן די הארבקייט פון די זאך, און ס'איז באשלאסן געווארן צו שיקן א דעלעגאציע, צו פועל'ן ביי די פוילישע רעגירונג, זיך נישט אריינמישן און נישט ארויפצווינגען אויף אידן זייערע מיינונגען און געזעצן. ווען ס'איז ארויפגעברענגט געווארן, אז מ'זאל שיקן א רב מטעם, וואס קען גוט די לאנד שפראך, ער זאל קענען ערקלעהרן די זאך פאר די רעגירונג. האט זיך מרן זי"ע געגעבן א שטעל אויף פון זיין פלאץ און ערקלעהרט: "ניין! ס'קען נישט זיין. ס'איז דאך א סתירה מניה וביה. מיר ווילן דא בעהטן פון די רעגירונג, זיי זאלן נישט צווינגען די רבנים צו קענען די לאנד שפראך ווייל ס'איז א געפאר פאר אונזער תורה'דיגער חינוך, און אויב מיר וועלן שיקן א דעליגאט א רב וואס רעדט פויליש וועלן מיר זיך דאך אליין סותר זיין. די רעגירונג וועט קענען טענה'ן, אז דא שטייט א חשוב'ער רב וואס קען גוט זייער שפראך, איז פארוואס זאלן נישט אלע רבנים זיין אזוי ווי אים?"

מרן זי"ע האט צוגעשטעלט די גמרא (פסחים ו:) וואס זאגט אז ווען מ'פארברענט חמץ ערב פסח דארף מען נישט מורא האבן אז מ'וועט עסן די חמץ, כאטש מ'טאהר דעמאלט נישט האלטן קיין חמץ אין שטוב אלס מורא אז ער וועט דאס קומען עסן, ווייל "ער אליין וויל דאך דאס פארברענען, וועט ער דען דאס קומען עסן?" מיר ווענדן אהן אונזערע כוחות כדי צו באפרייען די רבנים פון צו קענען די לאנד שפראך און מיר וועלן אליין שיקן איינעם וואס קען די שפראך?"

דער "חפץ חיים", האט צוגעשטימט צו די מיינונג פון מרן זי"ע זאגנדיג: "מיר האבן נישט וואס צו זאגן, נאר וואס דער בעלזער רב זאגט". און טאקע די מיינונג איז אנגענומען געווארן ביי יעדן. מ'האט דעמאלט באשלאסן אז דער "חפץ חיים" אינאיינעם מיט מרן זי"ע און די רבי'ס פון גור, אלכסנדר, זאלן דינען אלס דעלעגאציע פארשטייער, ווען מיט זיי וועט זיך אנשליסן דער סענאטור ר' אשר מענדלסאן און ר' דוד שרייבער וואס האבן געקענט די פוילישע שפראך.

ווען די דעלעגאציע פון רבנים זענען געשטאנען פאר'ן פוילישן ערציאונג'ס מיניסטער בארטל, האט דער "חפץ חיים" מיט זיין חכמה גענומען רעדן אויף אידיש: "דער מדרש זאגט, 'אז דער קעניג כורש האט זוכה געווען צו בויען דעם בית המקדש, ווייל ער האט געקלאגט דערויף ווען ס'איז פארניכטעט געווארן. מיט זעכציג יאהר צוריק בין איך געווען עדות ווען מ'האט אדורכגעפיהרט דורך מיין שטעטל פאלאקען געבונדן אין קייטן. זיי זענען געפיהרט געווארן דורך קאזאקישע זשאנדארמאן (פאליציי) וואס האבן זיי געשלאגן. ס'איז געווען א טרויעריג בילד וואס האט מיך דערדריקט. איך בין אריין אין מיין צימער זיך צעוויינט, און געזאגט: 'רבונו של עולם, פארוואס ליידן די דאזיגע מענטשן? אלעס וואס זיי ווילן איז דאך נאר צו לעבן פריי אויף זייער לאנד און נישט צו זיין פארשקלאפט, קומט זיי דען דאס נישט? איך האב געוויינט אויפ'ן שיקזאל פון די געשלאגענע און דערפאר האב איך זוכה געווען צו זעהן א באפרייטע פוילן. ס'שטייט אין קהלת: "והאלוקים יבקש את הנרדף",—דער באשעפער זיכט דאס גוט'ס פונעם נאכגעיאגטן". חס ושלום אז איר זאלט ווערן רודפים, נאכיאגער'ס נאכדעם וואס איר זענט אזויפיהל יאהר אליין געווען גערודפ'טע, חס ושלום אז איר זאלט אונז שטערן צו קענען לעבן ווי אידן..." ווען דער "חפץ חיים" האט פארענדיגט זיינע הארציגע רייד, האט מען דאס געוואלט איבערזעצן אויף פויליש כדי דער מיניסטער זאל פארשטיין, אבער צו יעדנ'ס

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

שטוינונג האט זיך מיניסטער בארטל, וואס איז געווען אזוי גערירהט פון די הארציגע רייד, אנגערופן: "ס'איז נישט נויטיג, די רייד פון דעם רב זענען ווערטער פון הארץ, און איך האב זיי פארשטאנען, ווייל הערצער פארשטייען זיך... איך פארזיכער אייך אז איך וועל מיך באמיען נאכצוקומען אייערע פארלאנגען."

ארויסגייענדיג האט זיך דער חפץ חיים אנגערופן צו זיינע באגלייטער: "יעצט האב איך זיך קלאהר איבערצייגט אז ס'איז בכלל נישט וויכטיג צו לערנען פרעמדע שפראכן; איך האב גערעדט אויף אידיש און דאך האב איך געפויעלט אויפ'ן בעסטן אופן.

ווען מ'איז אהיים געקומען צוריק קיין בעלזא האט זיך מרן זי"ע אויסגעדריקט: **"דעם 'חפץ חיים' האט מען אראפ געשיקט פון הימל ממש בעלזער דיבורים אין זיין מויל"**. און ביי א צווייטע געלעגנהייט האט זיך מרן זי"ע אויסגעדריקט אויפ'ן "חפץ חיים": **"דער 'חפץ חיים' האט געהאט א גאלדנע וואגשאהל אין זיין מויל"**.

"נישט משנה זיין וואס מ'זאגט..."

איש כי ידור נדר לה' או השבע שבועה לאסור אסר על נפשו לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה (מטות ל:ג)

אין שנת תשמ"א ווײלנדיג אין בארא פארק האט **כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א** באזוכט ביים זקן האדמורי"ם **כ"ק אדמו"ר מבלאזוב זצ"ל**, און דער בלאזובער רב איז צוריק געקומען אויף באזוך. ס'איז געווען ווינטער, ביטער קאלט, און ס'איז געפאלן א געדוכטער שניי. פאר'ן בלאזובער רב איז געווען זייער שווער ארויס צו גיין פון שטוב, ספעציעל אין זיין טיעפן עלטער, אבער לכבודו פון מרן שליט"א האט ער זיך אנגעשטרענגט.ביים אנקומען האט דער

<<<<<<<

מַיין אוצר...אויף דִי פַּרְשָׁה מרבוה"ק מבעלזא זי"ע

<<<<<<<

בלאזובער רב זיך אנגערופן און געזאגט: "צוליעב'ן שווערן וועטער אינדרויסן האבן מיינע גבאים מיך געוואלט אפהאלטן פון ארויס גיין פון שטוב. האב איך מיך דערמאנט, אז איך האב אמאהל פאררופן א פארזאמלונג פון די חברי מועצת גדולי התורה פון אמעריקא, וואס איז געווען באשטימט פונקטליך אויף זעקס אזייגער. אבער זיי האבן געשפעטיגט און זיך ערשט באוויזן מיט צווי שעה שפעטער. האב איך זיי געזאגט אז די אסיפה איז אויס, און זיי ערקלערט: ס'שטייט "**איש כי ידור נדר לה'... לא יחל דברו, ככל היוצא מפיו יעשה**". פרעגן די מפרשים אויפ'ן דאפעלטן לשון, פריער שטייט "**לא יחל דברו**", און דערנאך נאכאמאהל "**ככל היוצא מפיו יעשה**". איז דער תירוץ, אז דער פסוק רעדט פון א צדיק, ווייל ס'שטייט: "**איש** כי ידור נדר", און "**איש**" ווי באקאנט באדייט א חשובער מענטש. זאגט דער פסוק, אז אן אדם חשוב, א גלייכ'ן פון א צדיק און א רבי, דארפן דאפעלט אכטונג געבן מקיים צו זיין וואס זיי זאגן ארויס פון מויל. ווייל ס'קומען דאך צו זיי מענטשן און בעהטן ברכות, און אויב דער רבי האלט נישט איין זיין ווארט, זאגט מען אין הימל, אז מ'דארף אויך נישט מקיים זיין, זיינע ברכות און דאס וואס ער זאגט, ווייל ער האלט אויך נישט איין וואס ער זאגט. דאס זאגט דער פסוק "**איש כי ידור**"—דער צדיק וואס זאגט ארויס ווערטער פונעם מויל, דארף וויסן, אז דער ערשטער באדינג איז "**לא יחל דברו**"—ער זאל איינהאלטן וואס ער זאגט, און דעמאלט וועט זיין "**ככל היוצא מפיו יעשה**"—וועט דער באשעפער אויך מקיים אלע ברכות וואס ער וואונטשט. ווען די חברי מועצת גדולי התורה האבן געשפעטיגט און זיך נישט באוויזן צו די באשטימע צייט, האב איך זיי ערקלעהרט די וויכטיגקייט דערפון, כדי זיי זאלן אכטונג געבן און איינהאלטן וואס זיי זאגן ארויס פון מויל. 'דעריבער', האט דער בלאזובער רב אויסגעפיהרט, און געזאגט פאר מרן שליט"א, "וויבאלד מ'האט באשטימט אז איך וועל קומען היינט אויף א באזוך צום רבי'ן, האב איך נישט געקענט משנה זיין מיינע רייד, ווייל א רבי דארף צו וויסן אז וואס ער האט געזאגט איז געזאגט...".

האדמו"ר מבלאזוב זצ"ל

ꟸ

"אז דו וועסט ווייטער שטיצן וועסטו אויסגעהיילט ווערן..."

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. (מטות ל:ג)

ר' ברוך ב. א סאטמער תלמיד, וואס האט געשטאמט פון בעלזער חסידים, און געוואוינט אין וויליאמסבורג, האט זוכה געווען להסתופף בצל פון מרן מהר"א זי"ע, און איז געווען א שטענדיגר שטיצער פאר די בעלזער מוסדות אין אר"י. ער האט געהאט א קביעות יעדער וואך, צו געבן געלט פאר הרה"צ ובנש"ק ר' משה הלוי זילבערמאן ז"ל, וואס האט געדינט אלס דער שליחא דרחמנא פאר די הייליגע בעלזער מוסדות אין ארץ ישראל. אין שנת תשמ"א צוליעב פארשידענע סיבות האט ר' ברוך אפגעהאקט זיין שטיצע פאר די בעלזער מוסדות. עטליכע יאהר זענען פאראיבער און ר' ברוך האט ל"ע פלוצלינג באקומען א סטראוק, און געווארן מאכטלאז. ער איז געווארן באגרעניצט מיט זיינע טעגליכע פונקציעס, זיין באוועגונג און גיין איז געווארן שווער, זיין רעדן אומקלאהר, און יעדעס ווארט איז אים אנגעקומען שווער ארויסצוזאגן. ס'וואלט אזוי געקענט ליידער ווייטער אהנגיין, ווען נישט א וואונדערליכער חלום וואס ר' ברוך האט געהאט איין נאכט אין שנת תשנ"ב. אינעם חלום זעהט ער דעם הייליגן רב ז"ל, [מרן מהר"א זי"ע] זיצן ביי א טיש איינגעבויגן. פולצלינג ווענדט זיך דער רב ז"ל צו אים, און פרעגט אים: "פארוואס שטיצט דו נישט מער מיינע מוסדות?" ר' ברוך שטייט איבערראשט און מיט גרויס פארכט. ס'איז שנת תשנ"ב, שוין מער ווי דרייסיג יאהר, פון ווען ער האט דאס לעצטע מאהל געזעהן דעם רב ז"ל, און דא שטייט ער נאכאמאהל קעגן דעם הייליג'ן געשטעל, און דער רב ז"ל רעדט און פאדערט פון אים. ער פרובירט עפעס ארויסצוזאגן פון מויל, אבער די ווערטער בלייבן אים שטעקן אין האלדז. ער הערט ווי דער רב ז"ל זאגט אים קורץ און שארף: "אז דו וועסט ווייטער שטיצן, וועסטו אויסגעהיילט ווערן". צוקאכט פונעם חלום, האט זיך ר' ברוך אויפגעכאפט, און באלד אינדערפרי האט ער געהייסן זיין זוהן ער זאל רופן צו זיך ר' משה זילבערמאן. מיט התרגשות דערציילט ער אים וועגן דעם וואונדערליכ'ן חלום, און ר' ברוך ווינקט אים גלייך: "איך וויל באנייען מיינע תרומות פאר די בעלזער מוסדות". ס'איז אדורך א קורצע צייט און דער חלום האט אנגעהויבן פארווירקליכט צו ווערן, און צום איבערראשונג פון זיינע דאקטורים און פאמיליע, האט ר' ברוך אנגעהויבן ווידער נארמאל צו פונקציאנירן. זיין רעדן איז אים צוריק געקומען, זיין באוועגונג איז געווארן לייכטער, כאילו ער האט בכלל נישט געהאט א סטראוק. ר' ברוך האט דערביי געבעהטן פון ר' משה זילבערמאן אז ער זאל פאר קיינעם נישט דערציילן וועגן דעם חלום ביז זיין לעצטן טאג. אין חודש חשון תשס"ח איז ר' ברוך נפטר געווארן און דעמאלט איז דער וואונדערליכער חלום באקאנט און נתפרסם געווארן. **לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה.** *(קובץ "חותם מטבע קודש"-בקדושתו של אהרן)*

הרה"צ ר' משה זילבערמאן ז"ל

ꟸ

"ער איז א צדיק, ער איז א צדיק..."

וימסרו מאלפי ישראל (מטות לא:ה)

הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל משב"ק, האט דערציילט: יעדער יאהר אור לארבעה עשר בניסן, נאך בדיקת חמץ פלעגט כ"ק מרן מהר"א זי"ע פארשרייבן זיין חמץ ביי הרה"ר רבי יונה הוכמאן ז"ל, דער רב פון די "יבנה שוהל" אין תל אביב. (א זקן מופלג און א טשערנאבילער חסיד), הרב הוכמאן פלעגט קומען אין שטוב פון מרן זי"ע, און מסדר געווען דעם מכירת חמץ. דערנאך האט מרן זי"ע געהייסן ברענגען "לעקיך און בראנפן" און הרב הוכמאן פלעגט נאכזאגן א דבר תורה פאר מרן זי"ע. איין יאהר האט ער געזאגט א דבר תורה וואס איז געווען פארבונדן מיט חטאים פון כלל ישראל וכדו', און מ'האט געזעהן אויפ'ן געזיכט פון מרן זי"ע אז ער נישט צופרידן דערפון. ווייל ווי באקאנט האט מרן זי"ע נאר געוואלט הערן גוט'ס און מלמד זכות זיין אויף אידישע קינדער, און נישט פארקעהרט ח"ו. גלייך ווי הרב הוכמאן האט געענדיגט זאגן זיינע דברי תורה, האט מרן זי"ע זיך אנגערופן און געזאגט: "יעצט וועל איך אייך עפעס נאכזאגן".

הרב יונה הוכמאן

<<<<<<<

מיין שבת אוצר

מיין אוצר... אויף די פרשה מרבוה"ק מבעלזא זי"ע

<<<<<<<

און מרן זי"ע האט אים נאכגעזאגט א דבר תורה, פונעם אפטער רב זי"ע ("אוהב ישראל" ליקוטים חדשים פ' מטות) אויפ'ן פסוק (מטות לא:ה) "וימסרו מאלפי ישראל",—בני ישראל האבן געזאגט איינער אויפ'ן אנדערן אז ער איז א צדיק. [וזה לשון קדשו "מאי לשון וימסרו? דער באשעפער האט געהייסן "נקום נקמת בני ישראל",—אז מ'זאל נקמה נעמען צוליעב בני ישראל, און משה רבינו האט נישט געוואלט אז בני ישראל זאלן נקמה נעמען זייער אייגענע נקמה, האט ער געזאגט "נקום נקמת ה' במדין", און געזאגט "החלצו מאתכם",—נעמט אייך ארויס פון נקמה נעמען אייער אייגענע נקמה, און צו דעם דארף זיין א צדיק און א חסיד אז די כוונה זאל זיין נאר פאר'ן כבוד פון באשעפער. און יעדער האט ביי זיך געטראכט, צי איז ער דען פאסיג, מקנא צו זיין דעם כבוד ה', זענען די חברים פון בני ישראל וואס האבן געוואוסט אויף יענעם אז ער איז א צדיק און ירא ה', געקומען צו משה רבינו, און געזאגט אז יענער איז א צדיק גמור. דעריבער שטייט אין פסוק א לשון "וימסרו", א לשון פון מסר'ן, זיי האבן גע'מסר'ט אז יענער איז א צדיק און א ירא ה'. ווען מרן זי"ע האט ציטירט די ווערטער פונעם "אוהב ישראל", אז בני ישראל האבן גע'מסר'ט פאר משה רבינו אויף יענעם און יענעם אז ער איז א צדיק, האט מרן זי"ע אויפגעהויבן זיינע צוויי הייליגע הענט, ווען א שמייכל באוויזט זיך אויף זיין געזיכט, און מיט א קענטליכע פרייד געוויזן מיט די פינגער אויף אלע אנוועזענדע און געזאגט: **"ער איז א צדיק ער איז א צדיק"**.

כ"ק מרן מהר"א זי"ע

"דו ביזט דער ערשטער וואס קומט צופאהרן..."

אלה מסעי בני ישראל (מסעי לג:א)

די **ערשטע** ארגאנאזירטע נסיעה קיין ארץ ישראל דורך א גרופע בעלזער חסידים, וואס האבן מיט גרויס בענקעניש און השתוקקות באגערט צו זעהן פני קדשו פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע, נאכ'ן גראטעוועט ווערן בניסי ניסים מעמק הבכא און ארויף קומען קיין ארץ ישראל צוזאמען מיט'ן בילגורייא רב זי"ע איז געווען לשנת תש"ט ווען הרה"ח המפורסם ר' משה הכהן גראס ז"ל האט אראנזשירט צוויי נסיעות פון זיין וואוין שטאט גענף אין די שווייץ. די ערשטע נסיעה איז געווען אויף די ימים נוראים פון שנת תש"ט, ווען א גרופע פון צעהן אידן פון אנטווערפן זענען געפאהרן קיין גענף און דארט האט ר' משה גראס געדונגען אן עראפלאן קיין ארץ ישראל.

הרה"ח רבי מרדכי וועבער שליט"א (שפעטער משמש בקודש) איז געווען צווישן די גרופע להקביל פני רבו הקדוש. און ער דערציילט אזוי: די נסיעה איז געווען א לאנגע, אינמיטן וועג האט מען זיך אפגעשטעלט עטליכע מאהל. צווישן די גרופע איז געווען הרה"צ ר' הערש מיילעך טאמאשובער זצ"ל (בנו של הרה"ק רבי יהושע מטאמאשוב זצ"ל בנו של הרה"ק רבי יוסף מטאמאשוב זי"ע) הגה"צ מנאראל זצ"ל, הגה"צ דער אוהלער דיין זצ"ל, הרה"ח ר' שמואל פארגעס, הרה"ח ר' נפתלי דים, הרה"ח רבי שלמה פרידמאן, הרה"ח רבי אברהם לייב ברגופן ז"ל. פון גענף זענען געפאהרן הרה"ח ר' שמואל שטערנבערג, און הרה"ח ר' משה גראס ז"ל וואס האט ארגענאזירט און אויך באצאהלט אסאך געלט אז די נסיעה זאל צושטאנד קומען. אויך איז מיטגעפאהרן הרה"ח ר' פרץ שטרוסבורג, און ר' יונה ברלוי פון טשאבע ז"ל.

הרה"ח ר' משה גראס ז"ל

די גרופע איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל ביום כ"ז אלול תש"ח. אינמיטן וועג איז געווען א וויכוח הלכה צווישן די רבנים אויב מ'זאל מאכן א "שהחיינו" בשם ומלכות ווען מ'וועט אצינד זעהן מרן זי"ע דאס ערשטע מאהל נאך די מלחמה...נאך עטליכע יאהר, און מ'האט נישט געקענט באשליסן וואס צו טוען ביז מ'האט געלאנדעט. אנקומענדיג קיין תל אביב האט מען נישט געקענט באלד שלו' נעמען, דערווייל האבן זיך אלע פארזאמעלט ביים צימער פון מרן זי"ע, און באלד ווען מ'האט געעפענט די טיהר האט מרן זי"ע אויפגעהויבן זיינע הייליגע הענט און געזאגט: **"מ'מאכט נישט א שהחיינו, מ'מעג זאגן 'געלויבט דער אויבישטער אז מ'זעהט זיך'"**. אלע זענען געשטאנען איבערראשט, ווייל מ'האט קיינעם נישט געהאט דערציילט וועגן דעם וויכוח וואס איז פארגעקומען אין עראפלאן, אבער מרן זי"ע ברוב קדושתו האט מרגיש וואס מ'האט געוואלט טוען.

אויפ'ן וועג צוריק אהיים האבן זיי שוין נעמען א מיליטערשע עראפלאן, אהן קיין געוועהנליכע זיץ פלעצער, און מ'איז געזיצן דעם גאנצן וועג אויף געוועהנליכע בענק. אינמיטן וועג האט זיך געמאכט א פראבלעם, איינע פון די פראפעלערס האט זיך צובראכן און דער עראפלאן האט זיך געוואורפן און געשקאלט און מ'האט געדארפט מאכן אן עמערדשענסי לאנדונג אין מארסעי, פראנקרייך. אין די ענדע זענען זיי ב"ה אנגעקומען אהיים בשלום. שפעטער איז דער עראפלאן ווייטער געפאהרן און איז אראפגעפאלן און געענדיגט זיין אויפגאבע. דעמאלט האבן זיי ערשט געזעהן דער גרויסער נס וואס איז מיט זיי געשעהן. ומעשה פלא די גאנצע צייט ווען זיי זענען געפאהרן אינעם עראפלאן איז מרן זי"ע געזיצן בביתו נאוה קודש, צוקאכט אין פארטיעפט אין זיינע הייליגע געדאנקען און כסדר געפרעגט די משמשים אויב די חסידים זענען שוין אהיים געקומען. ס'איז זיי געווען א וואונדער אבער שפעטער האבן זיי שוין פארשטאנען.

כ"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע

די **צווייטע** נסיעה האט ר' משה גראס ארגענאזירט אויף חנוכה תש"ט. דעמאלט זענען געווען צווישן די רייזענדע הרה"ח ר' חיים פרידמאן, הרה"ח ר' ישראל פרידמאן, הרה"ח ר' אברהם שמואל גראס און הרה"ח ר' יוסף הערצל ז"ל ועוד. דעמאלט איז אויך געשעהן ניסים מיט'ן עראפלאן. הרה"ח ר' משה גראס אליין איז שוין געהאט פון פריער געפאהרן קיין ארץ ישראל, ווען בעלזער חסידים זענען נתבשר געווארן וועגן דעם געבורט פון כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א. ר' משה איז געפאהרן צום ברית ט"ו שבט תש"ח, צו זיין בצל הקודש בעידן חדוותא. די נסיעה האט אדורכגעמאכט שוועריקייטן און דער עראפלאן האט פארשפעטיגט, און ווען ער איז אנגעקומען איז שוין געווען נאכ'ן ברית ליל ט"ז בשבט, ווען ער איז אריינגעקומען בקודש פנימה צו נעמען שלום, האט זיך מרן זי"ע געפריידט אים צו זעהן, און דער בילגורייא רב זי"ע האט אים דעמאלט געזאגט: **"דו ביסט דער ערשטער חסיד וואס קומט צו פאהרן"**. מרן זי"ע האט אויך בשעת מעשה זיך

<<<<<<<

מיין שבת אוצר

<<<<<<<

אנגערופן און געזאגט "**א כהן אויפ'ן פדיון הבן האבן מיר שוין**". ווען דער בילגורייא רב זי"ע האט געזאגט אז ר' חיים נטע [כ"ץ] קלעהערט צו קומען, האט אים מרן זי"ע געזאגט: "**קודם זיי מכבד ר' משה נאכדעם וועט מען שוין זעהן**." [כאטש ס'זענען געווען אסאך פליטים וואס זענען שוין געהאט געקומען אבער א נסיעה פון א חסיד צו א רבי'ן איז נאך דעמאלט נישט געווען.] *(אור הצפון חודש תמוז תשס"ט קובץ י"א)*

"מתקן געווען אלע פלעצער..."

ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה' ואלה מסעיהם למוצאיהם... (מסעי לג:ב)

דער קאזשניצער מגיד זי"ע, ברענגט אין נאמען פון הרה"ק דער רבי ר' בער פון מעזריטש זי"ע, אז אלע מ"ב [צוויי און פערציג] מסעות וואס די אידן זענען געפאהרן אין מדבר האבן געהאט איין ציהל, אז אידן זאלן מתקן זיין די אלע פלעצער. אזוי ווי ס'איז באקאנט אז אויף יעדער פלאץ אין די וועלט זענען דא באהאלטן רוחניות'דיגע ענינים וואס ווערן גערופן 'ניצוצות הקדושה', און א איד דארף זיי צוזאם נעמען און מתקן זיין [דורכ'ן] זאגן דארט א דבר שבקדושה, אדער מאכן עהרליך א ברכה א.ד.ג.]. דעריבער שטייט אין פסוק "ויכתוב משה את מוצאיהם למסעיהם על פי ה'"—צו באצייכענען אז די אלע מסעות זענען געווען אויפ'ן באפעהל פון באשעפער, כדי מתקן צו זיין די אלע פלעצער. צדיקים פלעגן זיך ארויס לאזן אויף די וועגן און געפאהרן אויף פארשידענע אומפארשטענדליכע פלעצער, וואס זייער איינציגע ציהל איז געווען מתקן צו זיין די 'ניצוצות הקדושה', וואס געפונען זיך אין פארשידענע פלעצער אויף די וועלט. ס'ווערט דערציילט אז כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע איז אמאהל געפאהרן אויף די באַהן, אינמיטן וועג איז די באהן אריינגעפארן אין א אינטערערדישע טונעל וואס איז געווען אויסגעהאקט אינמיט'ן א בארג. מרן זי"ע האט געלייגט זיין האנט אויף די אויגן און געליינט קריאת שמע מיט גרויס כוונה. די מיטרייזענדע האבן זיך זייער געוואונדערט דערויף, ס'איז דאך נישט יעצט די צייט צו ליינען קריאת שמע? נאכ'ן ענדיג'ן ליינען קריאת שמע, האט זיי מרן זי"ע ערקלעהרט: דער טונעל ווי מיר זענען געפאהרן, איז אויסגעהאקט געווארן אין א בארג, א פלאץ ווי מ'האט קיינמאהל נישט געוואוינט, און ווארשיינדלעך זענען דארט אויך נישט אדורך געפאהרן יראי ה', וואס זאלן האבן דאס פלאץ מתקן געווען, [וויל ביז דעמאלט זענען נישט געווען קיין באהנען, נאר מ'איז געפאהרן מיט פערד און וואגן] דעריבער האב איך געליינט קריאת שמע, און דערמיט מתקן געווען דאס פלאץ. *(ספר "עבודת ישראל")*

"די תקיעות האבן בוקע שחקים געווען..."

ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה. ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות. ויסעו ממקהלות ויחנו בתחת. (מסעי לג:כד-כו)

כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע האט פארציילט אזוי: זייענדיג אין די שטאט סקוהל, איז ער אדורך געגאנגען ראש השנה אונטער א ביהמ"ד און געהערט ווי דער בעל תוקע איז "בוקע שחקים"—ער שפאלט הימלען מיט זיין שופר בלאזן וואס האט יעדן ערציטערט און אריין געברענגט א הרהור תשובה אינעם גאנצן ציבור. מרן זי"ע האט דערנאך זיך אויסגעדריקט, אז דאס איז נישט געווען אין זכות פונעם בעל תוקע אדער בעל מקריא וויל ביידע זענען געווען פשוטע אידן, נאר דאס איז געווען צוליעב'ן כח פונעם ציבור אידן וואס האבן געהערט די תקיעות. (כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע האט דערויף געזאגט, אז צוליעב זיין גרויס עניוות, איז דעם זיידן מרן מהר"ש זי"ע, גארנישט איינגעפאלן אז וויל ער איז דארט געשטאנען האבן די תקיעות בוקע שחקים געווען). מיט דעם האט מרן הגה"ק מבילגורייא זי"ע געטייטשט פשט אין פסוק: "**ויסעו מהר שפר**—ער האט געזעהן די (תקיעת) 'שופר' איז אזוי גרויס ווי א בארג, און מאכט א רושם (אין הימעל). "**ויחנו בחרדה**"—איז ער ערציטערט געווארן (וויל ער האט געוואוסט אז דער בעל תוקע און בעל מקריא זענען פשוטע אידן). "**ויסעו מחרדה**"—האט ער אנגעהאנגען דעם ציטערניש און התעוררות, "**ויחנו במקהלות**"—אין דעם זכות פון כח הרבים, דעם פארזאמעלטן ציבור עכלה"ק. האבן חסידים געטייטשט וואס שטייט ווייטער אין פסוק. "**ויסעו ממקהלות ויחנו בתחת**"—אז ס'איז גאר געווען אין זכות וואס מרן זי"ע איז דארט געשטאנען **בתחת** אונטער'ן ביהמ"ד. *(הגה"ק מהר"ם מבילגורייא זי"ע)*

"אין היבנוב שטעבן זיך די שקצים מיט מעסערס..."

ואם בפתע בלא איבה הדפו או השליך עליו כל כלי בלי צדיה (מסעי לה:כב)

אמאהל האט אין די שטאט הובנוב פאסיהרט א געפעהרליכע געשעהעניש, ווען צוויי שניידער'ס האבן זיך געקריגט, און פון גרויס אויפרעגעניש, האט איין שניידער געווארפן א שעהר אויפ'ן צווייטן שניידער, און אים געלעכערט דאס הארץ און יענער איז געפאלן טויט ר"ל. דאס גאנצע לאנד האט גע'טומל'ט און גע'רעש'ט פון די שוידערליכע געשעהעניש. אין די ענדע איז דער איד באפרייט געווארן פון געריכט, וויל ס'האט זיך ארויס געשטעלט אז ער האט נישט בייזוויליג יענעם גע'הרג'ט. אין יענע צייט איז כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע געפאהרן באזוכן דעם נייעם הערשער פונעם גאנצן געגענט, אים אפצוגעבן דעם פאסיגער כבוד. אויפ'ן וועג צוריק האט זיך די באהן אפגעשטעלט אין די שטאט ראווע, די הויפט באהן סטאנציע פונעם גאנצן געגענט, און די חסידים פון ארום, האבן זיך פארזאמלט אויפ'ן באהן הויף, לראות את מלכם, נעמען שלו' פון מרן מהרי"ד זי"ע און אפגעבן א קוויטל להיוושע בדבר ישועה ורחמים. אנקומענדיג קיין ראווע האט מרן מהרי"ד זי"ע געהייסן אויסרופן אין זיין נאמען, אז די היבנובער אידן זאלן נישט צוגיין מיט קיין קוויטל, צוליעב די שרעקליכע פאסיהרונג וואס איז געשעהן אין זייער שטאט. ס'איז באלד אנטשטאנען א מהומה. די היבנובער אידן זענען געווען איבעראשט, און געקומען מיט א טענה צו מרן זי"ע, "האיש אחד יחטא ועל כל העדה יקצוף"—פארוואס זאלן זיי באשטראפט ווערן צוליעב די צוויי פשוטי' עם שניידער'ס, און אויך ווען ס'איז נישט געווען בייזוויליג, וויל מ'האט יענעם באפרייט פון א משפט. האט מרן זי"ע זיי געענטפערט: "**ווען חסידים שטעכן זיך איינער דעם אנדערן מיט ווערטער, שטעכן זיך שניידער'ס מיט מעסער'ס...**". *(מפי עד ראיה הגה"ח רבי שמחה'לע מונד ז"ל)*

כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע

מיין אוצר... מעשי צדיקים אויף די פרשה..

נ'שטא וואס זיך גרעסער צו האלטן...

וידבר משה אל ראשי המטות לבני ישראל לאמר. (מטות ל:ב)

רש"י: פריער האט משה געטיילט דעם כבוד פאר די נשיאים, צו לערנען מיט זיי די הלכות פון נדרים, און דערנאך האט ער געלערנט מיט בני ישראל.

הרה"ק רבי ישראל פון רוזשין זי"ע האט אמאהל געזאגט מוסר רייד פאר א געוויסן ראש הקהל, וואס איז נישט געווען אזא 'מר בר רב אשי', אבער ער האט פארלאנגט פון איעדן מיט א פעסטקייט, מ'זאל אים צוטיילן כבוד אהן א שיעור... און אויב ס'האט זיך אים בלויז געדאכט אז איינער שענקט אים נישט גענוג כבוד...איז אָך און וויי געווען פאר יענעם... ער האט יענעם דעם טויט געמאכט. האט אים דער הייליגער רוזשינער, איידלעהייט געזאגט מוסר רייד, און אינצווישן זיינע ווערטער האט ער דערמאנט די רש"י (פ' מטות ל:ב): "חלק כבוד לנשיאים ללמדם תחילה"—משה רבינו האט אין איינציג מאהל, צוגעטיילט כבוד פאר די נשיאים. ביים לערנען תורה, האט ער צום ערשט געלערנט מיט זיי. אבער ביי אנדערע אנגעלעגנהייטן זענען זיי איבערהויפט נישט געווען קיין גרעסערע מיוחסים פון אנדערע... אזוי אויך וועט זיין ביי אייך, זאגט אים דער הייליגער רוזשינער, ביים הערן א שיעור אין גמרא, וועט איר זיצן דער ערשטער, א גלעזל-טיי, וועט איר באקומען דער ערשטער... אבער אויסער דעם האט איר זיך נישט גרעסער צו האלטן פון אנדערע...

זעה מאך מיר נישט שווער די ארבעט...

לא יחל דברו ככל היוצא מפיו יעשה. (מטות ל:ג)

ווען דער טשעבינער רב, הגה"צ רבי דוב בעריש ווידנפעלד זצ"ל, איז אנגעקומען קיין ארץ ישראל האט די תורה וועלט נאכנישט געוואוסט פון זיין גדלות און גאונות בתורה. אבער איין אינגערמאן א תלמיד חכם אין ירושלים, האט מיט זיין געניט אויג באלד אויפגעכאפט די גרויסקייט פונעם טשעבינער רב און באשלאסן אים משמש צו זיין. אמאהל איז דער גאון ארויס פון זיין שטוב, און א קנעפל אויף זיין מאנטל האט נאכגעהאנגען. ווען דער משמש האט געזעהן אז דאס קנעפל גייט אראפפאלן האט ער געבעהטן דעם גאון ער זאל ווארטן ווייל ער גייט ברענגען א נאדל מיט פאדים און צונייען דאס קנעפל. ווייל ס'פאסט דאך נישט פאר א תלמיד חכם, זאל אזוי ארויסגיין אין גאס. דער גאון האט צוגעווארט, און ווען דער משמש האט געניי'ט דאס קנעפל האט ער נישט ווועלנדיג

געגעבן א שטאך מיט'ן נאדל דעם גאון. דער משמש האט אויפגעציטערט און מיט א צעבראכן הארץ געזאגט פאר'ן גאון, "איך האב מורא אז איך וועל גיין אין גיהנום פארדעם!" האט אים דער טשעבינער רב בארוהיגט און געזאגט: "מיין טייער קינד, אפילו מ'וועט דיך אריינשטעלן אין גיהנום, וועל איך דיך פון דארט ארויסנעמען". אסאך יאהרן זענען פארלאפן, און איידער זיין פטירה האט דער טשעבינער רב געלאזט רופן דעם געוועזענעם משמש, און אים געזאגט: "דו געדענקסט אז מיט יאהרן צוריק האב איך דיר צוגעזאגט אז איך וועל דיך ארויסנעמען פון גיהנום? וואס איך האט צוגעזאגט וועל איך מקיים זיין, אבער טוה מיר א חסד, זעה, מאך מיר נישט שווער די ארבעט". *(טובך יביעו-מובא בספר ילקוט מאיש לרעהו)*

וואס וועל איך ענטפערן אויף יענער וועלט...?

והייתם נקיים מה' ומישראל. (מטות לב:כב)

ווען דער **"אהבת ישראל" פון וויזשניץ זי"ע** איז געווען אין קארלסבאד אויף קור, האט אים איין טאג דער פאסט-טרעגער געברענגט א וויכטיגער קאנווערט, אדרעסירט אויפ'ן נאמען פונעם "אהבת ישראל". ווען דער משמש האט געוואלט איבערנעמען דעם קאנווערט, האט דער פאסט-טרעגער דאס נישט געוואלט איבערגעבן, זאגנ'דיג אז ער זוכט אויסדריקליך "ראבינאר האגער". ווען דער פאסט-טרעגער איז אריינגעלאזט געווארן צום רבי'ן, איז זיין ערשטע פראגע געווען, **"זענט איר דער ראבינער?"** דער רבי האט אבער נישט רעאגירט. נאך עטליכע מאהל איבערפרעגן, און נישט באקומענ'דיג א קלאהרן ענטפער, איז ער אוועק מיט'ן קאנווערט אין די האנט. אויף די פראגע פונעם משמש פארוואס דער רבי האט נישט געגעבן א קלאהרן ענטפער, האט דער רבי ערקלעהרט: **"ארויפקומענ'דיג אויבן אין הימל וועט מען מיך פרעגן, אויב ביסטו געווען א רבי פון אזוי פיהל חסידים, פארוואס האסטו זיי נישט מתקן געווען? וועל איך ענטפערן, זיי האבן מיך גערופן רבי, א טיטל וואס איז נישט ריכטיג. ווייבאלד אבער איך אליין באקרוין מיך מיט דעם פאלשן טיטל, וואס וועל איך ענטפערן אויף יענע וועלט?"**

הערן מוסר רייד...

והייתם נקיים מה' ומישראל. (מטות לב:א)

ווען דער 'שפת אמת' איז אמאהל אריינגעקומען שפעט צום שיעור פונעם זיידן דער 'חידושי הרי"ם', האט אים דער זיידע נישט אפגעשווינט, נאר אים דערלאנגט א מוסר דרשה, פאר'ן פארשפעטיגן. נאכ'ן שיעור האט אים זיין חבר געפרעגט: "פארוואס האסטו נישט געזאגט פאר'ן זיידן, אז דו ביסט געווען וואַך א גאנצע נאכט און געלערנט, און דערפאר האסטו פארשפעטיגט צום שיעור. האט דער 'שפת אמת' געעפענט א חומש פ' מטות, און געוויזן פאר'ן חבר, ווען משה רבינו האט פארגעהאלטן פאר די בני גד ובני ראובן, פארוואס זיי ווילן נישט מיטגיין קיין ארץ ישראל, און זיי געמוסר'ט מיט שטראף רייד, האבן זיי אים באלד געקענט ענטפערן אז זיי ווילן יא מיטגיין אין די מלחמה, פארוואס האבן זיי געלאזט משה רבינו אויסרעדן און ערשט דערנאך געזאגט זייערע ווערטער? נאר, האט דער

<<<<<<<

<<<<<<<

'שפת אמת' אויסגעפיהרט, פון דא לערנען מיר, אז הערן מוסר רייד, קענען שטענדיג צוניץ קומען, דעריבער האבן זיי געוואלט אויסהערן די מוסר רייד פון משה רבינו. אזוי אויך קען מיר נישט שאטן די מוסר רייד פונעם זיידן. *(כבוד שבת)*

אצינד ווייס איך פארוואס איך בין דא...

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

אמאהל ווען **הרה"ק רבי מנחם נחום מרחמיסטריווקא זי"ע** איז געווען אונטערוועגנ'ס, האט זיך געמאכט אז ער זאל דארפן נעכטיגן אין א שטאט. אינדעפרי נאכ'ן דאווענען, האט ער זיך אנגערופן: "אויב מן השמים האט מען צוגעפיהרט אז איך זאל דא זיין, איז זיכער דא א סיבה דערביי, ווייל ווען איך פאהר צו א שטאט טוה איך עפעס אויף אין די שטאט, אבער דא האב איך נאכנישט אויפגעטוען, און מן השמים וויל מען זיכער אז איך זאל עפעס טוען!" ער האט באלד גערופן די ראשי קהלה, און זיך דערוואוסט אז ליידער הערשט אין שטאט א ביטערע מחלוקת, צווישן די שוחטים, רבנים און די קהלה, האט ער זיך אנגערופן: "אצינד ווייס איך שוין פארוואס איך בין דא!" און ער האט באלד אלעם צוזאם גערופן, און געמאכט שלו' צווישן זיי, ערשט נאכדעם וואס די מחלוקות האט זיך אפגעשטילט און אלעס איז שוין געווען בשלום ובשלוה, איז ער ווייטער געפאהרן!

ליי'ענען די מסעות מיט א ספעציעלער ניגון...

אלה מסעי בני ישראל... (מסעי לג:א)

הגה"ק רבי שאול בראך זצ"ל האט געהערט פון זיין רבי'ן דער מהר"ם שיק זצ"ל, אז ביי זיין רבי'ן דער הייליגער 'חתם סופר' זי"ע, האט מען נישט געליי'ענט די מסעות מיט א ספעציעלן ניגון ווי ס'איז איינגעפיהרט אין אנדערע פלעצער. "ס'איז געווען א גרויסער חידוש ביי אונז, ווייל ס'איז דא א מחלוקת צווישן רש"י און רמב"ן צי די מסעות זענען לשבח פון די אידן אדער לגנאי. רש"י האלט לגנאי, און דער רמב"ן האלט לשבח. לויט'ן רמב"ן וואס זאגט אז ס'איז לשבח, דארף מען דאס יא ליינען מיט א ספעציעלן ניגון, און ווי באקאנט האט מיין רבי דער הייליגער 'חתם סופר' שטארק ליעב געהאט צו לערנען רמב"ן, מ'האט געזאגט אויף אים אז ער האט אין זיך א ניצוץ נשמה פונעם רמב"ן, אויך האט ער געמוטיגט די בחורים צו לערנען רמב"ן, און מקרב געווען די וואס האבן כסדר געלערנט רמב"ן, און איך אליין בין אויך געווען צווישן די בחורים, און מיט דעם אלעם האט ער בענין המסעות געהאלטן ווי רש"י, אז ס'איז לגנאי, דעריבער האט מען ביים קריאת התורה דאס נישט

געזאגט מיט א ספעציעלן ניגון. איך האב קיינמאהל נישט געהאט קיין מוט צו פרעגן מיין רבי'ן די אורזאך דערפון. *(ספר "שאול בחיר ה'")*

דאווענען מיט א מנין, סגולה לפרנסה...

ויסעו מחרדה ויחנו במקהלות... (מסעי לג:כה)

הרה"ח רבי נתן יהושע ממלאווא, א גרויסער סוחר וואס האט געפיהרט פארצווייגטע געשעפטן, האט צוליעב די טרדות פון זיינע געשעפטן יעדן טאג געדאווענט ביחידות, כדי זיך צו שפאהרן צייט. איין טאג האט זיך דאס רעדל פון הצלחה געדרייט א דריי און רבי יהושע נתן האט פארלוירן זיין גאנץ געלט. ער האט באקומען חרטה געפיהלן, און זיך באקלאגט פאר זיין רבי הרה"ק רבי יחיאל פון אלכסנדר זי"ע. האט אים דער רבי געזאגט: איך האב פאר דיר א סגולה פאר פרנסה, זעה צו דאווענען תפילה בציבור. און דער רבי האט אים ערקלעהרט: ביי די שטילע שמונה עשרה זאגן מיר נייצן ברכות, און אוך ביי חזרת הש"ץ. חז"ל (ברכות נג:) זאגן: דער וואס ענטפערט אמן איז נאך גרעסער ווי דער וואס זאגט די ברכה, האסטו נאך נייצן. דריי מאהל ניינצן (57) איז כמנין **"זן"**. רבי נתן יהושע האט מקבל געווען צו דאווענען מיט א מנין, מכוון זיין ביי די ברכות און עהרליך ענטפערן אמן אויף אלע ברכות. ביים צוריק אהיים געקומען קומט אים אקעגן א גוי מיט וועמען ער פלעגט האנדלן, און יענער פרעגט אים "פארוואס קומסטו נישט מאכן געשעפטן? איך האב א באסיין מיט פיש צו פארקויפן". זאגט רבי נתן יהושע ער קומט אצינד פון וועג און ער האט נישט מיט זיך קיין געלט. זאגט דער גוי "איך דארף אצינד נישט קיין געלט ווען דו וועסט פארקויפן וועסטו מיר באצאהלן. פון דעמאלט אהן האבן די געשעפטן פון רבי יהושע נתן אנגעהויבן צוריק צו בליעהן און זיין גאנץ לעבן האט ער מקפיד געווען צו דאווענען מיט א מנין ווי די הלכה פאדערט. *(תפארת רבותינו מאלכסנדר)*

זיי מיינען אז זיי לייכטן און שיינען...

אלה המצוות והמשפטים אשר צוה ה'... בערבות מואב על ירדן ירחו. וגו' (מסעי לו:יג)

הרה"ק דער טוריסקער מגיד איז אמאהל געווען אויף שבת פ' מסעי אין א געוויסע שטאט, און אזוי ווי ס'זענען געווען מתנגדים אויף צדיקים, זענען דארט געווען מענטשן וואס האבן אים געוואלט מצער זיין. האט דער טוריסקער מגיד באלד אנגעהויבן זיינע דברי תורה אויפ'ן לשון הפסוק אין פ' מסעי: **"אלה המצוות... בערבות מואב על ירדן ירחו"**—דאס מיינט מען טאקע די מענטשן, וואס **"בערבות"**,—ביינאכט, **"מואב"**,— טוען זיי ל"ע דעם היפוך פון קדושה, **"על ירדן"**,—און אינדערפרי ווען זיי שטייען אויף, גייען זיי אראפ זיך טובל'ן אין מקוה ['ירדן' איז א לשון פון ירידה], **"ירחו"**,—און זיי מיינען אז זיי לייכטן און שיינען שוין ווי דער 'ירח' און 'כוכבים'... *(ילקוט מאורי אור)*

(ב)

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל

"קרייזער רב" • בעל "קדושת אהרן" • ר"ח מנחם אב תרס"ג

הולדתו: הרה"ק רבי אהרן הלברשטאם איז געבוירן געווארן אין רודניק אין יאהר תקפ"ו, צו זיין טאטע הרה"ק רבי חיים דער "דברי חיים" פון צאנז, און זיין מוטער מרת רחל פייגא ע"ה, די טאכטער פון הרה"ק רבי ברוך תאומים-פרענקל פון לייפניק דער "ברוך טעם". זכר צדיקים לברכה.

האיש מקדש: מרת חנה עלקא בת החסיד הנגיד ר' יעקב וויינבערגער פון דוקלא אן אייניקל פונעם 'נודע ביהודה'. זכר צדיקים לברכה.

תולדותיו: 1) הרה"צ רבי שמואל שמעלקא חתן הרה"ק רבי קלונימוס קלמן מניישטאט בן הרה"ק רבי יוסף ברוך דער "גוטער איד" פון ניישטאט א זוהן פונעם "מאור ושמש". 2) הגה"ק רבי ארי' ליבוש, אב"ד גריבוב, און דערנאך אב"ד צאנז. 3) הגה"צ רבי שלום אבד"ק פיעקלא, וראב"ד צאנז חתן ה'אמרי נועם' מדזיקוב. 4) בתו הרבנית רחל פיגא ע"ה, אשת הגה"ק רבי משה הלברשטאם מבארדיוב, בנו בכורו הגה"ק רבי ברוך מגארליץ. זכר צדיקים לברכה.

רבותיו: אביו, ה"דברי חיים מצאנז. רבי צבי הירש מרימנוב. מרן השר שלום מבעלזא. הרה"ק רבי דוד מטאלנא. רבי אברהם מטוריסק. זכר צדיקים לברכה

תורתו: דער קרייזער רב האט פאר זיין פטירה פארברענט אלע זיינע כתבים פון חידושי תורה. א קליינע טייל פון זיינע תורות האט מען געדריקט אין ספר "קדושת אהרן".

על כסא ממלכתו: תרי"ז-קרייז רב פון די גאנצע צאנזער געגענט. תרל"ו, נאך די פטירה פונעם "דברי חיים", איז ער אויפגענומען געווארן אלס רב אין צאנז.

פטירתו: הרה"ק בי אהרן, איז נפטר געווארן שבת ר"ח אב תרס"ג, אין עלטער פון 77 יאהר, און איז נטמן געווארן אין צאנז אינעם זעלבן אוהל פון זיין גרויס'ן טאט'ן דער "דברי חיים". זכר צדיקים לברכה

וזרח השמש

הרה"ק רבי אהרן הלברשטאם, דער קרייזער רב איז געוועזן דעם צאנזער רב'ס פערטער זוהן. ווען ער איז געבוירן געווארן, האט דער צאנזער רב געשיקט פרעגן. זיין רבי'ן, דעם ראפשיצער רב וואס פאר א נאמען ער זאל געבן פאר זיין ניי געבוירן קינד. האט דער ראפשיצער רב געהייסן געבן דעם נאמען "אהרן". נאכ'ן ברית האט דער צאנזער רב געשריבן א בריוו פאר זייך שווער, דער "ברוך טעם", און אים געלאזט וויסן די בשורה, אז ס'איז ביי אים געבוירן געווארן א יונגל, און דערביי צוגעשריבן אז ער האט דאס קינד א נאמען געגעבן אהרן. דער "ברוך טעם", האט נישט געקענט פארשטיין פארוואס דער צאנזער רב האט אויסגעקליבן פונקט דעם נאמען, אזוי ווי ער האט נישט געקענט טרעפן דעם נאמען אהרן צווישן זיין משפחה. האט דער "ברוך טעם" צוריק געשריבן א בריוו, פרעגנדיג: "זענען מיר דען פון א משפחה פון גרים אז מיר זאלען דארפן נעמען א נאמען פון חומש?" אבער זיבן און זיבעציג יאר שפעטער, ווען דער קרייזער רב איז נסתלק געווארן ר"ח אב, אין די יאהרצייט פון אהרן הכהן, האבן חסידים דעמאלט פארשטאנען די טיפע כוונה פונעם ראפשיצער רב, וואס האט אים געהייסן א נאמען געבן אהרן ווי עס זעהט אויס האט זיין הייליגע נשמה געהאט א שייכות צו די נשמה פון אהרן הכהן. און ווי ס'איז באקאנט געווען איז דער קרייזער רב אויך געווען גאר שטארק בארימהט מיט די מדה פון אהרן הכהן פון "**אוהב שלום ורודף שלום**".

פרק האיש מקדש

ביי די דרייצן יאהר עשרה בערך האט הרה"ק ר' אלימלך רודניקער זי"ע גערעדט דעם שידוך פאר'ן קרייזער רב מיט די בת קדושים הרבנית חנה עלקא ע"ה די טאכטער פון החסיד הרה"ק רבי יעקב וויינבערגער זצ"ל פון דוקלא. ביי דעם שידוך האט דער צאנזער רב געהאט א גרויסע און שטארקע שמחה אז ער האט זוכה געווען זיך משדך צו זיין מיט אן אייניקל פונעם וועלט'ס גאון דער 'נודע ביהודה', וואס דער צאנזער רב האט מורא'דיג געהאלטן הייליג דעם נודע ביהודה. ביים שידוך שליסן האט זיך דער 'דברי חיים' אויסגענומען מיט'ן מחותן רבי יענקל"י דיקלער, וואס איז געווען א פארמעגליכער מענטש, אז ער זאל געבן פינעף יאהר קעסט פאר זיין איידעם, אבער מיט א ספעציעלער תנאי, אז זיי זאלען דעמאלט נישט וואוינען אין די שטאט דוקלא, די וואוינשטאט פון די כלה כנהוג, נאר זיי זאלען וואוינען אין אנהייב אביסל אין דיקלע און דערנאך זיך אריבערציעהן קיין צאנז און דארטן עסן קעסט ביים צאנזער רב, ווייל דער צאנזער רב, האט געוואלט האבן דעם קרייזער רב ביי זיין האנט. דער מחותן האט מסכים געווען, אז זיין איידעם דער קרייסזער רב זאך וואוינען איןסן צאנז נעבן זיין גרויסען טאט'ן תחת כנפי השכינה. און אזוי איז געווען און דער שווער האט באצאהלט דעם קעסט.

ס'ווערט דערציילט אז די רעבעצין פונעם קרייזער רב [און אויך איר מאמע] האבן נישט געוואלט דעם שידוך, ווען זיי האבן זיך אויסגערעדט פאר'ן צאנזער רב, אז היות די עלטערע שנורן פונעם צאנזער רב, די שינאווער רעבעצין, און די קשאנובער רעבעצין זענען

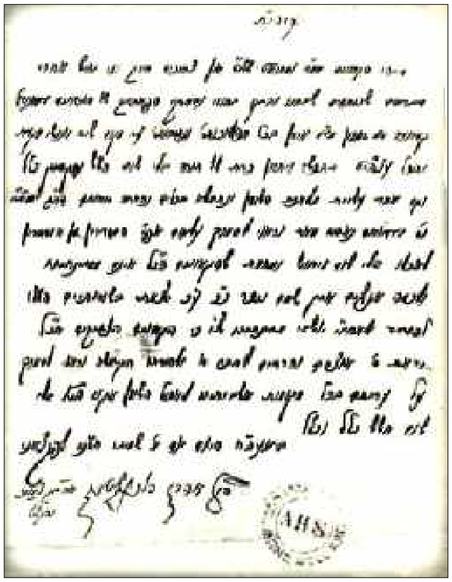

כתב הכשר מיט די חתימה פונעם קרייזער רב זצוק"ל

נפטר געווארן יונג, האט זי מורא אז ס'זאל נישט (ח"ו) פאסיהרן צו איר דאס זעלבע. ווען דער צאנזער רב האט געהערט זייער טענה, האט ער זיך פארטראכט אין א דביקות א האלבע שעה און דערנאך געזאגט אז ער זאגט איר צו "אריכות ימים". איבריג צו זאגן אז אזוי איז טאקע געווען. די רעבעצין [חנה עלקא ע"ה] האט געהאט אריכות ימים. נאכדעם וואס איר מאן, דער קרייזער איז נפטר געווארן (אין שנת תרס"ג), האט זי נאך געלעבט זעקס יאר! (ביז שנת תרס"ט).

כח התורה

כ"ק אדמו"ר בעל 'שפע חיים' מקלויזענבורג זצוק"ל האט דערציילט: איך האב געהערט פון א חסיד וועגן די התנהגות בקודש פון דו"ז הגה"ק מוהר"א מצאנז, דער קרייזער רב, דער ממלא מקום פונעם זיידן דער צאנזער רב, אז ער איז געווען א קדוש עליון שר התורה וגאון

<<<<<<<

מַיין אוֹצַר... "יוֹמא דהילולא"

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל
"קרייזער רב"
• ר"ח מנחם אב תרס"ג

עולם, און די וועלט האט נישט אזוי פיהל געוואוסט פון זיין גרויסקייט, אז ווען ער האט זיך אויפגעוועקט פון שלאף צוליעב וועלכע גערידער, אפילו נאכ'ן שלאפן בלויז עטליכע מינוט'ן האט ער זיך געוואשן נעגל-וואסער, אנגעטוהן די קליידער אויפגישטאנען פון

חתימת יד קדשו פונעם קרייזער רב זצוק"ל

בעט און זיך געזעצט לערנען, ער האט געזאגט אז דאס גאנצע שלאפן איז כדי אויפצופרישן און שטארקען די כוחות הגוף לעבודת הבורא, דעריבער פרובירט ער יעדעס מאהל אויב ער איז שוין גענוג געשלאפן, און נאכ'ן לערנען א שטיק צייט, ווען ער האט געזעהן אז ער האט נישט די כוחות האט ער זיך צוריק געלייגט שלאפן אויף עטליכע מינוט, ביז ער איז געווארן נאכאמאהל אויפגעפרישט און זיך ווידער געזעצט לערנען...מיט די הנהגה האט ער זיך געפיהרט אלע זיינע יאהרן, אפילו אויף דער עלטער.

אמאהל אינמיטן די נאכט איז דער צאנזער רב געגאנגען אין מקוה מיט זיינע צוויי גבאים, און ווען זיי זענען אדורך געגאנגען די שטוב פונעם קרייזער רב, האבן זיי געזעהן אז די לעכט ברענען נאך דארט אין שטוב. האט זיך איין גבאי געוואונדערט, וואס טוהט יעצט דער קרייזער רב אינמיטן די נאכט? האט דער צווייטער גבאי געזאגט לאמיר גיין זעהן. ווען זיי זענען צוגעגאנגען צום פענסטער האבן זיי געזעהן ווי דער קרייזער רב זיצט און לערנט. האט דער 'דברי חיים' זיך אנגערופן און געזאגט: **"ווען איך ווייס אז איינער פון מיינע קינדער לערנט נישט ביינאכט ווארף איך זיי אריין אין דאנייץ"** [דער טייך וואס איז אדורך געלאפן די שטאט צאנז]. עהנליך ווערט דערציילט: אמאהל זענען צוויי רבנים געווען ביים צאנזער רב זי"ע, און ווען דער צאנזער רב איז געגאנגען אינמיטן די נאכט אין מקוה האבן אים די צוויי רבנים באגלייט. ווען מ'איז אדורך געגאנגען די שטוב פונעם קרייזער רב, האט זיי דער צאנזער רב געזאגט: אויב איר ווילט הערן וויאזוי רבי שמעון בר יוחאי האט געלערנט זוהר הק' מיט זיינע עם תלמידים, מיט די זעלבע כוונה, מיט'ן זעלבן קול און נוסח, קומט מיט מיר, און זיי האבן זיך געשטעלט אונטערן פענסטער פונעם קרייזער רב, און געהערט ווי ער לערנט זוהר הק'.

הצנע לכת

דער קרייזער רב איז געווען גאר גרויס אין די מדה פון "הצנע לכת", ער האט שטארק באהאלטן זיינע גרויסע מדריגות פון קדושה און ידיעות התורה בנגלה ובנסתר. שוין פון די יונגע יאהרן איז ער געווען א שטארקער מתמיד, און ווערנדיג א גרויסער מורה הוראה. נאך ביים לעבן פונעם טאט'ן איז ער געווען דער יונגער רב אין צאנז. נאך די פטירה פונעם צאנזער רב איז ער ווייטער געשטאנען אויף די וואך אז די שטאט זאל זיך פיהרן ווי ביים לעבן פון זיין גרויסן טאט'ן. דער קרייזער רב איז געווען דער איינציגסטער זוהן פונעם צאנזער רב וואס האט נאך די פטירה פונעם "דברי חיים", נישט געוואלט פיהרן קיין רבי'סטווע. ער פלעגט שיקן די חסידים צו זיינע עלטערע ברידער, דער שינאווער רב און צום קשאנובער רב. אמאהל האט זיך געמאכט אז א איד האט דוקא געוואלט זיין אויף שבת אין צאנז ביים קרייזער רב, איז ער אנגעקומען שפעט פרייטאג נאכמיטאג אז דער קרייזער רב זאל אים נישט קענען אוועק שיקן. און אנדערש מאהל איז א חסיד געקומען צו אים אויף שבת, און די סעודות שבת האט ער געגעסן אין זיין אכסניא. האט זיך דער קרייזער רב אויף אים געבייזערט זאגנדיג: דאווענען קען ער גיין אין וועלכען בית המדרש ער וויל, אבער עסן דארף ער קומען צו אים, ווייל א חסיד דארף עסן ביים רבי'ן מיט די חסידים צוזאם.

דער קרייזער רב האט זיך שטארק מסגף געווען [געפייניגט זיין קערפער] ער פלעגט זיך ברענען די הענט [אזוי ווי די הייליגע עבודה פון זיין טאטע דער דברי חיים].

רבנות בצאנז

נאך די פטירה פונעם צאנזער רב, איז דער שינאווער רב געבליבן וואוינען אין צאנז, וועלענדיג איבערנעמען זיין טאטן'ס רבנות אזוי ווי ער איז געווען דער עלצטער זוהן. דער קרייז'ער רב האט אבער גע'טענה'ט אז אים קומט דאס רבנות, ווייל נאך ביים לעבן פונעם צאנזער רב האט ער זיך באפאסט מיט די רבנות אנגעלעגענהייט. די חסידים, די עובדי השם האבן אויך זייער געוואלט אז דער שינאווער רב זאל איבערנעמען דאס רבנות. אבער די פשוט'ע אידן האבן געציטערט פאר'ן שארפקייט פונעם שינאווער רבי האבן זיי ענדערש געוואלט אז דער קרייזער רב זאל בלייבן רב. א צייט שפעטער איז דער שינאווער רב געקומען קיין צאנז און איז געגאנגען באזוכן זיין ברודער, דעם קרייזער רב. שמועסענדיג אין דברי תורה, האט דער קרייזער רב געפרעגט דעם ברודער א פשט אין א שטיקל זוהר. פרעגט דער שינאווער רב: "נו?..." וועלענדיג ערשט הערן דעם קרייזער רב'ס פשט. האט אים דער קרייזער רב טאקע געזאגט זיין פשט. דער שינאווער רב, זעהענדיג דעם ברודער'ס גרויסקייט אין תורה, האט געגעבן א קלאפ אין טיש, און דערביי געזאגט אז ער איז מוחל דאס רבנות פאר'ן ברודער.

גדולי דורו האבן געזאגט אויפ'ן קרייזער רב דעם פתגם **"להגיד שבחו של אהרן שלא שינה"**, וועלנדיג באצייכענען אז ער האט נישט משנה געווען מדרכו ומנהגיו פון זיין גרויס'ן טאט'ן, און גארנישט אפגענויגט פון וואס ער האט געזעהן און מקבל געווען פון זיין

דער ספר זוהר פונעם קרייזער רב זצוק"ל

גרויסער טאטע אהן גארנישט משנה זיין, און מיט זיין הנהגה האט ער ממשיך געווען מורשת צאנז. אויך דער וועג פון זאגן דברי תורה ביי די טישן איז געווען אזוי ווי זיין הייליגער טאטע האט געזאגט מיט א טיעפע עמקות, מיט אן הקדמה פון ספרי קבלה וחקירה. ס'איז באקאנט אז ביי די חסידים פונעם 'דברי חיים' פון צאנז איז געווען מקובל, אז דער וואס איז געבליבן דבוק און מקושר צו זיין זוהן און ממלא מקומו הרה"ק רבי אהרן מצאנז, דער קרייזער רב, האט נישט אפגעהאקט די התקשרות צו זיין טאטע דער הייליגער צאנזער רב זי"ע

מסירת נפש ביי א דין תורה

אמאהל איז פארגעקומען ביים קרייזער רב א דין תורה צווישן איינעם יוס'ל זאלץ מיט זיין חבר. יוס'ל זאלץ האט נישט געוואלט מקיים פסק זיין, האט דער

<<<<<<<

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל
"קרייזער רב"
• ר"ח מנחם אב תרס"ג

קרייזער מיט זיין בי"ד אים געלייגט אין א חרם אריין. אבער היות ס'איז געווען פארבאטן פון די רעגירונג אז מ'טאר נישט לייגן אין חרם אריין, האט יוס'ל זאלץ פאר'מסר'ט דעם קרייזער רב מיט'ן בי"ד פאר די רעגירונג, און ס'האט זיי געדראעט תפיסה. פונקט דעמאלט איז **כ"ק מרן מהר"י מבעלזא זי"ע**, געקומען קיין צאנז, (דאס לעצטע יאר פונעם "דברי חיים") צו שליסן א שידוך צווישן זיינס אן אייניקל מיט'ן צאנזער רב'ס יונגסטער זוהן הרה"ק רבי ישעי'לי טשעחויבער. האט איינער פון די נאנטע מענטשן פונעם קרייזער רב געבעהטן ביי מרן מהר"י זי"ע אז ער זאל בעהטן ביים מחותן, דער צאנזער רב, אז ער זאל מעורר רחמים זיין פאר זיין זוהן דער קרייזער רב ווייל ס'דראָעט אויף אים תפיסה, און אויב מ'וועט אים איינזעצן אינאיינעם מיט'ן בית דין, וועט חס ושלום ארויסקומען דערפון א גרויסער חילול השם. ווען מרן זי"ע האט איבערגעגעבן די בקשה פאר'ן צאנזער רב, האט זיך דער צאנזער רב הויך צופייערט: **"וואס? זיצן אין תפיסה איז א חילול השם? יוסף הצדיק איז אויך געזעסן! רבי ישראל'טשע, דער רוזשינער, איז אויך געזעסן! א חילול השם איז, ווען מ'פארגעסט איין רגע פון באשעפער!"**

ס'איז אנגעקומען דער יו"ט פסח, און יוס'ל זאלץ זייענדיג א כהן, האט מען נישט געלאזט ארויפגיין דוכענ'ען. איז ער נאכאמאהל געגאנגען מסר'ן פאר די רעגירונג אז מ'האט אים נישט געלאזט דוכנ'ען. נאך פסח האט די פאליציי צונויפגעזאמעלט פערציג מענטשן צווישן זיי דער קרייזער רב מיט זיין בית דין, און די ראשי הקהלה, און מ'האט זיי איינגעזעצט אין טורמע. אינצווישן איזליידער אנגעקומען דער ביטערע טאג כ"ה ניסן ווען דער צאנזער רב איז נסתלק געווארן. מ'האט ארויסגעלאזט דעם קרייזער רב אונטער א שטרענגע וואַך צו קענען גיין צו די לוי' פון זיין טאט'ן. נאך די לוי' האט מען אים צוריק געפיהרט אין די טורמע. די גאנצע שבעה זענען אידן געקומען אין טורמע, משלים זיין א מנין ער זאל קענען דאווענען פאר'ן עמוד און זאגן קדיש. דער קרייזער רב איז גיעזיצן זעקס וואכן אין די טורמע.

[ס'איז מערקווירדיג צו דערציילן וועגן די באפרייאונג פונעם קרייזער רב ווי אזוי הגה"ק רבי שמעון סופר דער רב פון קראקא, א זוהן פון הייליג'ן 'חתם סופר' האט גע'שתדל'ט פאר די באפרייאונג פונעם קרייזער רב. (אזוי ווי ס'ווערט געברענגט אין די הקדמה פון ספר 'מכתב סופר' ח"א הנקרא באר מרים עמוד נ"א): הרה"ק מו"ה אהרן דער 'קרייזער רב' דער זוהן פון בעל ה'דברי חיים' ז"ל האט אריין געלייגט אין חרם א מסור, און יענער האט אים פאר'מסר'ט פאר די רעגירונג, און ס'איז ארויס א באפעהל צו באשטראפן דעם קרייזער רב און אים איינשפארן אין טורמע פאר א לאנגע צייט. מ'האט אסאך גע'שתדל'ט מבטל צו זיין די גזירה און מ'האט בשום פנים ואופן נישט מצליח געווען. האט זיך הגה"ק רבי שמעון סופר געוואנדן צום קיסר פון אוסטרי', פראנץ יאזעף דער ערשטער, מיט וועמען ער איז געווען באפריינדעט, און אפילו באקומען פונעם קיסר אן עהרן אויסצייכענונג. און ער האט צוגעגרייט א מכתב בקשה און באגענאדענונג בריוו, און דאס געהאלטן אין זיין האנט, צו קענען איבערגעבן פאר'ן קיסר. אבער פריער האט ער געבעהטן ערלויבעניש פונעם קיסר צו קענען מאכן אויף אים די ברכה פון "ברוך שחלק

הגה"ק רבי שמעון סופר זצוק"ל

מכבודו ליראיו..." רבי שמעון סופר האט פארמאכט זיינע אויגן און מיט התעוררות און גרויס כוונה געמאכט די ברכה, און פון גרויס דביקות איז דער בריוו אויסגעפאלען פון זיין האנט צו די ערד. ווען ער האט געענדיגט מאכן די ברכה און געעפענט זיינע אויגן, ווי ערשטוינט איז ער געווארן, זעהענדיג ווי דער קיסר שטייט קעגן אים האלטנדיג דעם בריוו אין זיין האנט, און באגריסט אים מיט עהרע, "הויפט רב, דער בריוו איז ארויסגעפאלען פון דיין האנט נעם דאס". נאכ'ן זיך באדאנקען פאר'ן קיסר, האט רבי שמעון סופר צוריק געגעבן דעם בריוו פאר'ן קיסר, און מיט געציילטע ווערטער געבעהטן דעם קיסר ער זאל מבטל זיין די גזירה. נאך עטליכע טעג איז געקומען אן ענטפער פונעם קיסר אז ער האט מבטל געווען דעם שווערן עונש. עיי"ש.]

דער פיש איז געפאלן צו זיינע פיס...

הרה"ק רבי ישעי'לי טשחויבער, איז אמאהל געפאהרן צו זיין ברודער, דער קרייזער רב, אויף שבת קיין צאנז, ווען ער איז אנגעקומען פרייטאג אינדערפרי האט ער באמערקט אז דער ברודער, דער קרייזער רב, איז באזארגט ווייל ער האט נאך נישט געהאט קיין פיש אויף שבת. צוויי שעה פאר'ן זמן האט דער קרייזער רב געזאגט פאר רבי ישעי'לי "קום לאמיר גיין צום טייך". זענען ביידע געגאנגען און געבליבן שטיין אויף א פלאץ ביים ברעג פון טייך. דער קרייזער רב האט פארמאכט די אויגן און מתפלל געווען און פלוצלונג איז ארויס געשפרינגען א פיש פון וואסער און געפאלען צו זיינע פיס. נישט רעדנדיג קיין ווארט, האט ער גענומען דעם פיש און דאס אהיים גענומען און אפגעקאכט, אזוי אז ס'איז שוין געווען פיש אויף שבת.

פיש לכבוד ראש חודש

דער נאסוידער רב, הגה"ק רבי אברהם יהושע פריינד זצ"ל האט דערציילט: אמאהל איז ער געווען צוזאמען מיט'ן קרייזער רב, און זיי זענען געשטאנען ביי א פאונטע"ן [אזא וואסער וואס איז געמאכט פאר שיינקייט ס'זאל שפריצן וואסער אין דער הייער, און ס'טוישט זיך כסדר דאס וואסער]. האט דער קרייזער רב געגעבן א זאג: "ס'וואלט אפשר געווען כדאי אז מ'זאל קאכן פיש לכבוד סעודת ראש חודש". אזוי ווי דער קרייזער רב האט געענדיגט זיינע ווערטער, שטעקט דער קרייזער רב אריין זיין הייליגע האנט און נעמט ארויס א כשר'ע פיש פונעם פאונטע"ן! ס'איז געווען א גרויסע וואונדער ווייל אין דעם קליינעם וואסערל איז קיינמאהל נישט געווען קיין פיש, נישט פריער און נישט שפעטער, נאר דאס איז צוגעשיקט געווארן פון הימל פאר'ן קרייזער רב... *(גדולת יהושע ח"א, שיחת קודש ע' ט"ו)*

דער קאנדוקטער וועט האבן דרך ארץ

אמאהל ווען הרה"ק רבי שלמה מבאבוב (הראשון) איז געווען אויפ'ן ציון פונעם הייליגן צאנזער זיידן ביומא דהילולא קדישא, האט ער דארט באגעגנט דעם פעטער דער קרייזער רב און די צוויי צדיקים האבן זיך אריינגעלאזט אין א שמועס אין העכערע ענינים.. זייענדיג כולו אמת האט דער קרייזער רב גענומען גיסן פעך און שוועבל אויף די היינטיגע רבנים וואס קליידן זיך אינעם איצטלא דרבנן ווען זיי זענען באמת גארנישט ראוי דערצו. נאך אזוי שמועסן א וויילע האט דער באבובער רב ארויסגענומען דעם זייגער און געקוקט דערויף. פרעגט אים דער פעטער וואס איז דען א חילוק וויפיהל אזייגער ס'איז? האט דער באבובער רב געענטפערט אז ער וויל נישט פארפאסן די באהן זאגט אים דער קרייזער רב "זארג דיך נישט, דער קאנדוקטאר פון די באהן וועט האבן דרך ארץ, און ער וועט ווארטן אויף דיר!" און דער קרייזער רב האט

<<<<<<<

<<<<

הרה"ק רבי אהרן מצאנז זצוק"ל
"קרייזער רב"
• ר"ח מנחם אב תרס"ג

דעמאלט דערציילט: אמאהל האט דער טאטע רבינו מצאנז זכרונו לברכה מיט מיר געשמועסט. אינמיטן דעם שמועס האב איך געגעבן א קוק אויפ'ן זייגער און איך האב געזאגט דעם טאטן אז איך וויל כאפן די באהן און איך וויל דאס נישט פארפאסן ווייל ס'קומט נאר איינמאהל אין טאג. האט דער טאטע מיר געזאגט זארג דיך נישט דער באן פיהרער וועט פאר דיר האבן דרך ארץ און דער טאטע האט מיך אויפגעהאלטן און נאך א שעה האט ער מיט מיר געשמועסט. ווען איך בין ענדליך געגאנגען צו די באהן סטאנציע, איז די באהן נאכנישט געהאט געקומען, און ס'האט זיך פארשפעטיגט מיט א שעה. ווערטלט זיך דער באבובער רב צום פעטער גאנץ רעכט אין יענער צייט האט דאך דער קאנדאקטאר געהאט דרך ארץ ווייל הכל מודים אז די רבי'ס אין יענע צייט זענען געווען אמת'ע גרויסע צדיקים אבער היינט ווען דער פעטער בארעדט אזוי די היינטיגע רבנים וועט דאך דער קאנדאקטאר נישט האבן מער קיין דרך ארץ. דער קרייזער רב האט א שמייכל געגעבן און געזאגט אף על פי כן איז זיך נישטא אויף וואס צו איילן ער האט אזוי ווייטער געשמועסט פאר נאך א האלבע שעה, און ווען דער באבובער רב איז דערנאך געגאנגען צו די באהן סטאנציע האט ער נאך געכאפט די באהן ווייל די באהן האט טאקע פארשפעטיגט.

ראשי חדשים – אב – תמוז – אדר

ס'האבן זיך אמאהל צוזאמגעטראפן אויפן צאנזער רב'ס יאהרצייט די קינדער פונעם צאנזער רב: דער קרייזער רב, דער גארליצער רב און זייער ברודער'ס זוהן דער ערשטער באבובער רב, און זיי האבן עוסק געווען בדברי תורה וחסידות. אינמיטן שמועס רופט זיך אהן דער גארליצער רב, "מיר וייסן גוט אז דער טאטע [דער צאנזער רב] האט שטארק ווי געטוען וואס מ'זאגט נישט קיין "תחנון" ווען ס'געפאלט אויס די יאהרצייט פון א צדיק, ווייל יעדן טאג אין יאהר איז דאך [במשך פון די דורות] דא עפעס א יאהרצייט פון א צדיק, איז דאך נישט אויסגעהאלטן מבטל צו זיין דאס זאגן תחנון, וואס חז"ל האבן מתקן געווען אלס סדר התפלה [דער צאנזער רב האט זייער שטארק מקפיד געווען אויב מ'האט געוואלט מבטל זיין דאס זאגן תחנון נאכדעם וואס מ'האט שוין אנגעהויבן צו זאגן "אלקינו ואלקי אבותינו", ווייל דעמאלט איז מען ח"ו גורם אז מ'האט

מציבה פונעם קרייזער רב (ר) נעבן זיין הייליג'ן טאטע דער דברי חיים פון צאנז זי"ע

ארויסגעזאגט שם שמים לבטלה]. אבער דער טאטע האט זוכה געווען אז זיינע תלמידים און חסידים וועלן נישט מבטל זיין דאס זאגן תחנון אינעם טאג פון זיין יאהרצייט, ווייל ער איז דאך נסתלק געווארן חודש ניסן [כ"ה ניסן תרל"ו], וואס מ'זאגט דאך סיי ווי נישט קיין תחנון, און ס'איז מקוים געווארן רצון יראיו יעשה. אבער וואס זאלען מיר טוען כדי נפטר צו ווערן אין א טאג וואס מ'זאגט נישט קיין תחנון [כל צדיק שורש נשמתו מצירוף הוי', הרי יש י"ב צירופי הוי' ובכל חודש יש צירוף אחר, א"כ הצדיק שבא זמנו להסתלק, צריך להסתלק מהאי עלמא בחודש ששורש נשמתו נחצבת משם]. האט זיך אנגערופן דער באבובער רב, "אמת, אז מ'קען זיך נישט אויסקלויבן אין וועלכן חודש מ'זאל נפטר ווערן, אבער מ'קען דאך מתפלל זיין אז

א געמאהלן בילד פון די לוי' פונעם קרייזער רב זצוק"ל

מ'זאל נפטר ווערן ראש חודש, און ראש חודש איז דאך קלאהר להלכה אז מ'זאגט נישט קיין תחנון"...

דער גארליצער רב האט זייער הנאה געהאט פון דעם געדאנק, און געזאגט פאר זיין ברודער, דעם קרייזער רב, "הערסט, ער זאגט דאך א שיינעם חידוש, אז יעדן ראש חודש זאגט מ'נישט קיין תחנון!" דער קרייזער רב האט צוגעשטימט אז זייער פלימעניק, דער באבובער רב איז גערעכט, און ראש חודש איז טאקע א פאסיגע צייט נפטר צו ווערן. לימים האט זיך ארויסגעשטעלט אז אזוי איז טאקע געשעהן, אלע דריי צדיקים זענען נסתלק געווארן אין טאג פון ראש חודש. דער קרייזער רב איז נפטר געווארן צום ערשט, ראש חודש אב (תרס"ג), דערנאך דער ערשטער באבובער רב, ב' דראש חודש תמוז (תרס"ה), און דערנאך דער גארליצער רב, ב' דר"ח אדר (תרס"ו).

בדרך אגב: ביים צאנזער רב האט מען מקפיד געווען צו זאגן תחנון אפילו ביי יאהרצייטן פון גרויסע צדיקים, אן אויסנאם איז געווען ביי די יאהרצייט פון הרה"ק דער רבי ר' אלימלך מליזענסק (כ"א אדר), און ביי זיינע רבי'ס הרה"ק דער ראפשיצער רב (י"א אייר) הרה"ק רבי הערשל"י זידיטשובער (י"א תמוז).

ויעל אהרן... וימת שם...

ווי דערמאנט איז דער קרייזער רב נסתלק געווארן שבת ראש חודש אב. ס'ווערט דערציילט אז צוויי יאהר פאר זיין פטירה איז דער קרייזער רב געווען זייער שוואך, ראש חודש אב האט דער קרייזער רב געהאט א חלום ווי ער זעהט זיין הייליגן טאטן דער 'דברי חיים', און זיין ברודער דער שיניאווער רב פאהרן אויף א וואגן, ער לויפט זיי נאך, און ער וויל זיי דערגרייכן. פלוצלונג דרייט זיך אויס [זיין טאטע] דער צאנזער רב, און זאגט אים, "האסט נאך צייט!" צוויי יאהר שפעטער, טאקע אינעם זעלבן טאג, איז דער קרייזער רב נסתלק געווארן. *(הגה"צ רבי אלחנן הייפלרין זצ"ל רב ור"מ בלאנדאן, ששמע מפי זקינו הגאון האדיר מראדאמישלא זצ"ל)*

נצחו אראלים את המצוקים

זיבן און צוואנציג יאהר האט דער קרייזער רב געפיהרט קהל עדתו החסידים מיט קדושה וטהרה. וואס האבן זיך געפרייט אז זי האבן צווישן זיך אזא קדוש ישראל. איידער זיין פטירה האט דער קרייזער רב געלערנט אין זוה"ק וועגן די פטירת פון אהרן הכהן. ער איז נתבקש געווארן לישיבה של מעלה ראש חודש אב שנת תרס"ג, אין טאג פון די הילולא פון אהרן הכהן, ווען זיי הייליגע נשמה איז ארויף בסערה לשמי מרום. **"ויראו כל העדה כי גוע אהרן ויבכו את אהרן כל בית ישראל". זכר צדיקים לברכה, וזכותו יגן עלינו ועל כל ישראל. אמן.**

(מקורות: אור הצפון, עלים לתרופה, תולדות וסיפורי צדיקים, מעשי אבות, הילולא קדישא, אנציקלופדיה לחכמי גאליציה, ימי זכרון, נר יהושע, ספר קדושת אהרן, ועוד)

***

מאוצרות הצדיקים

חודש אב

• דער פינפטער חודש

אב איז דער פינפטער חודש פון די חדשים וואס מיר ציילן פון ניסן. אין די תורה ווערט דער חודש גערופן "החודש החמישי" אזוי ווי ס'שטייט: אין פסוק (במדבר לג:לח) "ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה', וימת שם בשנת הארבעים לצאת בני ישראל מארץ מצרים בחודש החמישי באחד לחודש",—אהרן הכהן איז ארויפגעגאנגען אויפ'ן בארג הר ההר לויט'ן בעפעהל פון באשעפער...און ער איז דארט געשטארבן אין פערציגסטן יאהר פון ווען די אידן זענען ארויסגעגאנגען פון מצרים. אין פינפטן חודש, אין ערשטן טאג פון חודש".

• פארוואס דער חודש הייסט - 'אב'

דער חודש ווערט גערופן '**אב**'. ווייל עפ"י תורה ציילט מען די חדשים אנגעהויבן פון חודש ניסן, דעריבער איז דער חודש דער פינפטער אין די רייע. נאר דער נאמען '**אב**' שטאמט פון די בבל'ישע שפראך וואס די אידן, זייענדיג אין בבל ביי גלות בבל, האבן אנגעהויבן רופן די חדשים לויט די נעמען וויאזוי מ'האט דאס דארט גערופן. *(ירושלמי ראש השנה א', רמב"ן פ' בא)*

ב) דאס ווארט '**אב**' איז ראשי תיבות **א**'דום **ב**'בל, דאס זענען די צוויי פעלקער וואס האבן חרוב געמאכט די צוויי בתי מקדשות אין דעם חודש. וואס מיר דערמאנען צו פארפלוכטונג ביי די קינה פון "על נהרות בבל" (תהלים קלז) "**בת בבל השדידה**",—די שטאט בבל, די רויבערין. "**זכור ה' לבני אדום את יום ירושלים**",— און גערענק באשעפער דאס פאלק אדום דעם טאג פון (חורבן) ירושלים. *(של"ה הק' מס' תענית - בסוף דרוש מטות מסע)*

ג) כדי אונז צו דערמאנען אז ווען מיר וועלן אנערקענען אז דער באשעפער איז אונזער טאטע, וועט ער צוריק אויפבויען דעם בית המקדש. דאס איז א **משל** צו א קינד וואס האט געריטן אויפ'ן אקסל פונעם טאטן. ווען דאס קינד האט געזעהן עפעס אויף דער ערד, האט ער געבעהטן דעם טאטן, ער זאל דאס אויפהייבן פאר אים, און דער טאטע געט דאס אים. אזוי איז געווען עטליכע מאהל, ביז איינמאהל איז א מענטש אקעגן געקומען, און דאס קינד האט געפרעגט דעם מענטש אויב ער האט באגעגנט זיין טאטע. פרעגט דער טאטע דאס קינד, 'דו ווייסט נישט וואו איך בין?', און ער האט אים אראפגעווארפן פון זיין אקסל. איז געקומען א הונט און געביסן דאס קינד, האט דאס קינד אנגעהויבן צו שרייען טאטע. קומט אויס אז דער טאטע האט דאס געטוען כדי דאס קינד זאל שרייען צו אים, און ער זאל וויסן ווער זיין טאטע איז, און דעמאלט נעמט ער אים צוריק צו זיך. די זעלבע איז מיט אידישע קינדער, דער באשעפער האט חרוב געמאכט דעם בית המקדש כדי

מיר זאלן שרייען טאטע, דעריבער ווערט דער חודש גערופן 'אב' - טאטע. *(קדושת לוי שבת נחמו. דעם משל ברענגט רש"י אין פ' בשלח ביי די מעשה פון ויבא עמלק, און אידן האבן פאר דעם געפרעגט 'היש ה' בקרבינו')*

• דער נאמען 'מנחם אב'

אין ספר טעמי המנהגים בשם ספר רמתים צופים, ווערט געברענגט אז דער חודש ווערט אויך גערופן 'מנחם אב'. אין ערוך השלחן ווערט דער ענין געברענגט לגבי שרייבן דעם נאמען פונעם חודש אין א גט. זאגט ער אז כאטש ביים בענטשן ראש חודש, און ביים שרייבן א בריוו, זאגט מען מנחם אב, איז דאס אבער נישט דער נאמען פונעם חודש. דאס איז נאר פאר א נחמה זיך צו טרייסטן אז ס'וועט נאך קומען א צייט וואס דער חודש וועט איבערגעדרייט ווערן לששון ולשמחה. *(שם אהע"ז סי' קכ"ו)*

אנדערע האבן דאס אזוי גערופן נאר נאך תשעה באב, ווייל ביז תשעה באב איז נאך א זמן צרה, אבער נאך חצות פון תשעה באב ווען ס'איז שוין געבוירן נשמת משיח, איז שוין א זמן פון נחמה. *(שו"ת ויצבר יוסף סי' נ"ח בשם החתם סופר)*

אין ספר "**ייטב פנים**" (מאמר יפה לעיניים אות ט"ו) שטייט א שיינער רמז אויף דעם, פונעם פסוק (שמות ל"ג) 'ורחמתי את אשר ארחם'. דאס ווארט '**ארחם**' איז די ראשי תיבות **ר**'אש **ח**'ודש **מ**'נחם **א**'ב. א רמז, אז דער באשעפער וועט אין די ענדע זיך מרחם זיין אויף דעם חודש, און דאס איבערדרייען לששון ולשמחה.

ב) ווייל געוועהנליך ווען א טאטע טוהט א זאך וואס איז נישט גוט, טרייסט זיך דאס קינד אז מסתמא איז דאס גוט, כאטש ער פארשטייט נישט די טובה דערפון, ווייל א טאטע טוהט נישט א שלעכטע זאך פאר א קינד, און ס'וועט זיכער אמאהל ארויסקומען דאס גוט'ס דערפון. דאס איז אונזער טרייסט 'מנחם אב', אז דער טאטע טוהט נישט קיין זאך וואס איז שלעכט פאר אונז. *(בך יברך ישראל פ' ואתחנן)*

ג) דער באשעפער אליין טרייסט זיך, אזוי ווי א טאטע וואס טרייסט זיך אויף דעם וואס ער האט פארלוירן זיינע קינדער. *(שיח שרפי קודש בשם הרה"ק רבי ר' בונם מפרשיסחא זי"ע, טעמי המנהגים)*

ד) ווייל די פסוקים פון מגילת איכה הייבן זיך אן מיט די כ"ב אותיות צוויי און צוואנציג אותיות פון די תורה, און דער טעם איז, ווייל צוויי און צוואנציג אותיות קלאגן אויפ'ן חורבן. דעריבער ווערט דער חודש אנגערופן 'מנחם אב', כדי מרמז צו זיין אז דער באשעפער וועט טרייסטן די אותיות התורה. *(טעמי המנהגים, זיו המנהגים)*

• דער צירוף פונעם חודש

א) שטייט אין משנת חסידים (מסכת תמוז אב פ"ב ס"א) בשם דעם האר"י ז"ל, אז דער צירוף פון חודש אב איז "הוי"ה", וואס גייט ארויס פונעם פסוק (דברים כז:ט) "**ה**'סכת **ו**'שמע **י**'שראל היום נהיית לעם לה' אלקיך". [אין תיקוני זוהר שטייט אז דער צירוף גייט ארויס פונעם פסוק "הנה יד ה' הוי"ה במקנך]. ווייל כידוע זענען די אותיות "**ו-י**" חרבו של הקב''ה - דער שווערד פונעם באשעפער, און דאס טיילט אפ צווישן די **ה**' עליונה און די **ה**' תחתונה, און דאס האט גורם געווען דעם חורבן. *(חתם סופר "תורת משה" פ' מסעי)*

ב) ווען דו וועסט זיך מתבונן זיין, וועסטו זעהן אז ווען איינער וויל דערמאנען דעם באשעפער'ס נאמען, וועט ער זיך אויסדרוקן מיט'ן זאגן דעם שם הוי"ה, וואס די אותיות זענען ווי דער צירוף פון דעם חודש. און פארוואס דוקא האט מען אויסגעקליבן דעם צירוף ווען מ'וויל דערמאנען דעם באשעפער'ס נאמען, נאר וויבאלד אין דעם חודש וועט דער באשעפער ווייזן פאר אונז אותות ומופתים אזוי ווי ער האט געוויזן ווען מיר זענען ארויס פון מצרים, אזוי ווי דער חודש ניסן וואס די אותיות זענען

<<<<<<<

מַיין אוֹצָר... חודש אב... ימי בין המצרים...

<<<<<<<

כסדרן, דעריבער דערמאנט מען דעם באשעפער'ס נאמען מיט דעם צירוף, כדי ארויסצוברענגען אז מיר האפן אז אין דעם חודש וועט זיין די גרויסע נחמה, און דער באשעפער וועט שוין ווייזן די גרויסע וואונדער אזוי ווי ער האט באוויזן אין חודש ניסן. *(בני ישׂשכר חדשי תמוז אב מאמר א' מהות החדשים)*

ג) כדוע אויב דער שם הוי"ה איז כסדרן, איז דאס רחמים ווי דער צירוף פון חודש ניסן. און דאס איז רחמים גמורים. ווען ס'איז אינגאנצען פארקעהרט, ווייזט דאס אויף דין ווי דער צירוף פון חודש תמוז [הוה"י].אבער דער צירוף פון חודש אב איז הוי"ה,

אז די ערשטע העלפט פונעם שם איז שלא כסדרן וואס דאס ווייזט אויף דין, און דעריבער איז געווען דער חורבן, אבער די צווייטע העלפט איז כסדרן, און דאס ווייזט אז די צווייטע העלפט חודש איז רחמים, און דעריבער זאגט די גמרא, "לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב", ווייל דעמאלט האט זיך אנגעהויבן די רחמים פונעם באשעפער. *(ליקוטי אמרים מהרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע אות קל"ד)*

ד) ווייל ווי באקאנט ווען אידישע קינדער זענען אין א הויכע מדריגה, ווערן זיי אנגערופן 'בנים', אדער מיט'ן נאמען "ישראל' וואס ווייזט אויף ייער א הויכע מדריגה, אבער ווען זיי זענען נישט אין די מדריגה, ווערן זיי אנגערופן 'עם'. דעריבער וועט מען טרעפן אז ווען די נביאים האבן גע'מוסר'ט אידן, ווערן זיי נישט דערמאנט מיט קיין נאמען, נאר "שמעו דבר ה'...", דאס מיינט אז כאטש זיי זענען בבחינת ע"ם - וואס דאס זענען די מיטלסטע אותיות פונעם ווארט 'שמעו', זענען זיי אבער ארומגענומען מיט די אותיות ש"ו וואס איז בגימטריא 'אב הרחמים' וואס איז די זעלבע צאהל ווי דאס ווארט 'דבש' - האניג, דאס מיינט אז דער באשעפער איז אביסל ממתיק דעם דין. אבער ווען ס'איז אנגעקומען דער חודש אב וואס איז דער זמן פון הסתרת פנים, איז אוועקגעפאלן די אותיות ש"ו, און ס'איז געבליבן ע"ם, דעריבער איז געווען דער חורבן. דאס איז די כוונה פונעם צירוף 'ה'סכת ו'שמ"ע "ישראל ה'יום הזה נהיית 'לע"ם',—זייט זיך מתבונן אז פונעם ווארט 'ושמע' איז געבליבן נאר 'עם'. *(צבי לצדיק חדשי תמוז אב, מאמר א' צירוף החודש)*

ה) אויפ'ן פסוק 'הסכת ושמע ישראל היום', דרש'נט די גמרא (ברכות ס"ג) 'עשו כתות כתות', דאס מינט אז מ'זאל זיך צוזאמנעמען אינאיינעם און זיך מחזק זיין, דעריבער איז דער צירוף פונעם חודש פון דעם פסוק, ווייל אין די טעג דארף מען זיך מחזק זיין מיט אהבת חברים, דאס פארקערטע פון שנאת חנם וואס האט געברענגט דעם צווייטען חורבן בית המקדש, און נאר אז מ'וועט זיך מתגבר זיין אויף דעם, וועט מען זוכה זיין צו בנין בית המקדש. *(מאור ושמש בין המצרים)*

• משנכנס אב ממעטין בשמחה...

ווען ס'קומט דער חודש אב, פארמינערט מען פון שמחה. די משנה (תענית כו:), זאגט ווייל אין די טעג דארף מען טרויערן אויפ'ן חורבן בית המקדש,

<<<<<<<

• דער כח פון א סעודת ראש חודש •

אמאהל האבן סלאנימער חסידים געפראוועט א סעודת ראש חודש, צוזאמען מיט'ן רבי'ן דער בעל "יסוד העבודה". וואס האט געברענגט אביסל משקה, און געמאכט א לחיים, און פארברענגט מיט די חסידים בדברי תורה וחסידות. ביים טיש איז אויך געזיצן א איד וואס מיט עטליכע טעג פריער, האט ער זיך מזכיר געווען ביים "יסוד העבודה פאר א ישועה, ווייל ס'ווארט אים אפ א שווערע משפט אין פעטערבורג. דער איד האט אויסגעגאסן זיין צובראכן הארץ פאר'ן רבי'ן, איבער'ן משפט וואס ווארט אים און אז ס'דראעט אים ל"ע צו באקומען אסאך יאהרן תפיסה אויב ער וועט נישט זיגן אינעם משפט. ער האט געבעהטן דעם רבי'ן ער זאל אים אנוואונטשן אז ער זאל ארויסגיין

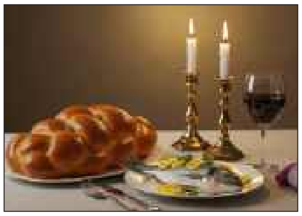

פריי. ביי די סעודה האט דער בעל 'יסוד העבודה' דערציילט די פאלגנדע מעשה: צום הייליגן 'דגל מחנה אפרים' איז געקומען א איד וואס האט געהאט מיט איינעם א משפט וועגן געשעפטן און דער איד האט אים געגעבן א קוויטל און זיך ביי אים מזכיר געווען אז זיין מצב איז שווער. האט אים דער 'דגל' געזאגט אז אצינד איז נישט קיין עת רצון, און ער זאל קומען צו אים ביי די סעודת ראש חודש און דארט זאל ער אים געבן דאס קוויטל. דער איד איז געקומען צום סעודת ראש חודש און דעמאלט געגעבן פאר'ן דגל דעם קוויטל. דער דגל האט גענומען דאס קוויטל און זיך אנגערופן אז ס'איז באוואוסט אז אלע דינים אויף די וועלט שטאמען פון פגימת הלבנה, און ווען משיח צדקנו וועט קומען וועט מתוקן ווערן דער פגימת הלבנה און דעמאלט וועט נמתק ווערן אלע דינים, אבער ביז דעמאלט האט מען מתקן געווען אז אין די צייטן ווען דער בית המקדש איז געשטאנען האט דער באשעפער געהייסן ברענגען א קרבן ראש חודש ווייל דער קרבן איז מכפר אויף די לבנה ווייל ס'איז קלענער געווארן. אבער, היינטיגע צייטן אז ס'איז נישטא קיין בית המקדש און מיר האבן נישט קיין קרבנות מקריב צו זיין, ווער איז מכפר אויף די פגימת הלבנה און ברענגט א כפרה? איז די כפרה היינטיגע צייטן פון א סעודה וואו צדיקים זענען דארט, ווייל דאס עסן פון צדיקים איז אזוי ווי א קרבן. און דער דגל האט אויסגעפיהרט: און א קרבן העלפט נאר אז מ'טוהט תשובה. זאגנדיג די ווערטער האט ער זיך מורא'דיג צוקאכט און זיך אנגערופן כלפי מעלה: "רבוש"ע אויב טוה איך תשובה איז גוט און אז נישט וואס טויג דאס מיר"... און דער דגל האט געגעבן א שליידער אוועק זיין טעלער, אלץ צייכן אז אויב די תשובה ווערט נישט אנגענומען שטעלט ער אפ דאס עסן. ס'איז געפאלן א פחד אויף אלע אנוועזנדע. און דער יסוד העבודה האט אויסגעפיהרט אז יענער איד איז תיכף געהאלפן געווארן און ס'איז בטל געווארן אלע משפטים קעגן אים. און אזוי איז אויך דא געווען; גלייך נאך די סעודה פונעם בעל יסוד העבודה איז אנגעקומען א טעלעגראם פון פעטערבורג אז דער געריכט האט מבטל געווען די טענות קעגן דעם איד און ער איז ארויס פריי פון זיינע קלאגעס און ער קען שוין רואיג אנקומען אהיים און אלעס איז געווען בזכות פון די סעודת ראש חודש מיט'ן הייליגן בעל יסוד העבודה. *(מזקנים אתבונן)*

>>>>>>>

דעריבער דארף מען פארמינערן פון פרייד. דער אור זרוע איז ממשיך דערויף, אז דעריבער האט מען איינגעפיהרט נישט צו עסן קיין פלייש און נישט טרינקען וויין, ווייל דאס ברענגט א שמחה פאר'ן מענטש, (ווייל ס'איז דעמאלט בטל געווארן די קרבנות און די נסכים) בפשטות איז דאס לשון 'ממעטין' א לשון פון פארמינערן, דאס מיינט אז מ'זאל זוכן צו פארמינערן פון זיך פרייען, אבער נישט אז מ'טאהר זיך גארנישט פרייען. אבער דער מגן אברהם זאגט אויף דעם וואס דער מחבר זאגט ממעטין בשמחה', 'אין משמחין כלל כמבואר בתוס",—ד.מ. אז מ'זאל זיך בכלל נישט פרייען. *(שם או"ח סי" תקנ"א סק' א)*

ב) ווייל ווען מ'דינט דעם באשעפער מיט שמחה, ווערט א פרייד אין הימל דורך די שמחה, דעריבער שטייט אז די עונשים וועלן קומען 'תחת אשר לא עבדת את ה' בשמחה', ווייל דער תכלית איז נישט נאר די עשיית המצוה, נאר ס'דארף זיין בשמחה. אבער אין די טעג, נישט נאר וואס ס'איז נישט דא קיין שמחה אין הימל, נאר ס'איז דא א געוויין און א קלאג, דעריבער טאהר מען נישט לערנען ערב תשעה באב נאך חצות, כדי דורכדעם מעורר צו זיין א געוויין אין הימל. *(מקור חיים בטור ברקת הלכות תשעה באב)*

ג) א רמז דערצו איז דא אין די תורה, וואס דער פסוק פארציילט אז אהרן הכהן איז נפטר געווארן ראש חודש, כאטש ס'ווערט נישט דערמאנט ביי קיין אנדערן, דאס קומט צו זאגן, אז דער חודש איז אנגעגרייט אז דער בית המקדש זאל חרוב ווערן, און מיתת צדיקים איז כשריפת בית אלקינו, דעריבער דערציילט אונז דאס די תורה, כדי מ'זאל אנהייבן מתאבל צו זיין פון ראש חודש. *(מעשה רוקח רי"ח)*

ד) דער טעם פארוואס מ'איז ממעט בשמחה שוין פון ראש חודש, ווייל תשעה באב דארף מען זיין טרויעריג, און דער כלל איז דאך 'אקדומי פורענותא לא מקדימין', מ'פעדערט נישט קיין שלעכטס. ווייל א מענטש קען נישט גיין פון איין מצב צום אנדערן אויף איינמאהל, נאר ער מוז גיין בהדרגה. דעריבער אויב מ'דארף זיין טרויעריג תשעה באב, קען מען נישט איין טאג פריער זיין בשמחה, און דערנאך אריינפאלן אין טרויער. האבן חז"ל געזאגט אז שוין פון ראש חודש דארף מען יעדן טאג פארמינערן שמחה, אזוי קומט אויס אז וואס א טאג נענטער צו תשעה באב, ווערט מען מער טרויעריג, און אזוי קען מען תשעה באב ריכטיג טרויערן אויפ'ן חורבן בית המקדש. *(דרשות*

מהרא"ל צינץ בין המצרים)

ה) דער "חוזה" פון לובלין זי"ע האט געטייטש דעם מאמר חז"ל 'משנכנס אב ממעטין בשמחה', אז די כוונה איז, ווייל בין המצרים ווערט יעדער טאג די סטרא אחרא גרעסער, דעריבער דארפן מיר אים פארמינערן, און דאס טוהט מען דורך שמחה. דאס איז די כוונה, 'משנכנס אב ממעטין',—מ'פארמינערט די סטרא אחרא, 'בשמחה' - דורך שמחה. *(ממעיני הישועה חודש אב)*

ו) **הרה"ק רבי שמעון מיערוסלב זי"ע** האט געטייטשט: "**משנכנס אב**"—ווען ס'קומט חודש אב. "**ממעטין**"—ווערן די שונאי ישראל וויניגער,

"**בשמחה**",—דורכדעם וואס מ'איז בשמחה.

ז) אין "כף החיים" (סי' תקנ"א) שטייט: אז דער וואס איז נזהר פון שמחה אין די צעהן טעג, ווען משיח וועט קומען במהרה בימינו, וועט ער זוכה זיין צו זעהן זאכן וואס דער באשעפער וועט דעמאלט מחדש זיין.

ח) ווען איינער האט א דין ודברים מיט א גוי זאל ער דאס זוכן נישט צו פארגלייכן אין דעם חודש. אויב ער האט נישט קיין אויסוועג, זאל ער דאס כאטש אפשטופן ביז נאך ט' באב.

מאוצרות הצדיקים

ראש חודש אב

• תענית צדיקים

א) כאטש ס'איז ראש חודש, א יו"ט איז דאס א תענית לצדיקים. און דער מקור איז אין מגילת תענית, און ס'ווערט געברענגט אין טור און אין שו"ע. ווייל אין דעם טאג איז אהרן הכהן נפטר געווארן, און אידן האבן אים זייער באוויינט, ווייל ער איז געווען זייער באליבט ביי אידישע קינדער. דער רמ"א לייגט צו, אז אפילו די וואס פאסטן נישט, פיהרט מען זיך אביסל מיט עניני אבילות כדי מתאבל צו זיין אויף די פטירה פון אהרן הכהן. *(טור ושו"ע או"ח סי" תק"פ)*

ב) כאטש דער חודש זעהט אויס ווי ס'איז א חודש פון דין, ווייל ביידע בתי מקדשות זענען חרוב געווארן אין איר, איז דאס אבער באמת א חודש פון רחמים, און דעריבער איז אהרן הכהן, וואס איז געווען אן אוהב שלום ורודף שלום - נפטר געווארן דוקא אין דעם חודש, כדי צו ווייזן אז דער חודש איז בעצם פונעם חלק הרחמים. *(שם משמואל פ' מסעי)*

ג) הרה"ק רבי איציק'ל פון פשעווארסק זצ"ל האט אמאהל געזאגט: ס'וואונדערט אים פארוואס אהרן הכהן האט זוכה געווען אז דער טאג פון זיין פטירה ווערט דערמאנט אין די תורה, וואס מ'זעהט נישט ביי קיינעם פון די אבות הק'. נאר וויבאלד אהרן איז געווען אן אוהב שלום ורודף שלום, דעריבער כדי צו ווייזן דאס חשיבות דערפון, האט די תורה ארויסגעשריבן דעם טאג פון זיין פטירה. *(המלך במסיבו)*

ד) נאך א טעם קען זיין פארוואס די תורה האט געשריבן דעם טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה וואס שטייט נישט ביי קיין אנדערן, ווייל דער פסוק וויל ארויסברענגען וואס ס'האט צוגעברענגט אז די כנענים זענען געקומען מלחמה האלטן מיט די אידישע קינדער, ווייל זיי האבן געזעהן אז דער חודש אב איז א חודש וואס איז נישט גוט פאר אידן, והא ראיה אז די ענני הכבוד זענען אוועק געגאנגען פון זיי, דעריבער האבן זיי געמיינט אז זיי וועלן מצליח זיין, דעפאר פארציילט דאס דער פסוק. *(צאינה וראינה פ' מסעי)*

ב) דעריבער האט די תורה געשריבן דעם טאג פון אהרן הכהן'ס פטירה, צו ווייזן אז חודש אב איז 'ריע מזליה',—דער מזל פון אידן איז אין דעם חודש שוואך. אבער ביי משה רבינו שטייט נישט אין די תורה אז ער איז נפטר געווארן ז' אדר, ווייל חודש אדר איז 'בריא מזליה',—דער מזל איז גוט פאר אידן, [דערפאר שטייט 'כשם משנכנס אב ממעטין בשמחה, כך משנכנס אדר מרבין בשמחה']. *(בעל מעשה רוקח על המשניות, שו"ת קרן לדוד או"ח סי' קמ"ו)*

• א בחינה פון "תשובה מאהבה".

דער הייליגער רוזשינער זי"ע האט אמאהל געזאגט ביי א סעודת ראש חודש אב: ראש חודש אב איז א בחינה פון "**תשובה מאהבה**". און ער האט

>>>>>>>

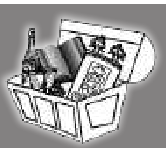

מיין שבת אוצר

<<<<<<<

מסביר געווען זיין כוונה. ס'איז באקאנט אז די 21 טעג פון בין המצרים זענען קעגן די 21 טעג פון די שלש רגלים [ימי בין המצרים האט 21 טעג, און שלש רגלים איז 21 טעג: 7 טעג פסח. 7 טעג תשלומים פון שבועות. 7 טעג סוכות.] קומט אויס אז ראש חודש אב איז קעגן דעם יום טוב סוכות וואס איז א בחינה פון **תשובה מאהבה**.

מאוצרות הצדיקים

ימי בין המצרים

• פארוואס מ'לייענט די מ"ב מסעות, בין המצרים?

מ'קען ערקלעהרן א טעם פארוואס מ'לייענט די פרשה פון די מ"ב מסעות אין די טעג פון בין מצרים? ווייל אין די טעג קלאגן אידן אויפ'ן חורבן בית המקדש וירושלים, און מ'ווארט און מ'האפט אז דער באשעפער וועט שוין איבערדרייען די טעג צו ימי ששון ושמחה. און אזוי ווי ביי די מסעות, נאכדעם וואס אידן זענען אדורכגעגאנגען אלע מ"ב מסעות זענען זיי אנגעקומען צו זייער ערוואורטע פלאץ אין ארץ ישראל, אזוי אויך אינעם יעצטיג'ן גלות וואס מיר האבן שוין געליטן גענוג און נאך, און מיר זענען שוין אדורך די אלע מ"ב מסעות, ווילן מיר ממשיך זיין די ישועה וואס איז דעמאלט געווען ביי די מ"ב מסעות פון בני ישראל אין מדבר, אז ס'זאל שוין זיין א קץ וסוף פאר אונזערע מ"ב מסעות אין גלות און מיר זאלן שנעל געהאלפן ווערן בביאת משיח צדקנו. בב"א. *(ויחי יוסף-פאפא)*

• די געהויבענע חדשים פון תמוז און אב ווערן איבערגעדרייט צו נידריגע טעג

ס'שטייט אין 'ילקוט שמעוני' (פ' פנחס רמז תשפ"ב) אמר רבי לוי....אין יעדן חודש פון זומער האט דער באשעפער געוואלט געבן פאר אידן א יום טוב. חודש ניסן האט ער געגעבן פסח. חודש אייר פסח שני. חודש סיון שבועות. חודש תמוז האט ער געוואלט געבן א גרויס'ן יום טוב, אבער די אידן האבן געמאכט דעם עגל, איז בטל געווארן די חדשים תמוז אב און אלול, און חודש תשרי האט דאס באצאהלט מיט'ן באקומען ראש השנה, יום כיפור, און סוכות. זעהט מען אז די חדשים תמוז און אב זענען געווען גאר הויכע חדשים, ווייל מ'האט געוואלט מאכן אין זיי א גרויס'ן יום טוב, נאר צוליעב'ן חטא העגל זענען זיי געווארן נידריגע טעג, טעג פון מידת הדין, וואס אין חודש תמוז זענען די לוחות צובראכן געווארן. דער קרבן תמיד איז בטל געווארן. די שטאט ירושלים איז אויפגעבראכן געווארן. אפסטמוס האט פארברענט די תורה און אריינגעשטעלט א צלם אין היכל. און אין חודש אב איז נגזר געווארן אז אונזערע אבות זאלן נישט אריין גיין קיין ארץ ישראל. דער ערשטער און צווייטער בית המקדש איז חרוב געווארן. די שטאט ביתר איז איינגענומען געווארן און די שטאט אויסגעדראשן געווארן.

• דערפרייען דעם קעניג וואס מער

דער ספה"ק "יסוד ושורש העבודה" שרייבט א טעם פארוואס מ'טאהר נישט לאכן אין די בין המצרים טעג, ווייל דעמאלט איז "שכינה מיללת,"—כביכול די שכינה הק' קלאגט. ס'איז א משל צו א מענטש וואס זעהט ווי דער קעניג וויינט, וועט ער דאך זיכער דעמאלט נישט לאכן, ווייל ווען דער קעניג וויינט, לאכט מען נישט, נאר אדרבה, מ'דארף זעהן משמח צו זיין די שכינה הק' מיט תורה ותפלה.

• דער קשר צווישן ימי בין המצרים, און ימי נוראים

די ימי 'בין המצרים' און די קומענדיגע ימים נוראים האבן א שטארקער קשר. שטייט פון אר"י הק', אז די ימי בין המצרים זענען א ביישפיל צו די ימי נוראים, ווייל ווי אזוי מ'פיהרט זיך מיט אבלות אין די ימי בין המצרים, אזוי וועלן זיין ביי אים די ימי נוראים. פארוואס? ווייל די ימי בין המצרים זענען א בחינה פון טונקעלקייט און פארהוילנקייט, די הייליגע שכינה כביכול איז באהאלטן אינעם גרויס'ן פינסטערניש, און דער באשעפער וויל אז מ'זאל אים אפיהרזוכן, ס'זאל זיין א גרויסער דורשט צו אים, ביז די איין און צוואנציג (21) טעג פון תשרי, וואס דעמאלט ווערט דער באשעפער אנטפלעקט און אידישע קינדער זענען אים ממליך אויף זיך און זענען מקבל עול מלכות שמים און דער באשעפער, פון גרויס ליעבשאפט צו אידישע קינדער, איז מוחל זייערע זינד.

• איזהו מקומן של זבחים •

הגאון רבי אברהם משה סג"ל זצ"ל דער רב פון בראהילוב, האט געמאכט דער ספר "מים קדושים" אויף די מסכתות פון סדר 'קדשים'. איז ער געקומען צו זיין רבי הרה"ק רבי ברוכ'ל פון מעזיבוז זי"ע, ער זאל אים געבן אן הסכמה אויף זיין ספר. האט אים דער רבי ר' ברוכ'ל געזאגט: "איך וואונדער זיך וויאזוי קען מען מאכן אזא גרויסע ספר אויף די ענינים פון 'קדשים'... ווען איך זאג נאר 'איזהו מקומן של זבחים', און איך דערמאן זיך וויאזוי מ'האט מקריב זיין די קרבנות אין די צייט וואס דער בית המקדש איז געשטאנען, און וויאזוי דער בית המקדש זעהט יעצט אויס, דרייט זיך שוין מיין מאגן איבער פון גרויס צער, און איך קען קוים זאגן ווייטער...". און רבי ברוכ'ל האט מיט דעם געטייטשט דעם פסוק (תהלים לט:ד): "חם לבי בקרבי בהגיגי תבער אש דברתי בלשוני". '**חם לבי בקרבי**',— מיין הארץ ווערט הייס, 'בהגיגי',—ווען איך טראכט אריין און איך בין זיך מתבונן, אז אויפ'ן פלאץ וואו ס'איז געווען '**תבער אש**',—ס'האט געברענט דער פייער פון די קרבנות אויפ'ן מזבח, איז יעצט נאר '**דברתי בלשוני**',—זענען מיר מקריב קרבנות דורכ'ן זאגן, ווען מיר דאווענען, אזוויא ס'שטייט (הושע יד:ג) "**ונשלמה פרים שפתינו**". *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי י"ז תמוז תשנ"ח)*

• ועיר האלקים מושפלת •

אמאהל ווען דער זיידע ז"ל [כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע] האט געוויילט אין מארינבאד אין די ימי בין המצרים, איז אים געקומען באזוכן איינער פון די פריצים פון די געגנט, און אלס אנשטענדיגקייט, האט אים מרן זי"ע געמוזט צוריק אפגעבן א וויזיט. ווען מרן זי"ע האט זיך אומגעקערט אהיים פונעם פריץ, האט ער זיך געליגט אויפ'ן בעט און שטארק געכליפעט. ווען מ'האט געפרעגט וואס דאס געווען איז? האט מרן זי"ע מיט א צובראכן הארץ געענטפערט: "**ווען איך האב באזוכט ביים פריץ און געזעהן זיין קעניגליכע פאלאץ, האב איך זיך דערמאנט וויאזוי ירושלים זעהט נעבעך אויס דערנידערט עד שאול תחתיה...**" *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מוצאי י"ז תמוז תשל"ט)*

• דערפרייען די שכינה מיט מצוות

דער קאזשניצער מגיד זי"ע שרייבט אז ווען דער קעניג איז בשמחה, דארף מען פאר אים נישט

<<<<<<<

<<<<<<<

ברענגען שפּיהלערס מיט א פידל, נאר ווען דער קעניג איז צוגעלייגט, דעמאלט דארף מען אים דערפרייען, זאגט ער, אין די טעג פון בין המצרים, די צייט ווען ס'איז שכינתא בגלותא, דארף מען זעהן משמח זיין די שכינה הקדושה, דורך טוען מצוות ומעשים טובים. *("עבודת ישראל" פ' מסעי)*

• ס'טוהט אים ווי חורבן בית המקדש

דער "שפת אמת" טייטשט דעם מאמר חז"ל, **"כל המתאבל על ירושלים זוכה ורואה בשמחתה"**. פונקט ווי די מעשה פנחס איז "הלכה ואין מורין כן",—אבער ער האט געוויזן אז ס'אַרט אים דער כבוד שמים, דאס זעלבע איז מיט וויינען אויפ'ן חורבן ירושלים, כאטש מיר דארפן צו '**טרויערן**' אויף חורבן בית המקדש, און נישט צו וויינען, נאר וואס דען? אז א איד וויינט אויפ'ן חורבן בית המקדש וירושלים, ווייזט ער דערמיט אז ס'טוהט אים ווי וואס דער בית המקדש איז חרוב געווארן, און דעריבער "זוכה ורואה בשמחתה".

• "גוטע קינדער, וכתרה של תורה"

דער "חתם סופר" שרייבט, אז דער וואס וויינט אויפ'ן חורבן בית המקדש אין די ימי בין המצרים, איז זוכה צו גוטע קינדער. אויך שטייט אין ספר "קב הישר" (סימז צ"ג) אז דער וואס וויינט אויף גלות השכינה אין די איצטיגע טעג, איז זוכה ל"כתרה של תורה",—צו די קרוין פון תורה.

• "שלש דפורענותא",

דער "יעב"ץ" שרייבט אין זיין סידור, אז די סיבה

פון צרות און רדיפות אין גלות רח"ל, קומען צוליעב דעם וואס אידן טרויערן נישט גענוג אויפ'ן חורבן בית המקדש, די שכינה הק' זאגט: "איך וויין, און איר לאכט?" לויט דעם שרייבט דער מאקאווא רב, אין זיין ספר "עטרת משה", א טעם פארוואס די דריי וואכן ווערן אנגערופן "שלש דפורענותא",—דריי וואכן פון שטראף, און "שלשה דאבלתא",—דריי וואכן פון טרויער, אזוי ווי די זיבן וואכן פון נחמה ווערן גערופן "שבעה דנחמתא"? אבער לויט די ווערטער פון יעב"ץ פארשטייט מען דאס. "פורענותא" איז פונעם לשון "פרעון" חוב, ווען דער מענטש טרויערט אויף חורבן ירושלים, באצאהלט ער דעם חוב, אז ער זאל נישט דארפן ליידן פורענות ח"ו, ער ווערט פטור פון אלע צרות און רדיפות.

• תורה ותפילה דערפרייט די שכינה הק'

דער הייליגער רבי ר' שמעלקא פון ניקלשבורג זי"ע האט געזאגט א משל אויף די ימי בין המצרים: "א מלך וואס איז געפאנגען געווארן און מ'האט אים געברענגט אין הויז פון זיין גוטער פריינד, פון איין זייט, האט דער גוטער פריינד געוויינט אז דער קעניג איז געפאנגען, אבער ער האט זיך געפרייט אז ער געפינט זיך יעצט ביי אים אין הויז. אין די ימי בין המצרים איז טאקע

<<<<<<<

• "ומצניעין מר"ח ואילך הסכין של שחיטה..."

דער רמ"א (סימן תקנ"א) ברענגט "ומצניעים מר"ח ואילך הסכין של שחיטה כיון שאין שוחטין בו". כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א האט אמאהל געפרעגט פון הרה"ח ר' שלמה דוד מאנדאלאוויטש ז"ל שו"ב בעיר ציריך, א טעם אויף דעם רמ"א פארוואס מ'באהאלט די חלפים. האט הרה"ח ר' שלמה דוד ז"ל געענטפערט בטו"ט. דער בית יוסף (או"ח סי' ק"פ) זאגט א טעם בשם רבינו שמחה, אויפ'ן מנהג וואס מ'דעקט צו די מעסערס ביי ברכת המזון, ווייל איינמאהל האט זיך איינער גע'הרג'עט מיט א מעסער ביי ברכת "בונה ברחמיו ירושלים" מחמת רוב צער, דערמאנענדיג זיך פונעם חורבן בית המקדש.

אין שו"ע ווערט געפסקנ'ט אז א שוחט דארף זיין א ירא שמים מרבים, און ס'ווערט אויך געפסקנ'ט (שו"ע (סי' א) "שראוי לכל ירא שמים להיות מיצר ודואג על חורבן ביהמ"ק". דעריבער אין די ניין טעג ווען מ'טרויערט נאך מער אויפ'ן חורבן, דארף מען חושש זיין אויפ'ן שוחט וואס איז מיצר ודואג לחשש הנ"ל, דעריבער באהאלטן די שוחטים די מעסערס אין די טעג. כ"ק מרן שליט"א האט שטארק מפליא געווען דעם ביאור. *("המחנה החרדי" שבט תשס"א)*

· גאולה העתידה בזכות יצחק אבינו ·

הרה"ק רבי הערש'לע זידיטשובער זי"ע איז געווען ביים הייליג'ן "חוזה" פון לובלין זי"ע. האט אים דער "חוזה" געזאגט אז ער ווייסט דעם באדייט פון אלע מסעות וואס שטייט אין פ' מסעי, אויסער דעם פסוק (במדבר לג:כד) **"ויסעו מהר שפר ויחנו בחרדה"**. האט הרה"ק רבי הערשע'לע, געזאגט: איך ווייס יא און איך וועל דאס ערקלעהרן: די גמרא (שבת פט:) זאגט: לעתיד לבוא וועט דער באשעפער זאגן פאר אברהם אבינו **"בניך חטאו לי"**,—דיינע קינדער האבן געזינדיגט פאר מיר און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט אברהם אבינו ענטפערן: "ימחו על קדושת שמך",—זאלן זיי אפגעמעקט ווערן פאר דיין הייליגער נאמען. וועט דער באשעפער גיין צו יעקב אבינו, וואס האט געהאט א לעבן פון צער גידול בנים, אפשר וועט ער רחמנות האבן אויף זיינע קינדער, און אים זאגן "בניך חטאו לי", און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט ער אויך ענטפערן "ימחו". וועט דער באשעפער גיין צו יצחק אבינו און אים זאגן "בניך חטאו לי",—דיינע קינדער האבן געזינדיגט פאר מיר און מיט וואס זאל מען זיי באשטראפן? וועט יצחק זאגן: זענען דען זיי מיינע קינדער און נישט דיינע קינדער? ווען זיי האבן געזאגט "נעשה פאר ונשמע" האסטו דאך זיי גערופן "בני בכורי", און אצינד זענען זיי נאר מיינע קינדער און נישט דיינע?... וועט יצחק מאכן א חשבון מיט'ן באשעפער. די לעבענס טעג פון א מענטש איך זיבעציג יאהר (תהלים צ:י). די ערשטע צוואנציג יאהר שטראפט מען נישט, בלייבט נאר פופציג יאהר פונעם לעבן. העלפט פון די פופציג יאהר זענען נעכט, בלייבט איבער פינף און צוואנציג יאהר פונעם לעבן. העלפט פון דעם איז פאר דאווענען, עסן און אנדערע געברויכן. בלייבט איבער צוועלף מיט א האלב יאהר. "אויב וועסטו זיי אלע פארגעבן איז גוט, און אויב נישט, נעם איך אויף מיר העלפט און דו באשעפער וועסט נעמען די אנדערע העלפט", און אזוי וועט יצחק אבינו פטר'ן כלל ישראל פון ווערן באשטראפט... דאס איז דער סוד דא פון **"ויסעו מהר"**,—די פמליא של מעלה האט זיך אוועק געצויגן פון אברהם אבינו'ס רייד, וואס אברהם ווערט אנגערופן **'הר'** אזוי ווי ס'שטייט: "לא כאברהם שקראו הר" (פסחים פח.; מדרש שוח"ט תהלים פא). **'שפר'**, זיי האבן זיך אויך אוועק געצויגן פון די רייד פון יעקב אבינו וואס ווערט גערופן "שפר" אזוי ווי חז"ל (בבא מציעא פד.) זאגן: שופריה דיעקב מעין שופריה דאדם הראשון) **"ויחנו בחרדה"**,— און ס'איז אהנגענומען געווארן די רייד פון יצחק אבינו וואס ווערט גערופן **'חרדה'**, אזוי ווי ס'שטייט "ויחרד יצחק חרדה גדולה"... און נאר דייקא יצחק אבינו איז געווען דער וואס האט געהאלפן די אידן זיך איבערבעהטן מיט'ן באשעפער און זוכה זיין צו א גאולת עולם. *(כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א מבעלזא - קידושא רבה פ' מסעי תשל"ז)*

<<<<<<<

שכינתא בגלותא,—די שכינה הקדושה געפונט זיך אין גלות, אבער אונזער תורה ותפלה דערפרייט די שכינה הקדושה, דארפן מיר זיך פרייען דערמיט".

• "זיך שטארקן אין לימוד התורה"

ס'שטייט אין ספר "עבודת ישראל", אז די טעג פון בין המצרים, זענען מסוגל זיך צו שטארקן אין לימוד התורה, ווי די משנה (אבות ב:יד) זאגט: "רבי טרפון אומר 'הוי' שקוד ללמוד תורה",—דו זאלסט דיך פלייסן צו לערנען תורה. דאס ווארט 'הוי' באטרעפט 21, א רמז אויף די 21 טעג פון בין המצרים, וואס זענען נידעריגע טעג, און דער יצר הרע זוכט מיט בייזע און שלעכטע געדאנקען צו ווערלן שטרויכלן דעם מענטש רח"ל, דעריבער זאל מען זיך פלייסן אין תורה, ווייל אין די טעג איז גרינג זיך צו דערנעהנטערן צום הייליג'ן באשעפער דורך תורה לערנען.

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

ימי בין המצרים

• "מ'פארהוילט אן אויג פון די שכינה",

כ"ק מרן מהרי"ד מבעלזא זי"ע האט אמאהל געטראפן זיין אייניקל וויינען. פרעגט ער אים. "פארוואס וויינסטו?" ענטפערט דאס קינד, "מיר האבן געשפיעלט "באהעלטעניש", איך האב מיך באהאלטן, און מ'האט מיך נישט געקענט געפונען, און ווען איך האב אביסל ארויסגעשטעקט מיין קאפ צו זעהן ווי איז דאס אינגל וואס זוכט מיך, האב איך צו מיין ערשטוינונג געזעהן אז קיינער זוכט מיך שוין נישט, דעריבער פון גרויס צער וויין איך! האט מרן מהרי"ד זי"ע ערקלעהרט: "אט אזוי און נאך מער, האט די הייליגע שכינה צער פון אידן. די שכינה הק' איז אין גלות, דער באשעפער כביכול באהאלט זיך, און די עבודה וואס פארלאנגט זיך איז, מ'זאל גליסטן נאך די שכינה כדי מ'זאל זיך מיט איר באהעפטן, און דורכדעם טוהט מען א נחת רוח פאר'ן באשעפער. אבער ווי גרויס איז דער פגם, ווען מ'פארהוילט אן אויג פון די שכינה הק', און וועלט בלייבט ווייטער וועלט. און ווער זאגט נאך ווען די שכינה הק' אנטפלעקט זיך פאר אונז, איז ווי גרויס איז דער צער

פון באשעפער ווען ער זעהט אז אפילו דעמאלט, זוכן מיר אים אויך נישט.

מאוצרות הצדיקים

חבלי משיח

• גע'פועל'ט ארן קיין מלחמות

אין ספר '**מלבוש לשבת ויו"ט**' (פ' עקב בד"ה כי תאמר) שטייט בשם הרה"ק רבי אייזיק'ל מזידיטשוב

זי"ע, וואס ער האט נאכגעזאגט בשם רבי ר' אלימלך זי"ע, כאטש אין די פסוקים שטייט אז בשעת ביאת המשיח וועט זיין גרויסע מלחמות און מלחמת גוג ומגוג, אבער ער האט שוין גע'פועל'ט מיט זיינע תפלות אז ס'זאל נישט זיין קיין מלחמות, נאר דער פארקויפער וועט שטיין און אפוועגן זיין מעהל, און דער שניידער וועט מיט זיין מעסטער, מעסטן די סחורה.... און פלוצלינג וועט אליהו הנביא קומען און מבשר זיין אז משיח קומט".

• נישט מיטמאכן מער די צרות...

ענדליך צו דעם ווערט געברענגט פון מגידי אמת בשם הרה"ק רבי אלעזר מרישא זי"ע וואס האט געהערט פונעם דברי חיים פון צאנז זי"ע וואס האט עדות געזאגט מפה קדשו פון הרה"ק מראפשיץ זי"ע אז מ'וועט שוין נישט דארפן מיטמאכן די אלע צרות און נסיונות וואס שטיין אין חז"ל וואס וועט זיין איידער ביאת המשיח, ווייל דאס איז שוין נמתק געווארן דורך די צדיקי הדורות, נאר דער געוועלבער וועט שטיין אין געוועלב און דער ווערטסהייזער אין ווערטסהויז, און פלוצים וועט מען קומען זאגן אז משיח איז געקומען". עכל"ק. אויף דעם ענין איז ברייט באוואוסט דעם ניגון "אין א שיינעם העלן טאג, דער סוחר ביי דעם וואג",

וואס ווערט אנגעצייכנט פון הגה"ק בעל "קדושת ציון" מבאבוב זצוק"ל.

מיר בעהטן אויף די איבריגע...

אויפ'ן סבא קדישא פון ראדושיץ זי"ע ווערט דערציילט: איינמאהל פרייטאג צונאכט'ס פאר קידוש, דער צדיק זיצט שטארק פארקאכט און קרעכצט, אזוי איז דורך א לענגערע צייט און דער צדיק קומט נישט צו זיך. איין חסיד האט זיך געטרויעט און פרעגט דעם צדיק דערויף, האט ער געענטפערט "חבלי משיח". האט דער חסיד געפרעגט, חבלי משיח? דאס האט דאך שוין דער רבי ר' אלימלך מבטל געווען? האט דער צדיק געענטפערט, אויף דאס ביסל וואס דער רבי ר' אלימלך האט איבערגעלאזט, אויף דעם בין איך מתפלל עס זאל נמתק ווערן". *(נפלאות הסב"ק עניני גאולה דף קלד)*

• פלאגן חתונה צו מאכן די קינדער

הרה"ק רבי שלומ'קע זוועהילער זי"ע האט געזאגט אז דער רבי ר' אלימלך האט טאקע מבטל געווען חבלי משיח, אבער בעקבתא דמשיחא וועלן זיך אידן שטארק פלאגן מיט חתונה מאכן די קינדער... *(ספר שבחי רבי ר' אלימלך בשם ס' נועם בקודש)*

• "פלוימען צימעס וועט מען נישט עסן..."

הרה"ק רבי איציק'ל מפשעווארסק זצוק"ל, האט נאכגעזאגט פונעם 'דברי חיים' פון צאנז זי"ע, וואס האט נאכגעזאגט די מימרא אז דער הייליגער רבי ר' אלימלך האט שוין מבטל געווען חבלי משיח, האט ער אבער אויסגעפיהרט: "**אבער קיין פלוימען צימעס וועט מען נישט עסן**". דער הייליגער שיניאווא רב זי"ע האט געזאגט, "**פון דאס וואס ס'איז געבליבן קען מען זעהן וואס ר' אלימלך האט מבטל געווען**".

• "האניג לעקען וועט מען נישט..."

אן עהנליכע גירסא שטייט אין די הקדמה פונעם ספר 'ליקוטי צבי' (פון הגה"צ ר' צבי הירש הכהן זצ"ל בן הגאון בעל 'נפש יהונתן' פון סעליש): כ'האב געהערט פון הרה"ק רבי שלום אליעזר זי"ע הי"ד פון ראצפערט, וואס האט נאכגעזאגט בשם זיין טאטע דער הייליגער 'דברי חיים' פון צאנז, וואס האט געזאגט אויף דעם וואס איז מקובל אז דער רבי ר' אלימלך האט געזאגט: ס'איז מיר א חידוש וואס חז"ל (סנהדרין צח:) זאגן: "ייתי

<<<<<<<

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

מַיין אוֹצָר... חודש אב...ימי בין המצרים...

<<<<<<<

ולא יחמיני" (זאלן שוין קומען די חבלי משיח אבער איך וויל דאס נישט זעהן), זיי האבן דאך געוויסט אז ס'וועט זיין אויף די וועלט 'אלימלך' און זיין הייליגער ברודער רבי זושא' און זיי וועלן מבטל זיין די חבלי משיח, פונדעסטוועגן, האט דער 'דברי חיים' אויסגעפיהרט, "האניג לעקען וועט מען נישט..." פיהרט אויס דער בעל 'ליקוטי צבי' מיט א ביטערניש, "דער גרויסער חורבן וואס האט אונז געטראפן (די צווייטע וועלט מלחמה) איז געווען עפעס מער ווי נישט האניג לעקען..."

• משיח וועט קומען ארן קיין צער...

הרה"ק רבי אלעזר ריישער זי"ע האט געזאגט: ס'איז באקאנט פון ש"ס און מדרשים, אז די חבלי משיח זענען זייער שווערע, נאר ס'איז קבלה בידינו פון די הייליגע צדיקים פון פריער, אז דורך זייער צדקות און גרויסע עבודה מיט מסירות נפש, וואס אסאך זענען אומגעקומען על קדושת שמו יתברך, 'ארץ אל תכסי דמם', מיט'ן לאנג'ן גלות און די שווערע ארבעט וכדו', זענען די חבלי משיח נמתק געווארן. און אזוי האב איך געהערט עטליכע מאהל פונעם צאנזער רב, וואס האט דאס געהערט פון זיין הייליגן רבי'ן, אז משיח צדקינו וועט בעהשי"ת קומען פלוצלינג, אהן קיין שום צער פון פריער ח"ו.

• צוויי אופנים פון גאולה

שטייענדיג אין די טעג פון בין המצרים, דארף מען זיך מתבונן זיין אין די ווערטער פון חז"ל (סנהדרין צח.) אז ס'זענען דא צוויי וועגן וויאזוי די גאולה העתידה קען קומען, אזוי ווי דער נביא ישעי' זאגט: "אני ה' בעתה אחישנה", זאגן חז"ל: "בעתה" מיינט, די גאולה וועט קומען אין איר צייט וואס דער באשעפער האט שוין פון פריער באשטימט, און נאך א וועג איז דא "אחישנה"—וואס איז טייטש "איך וועל איר צואיילן", אויב אידן וועלן תשובה טוען און זוכה זיין, דעמאלט וועט דער באשעפער צואיילן און ברענגען די גאולה, פאר די באשטימטע צייט.

• "אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב",

בלעם הרשע האט געבענטש די אידן און געזאגט **"אראנו ולא עתה אשורנו ולא קרוב"**, (וואס איז מרמז אויף די טעג פון די גאולה שלימה ווי ס'שטייט אין די מפרשים) זאגט דער **'אור החיים'** הק' פשט: אז די ביידע איבנדערמאנטע גאולות זענען מרומז דא אין פסוק: **"אראנו ולא עתה"**,—מיינט איך וועל זיי זעהן אין א צייט ארום, אבער ס'קען זיין ס'וועט נישט נעמען לאנג, דאס איז מרמז אויף די גאולה פון "אחישנה", וואס קען קומען גאר שנעל אויב אידן זענען ווערד. **"אשורנו"**,—איז א לשון פון איינער וואס קוקט אויף ווייט אוועק, **"ולא קרוב"**,—און ס'איז נישט נאענט, ווייל דאס גייט ארויף אויף די באשטימטע צייט פון די גאולה וואס דאס איז נאך זייער ווייט אוועק (פון די צייט ווען בלעם האט גערעדט, והא ראי' אז מיר זענען נאך אלס אין גלות זייט דעמאלט, און די צייט איז נאכנישט געקומען.)

• ברענגג שנעל די גאולה שלימה

אמאהל פורים האט דער טריסקער מגיד זי"ע געזאגט א מליצה אויף אידיש קינדער, אז דער באשעפער זאל צואיילן די גאולה שלימה און נישט ווארטן ביז ס'וועט זיין א דור כולו זכאי. "רבונו של עולם, 'אם החרש תחרישי בעת הזאת' (אסתר ד:יד), אויב דו וועסט נישט צואיילן די גאולה, דעמאלט 'רוח והצלה יעמוד ליהודים ממקום אחר',—וועלן אידן בעהטן פרנסות פון די סטרא אחרא, זיי וועלן זיך לערנען צו זיין דאקטורים אדוואקאטן א.ד.ג. און זיי וועלן אוועק פאהרן אין ווייטע לענדער און זיך ח"ו אפשיידן פון די תורה הקדושה. זיי וועלן געפונען א רוח והצלה אין גשמיות, אבער "**ו'א'ת**"—די תורה הקדושה וואס הייבט זיך אהן מיט אן **א'** און ענדיגט זיך מיט א **ת'** 'ובית אביך',— די תפילות וואס אבותינו הק' האבן מתקן געווען '**תאבדו**',—זיי וועלן פארגעסן די תורה ותפלה, '**ומי יודע אם לעת כזאת הגעת למלכות**',—אויב דו וועסט ווארטן אסאך צייט, ווער ווייסט אויב זיי וועלן מקבל זיין אויף זיך 'עול מלכותך', און 'אין מלך בלי עם', דעריבער אייל צו און ברענג שנעל די גאולה, **והיה ה' למלך על כל הארץ**. *(הגש"פ ארבע אופני הקודש)*

מאוצרות רבוה"ק מבעלזא

חבלי משיח

• ס'איז נישט געווען 'חבלי משיח'

מ'דערציילט אז ווען איינער פון גאוני הדור האט באזוכט ביי כ"ק מרן מהר"א מבעלזא זי"ע אין ארץ ישראל נאכ'ן חורבן, האט ער אינמיט'ן רעדן זיך אויסגעדרוקט אז די געפעהרליכע געשעהענישן וואס יהודות אירופה האבן דורכגעלעבט זענען "חבלי משיח", האט מרן זי"ע אויפ'ן פלאץ אויפגעציטערט און געזאגט: **"דאס זענען נישט געווען חבלי משיח, ווייל די חבלי משיח האט שוין מבטל געווען דער רבי ר' אלימלך פון ליזענסק מיט זיינע תפילות!"**

• "מתוך שלום מלכיות..."

ביי די צווייטע וועלט קריג, האט כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע זיך פארזוימט פאר'ן זאגן "עלינו לשבח", און ער האט דעמאלט מתפלל געווען אז ס'זאל זיין שלום אויף די וועלט, און מ'זאל זוכה זיין זיך פריער צו באוואיגן פון די צרות און דערנאך מקבל זיין פני משיח צדקנו, מתוך נחת והרחבת הדעת. דער בילגורייא רב זי"ע מערקט אהן וואס ס'שטייט אין מדרש הגדול (מובא שם): "מתוך חמשה עשר דברים ישראל נגאלים באחרית הימים, מתוך תשובה, מתוך רחמים, מתוך זכות אבות, מתוך צרה, מתוך מעשים טובים, מתוך הגיון תורה ומתוך עניות ומתוך שעבוד קשה, מתוך הכנעה, **מתוך 'שלום מלכיות'**, מתוך קנאה, מתוך תפילה, מתוך הקץ, מתוך שפלות הדור, מתוך יאוש", עיי"ש, אזוי ווי דער טאטע ז"ל האט געזאגט אז איידער משיח וועט קומען דארף זיין "שלום מלכיות" אויף די וועלט.

• ער האט בכוח צו ברענגען די גאולה

ס'ווערט דערציילט אז הרה"ק רבי אברהם חיים מפלאנטש זי"ע, האט ביי די ערשטע וועלט קריג געשיקט זאגן פאר כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע, אז אזוי ווי ער האט דעם כוח צו ברענגען די גאולה שלימה און פועל'ן אז משיח צדקנו זאל קומען, בעהט ער [פון מרן זי"ע] אז ער זאל פועל'ן אז די גאולה זאל שוין זיין ביי די מלחמה.

(פארזעצונג אי"ה)

שבת קודש מאוצרות רבוה"ק

א בעקיטשע

חשיבות הבעקיטשע / בעקיטשע מיוחד לכבוד שבת / חינוך
בעקיטשע חדש / בעקיטשע עם סטראקעס / בגדי לבן / אבנט

• חשיבות הבעקיטשע

דער מנהג איז אז אין שבתות און ימים טובים גייט מען אנגעטוהן מיט א לאנגע זיידענע חשובע מלבוש וואס מ'רופט א 'בעקיטשע'. אויך די בחורים פונעם טאג וואס זיי ווערן בר מצוה הייבן אהן צו גיין מיט א בעקיטשע, שבת און יום טוב".

• א ספעציעלע בעקיטשע לכבוד ר"ח

לכבוד ראש חודש ויומי דפגרא [ווי חמשה עשר בשבט, פורים קטן און שושן פורים קטן] איז מרן זי"ע געגאנגען אהנגעטוהן צום דאווענען מיט א געבלומטע בעקיטשע ספעציעל פאר די טעג, און מרן זי"ע איז געגאנגען אנגעטוהן מיט די בעקיטשע א גאנצן טאג ביז מנוחת לילה.

דער סדר פון שבת [און די ימים טובים] איז געווען: שבת אינדערפרי איז מרן ז"ע געגאנגען אנגעטוהן מיט די געוועהנליכע גלאטע בעקיטשע [די זעלבע 'טרינק בעקיטשע' וואס ער איז געגאנגען אינדערוואכן ביז'ן דאווענען] און איידער מ'האט זיך געשטעלט דאווענען תפילת שחרית האט מרן זי"ע אנגעטוהן די געבלומטע בעקיטשע פון שבת, [די זעלבע בעקיטשע וואס מרן זי"ע האט אנגעטוהן ערב שבת פון תפילת שחרית ביז פרייטאג נאכט]. און מיט די געבלומטע בעקיטשע איז מרן זי"ע געגאנגען אנגעטוהן דעם גאנצן שבת און מוצאי שבת ביז מנוחת הלילה.

עטליכע הנהגות בקודש פון מרן זי"ע ביים אנטוהן די בעקיטשע. ווען מרן זי"ע האט אנגעטוהן די בעקיטשע, האט ער שטענדיג פריער ארייגעלייגט זיין רעכטע האנט אינעם ארבעל פון די בעקיטשע און דערנאך די לינקע האנט ווייל ער האט שטענדיג מקפיד געווען אויף אנטוהן די רעכטע זייט פריער. און ביים אויסגעטוהן די בעקיטשע האט מרן זי"ע פריער אויסגעטוהן די לינקע זייט און דערנאך די רעכט זייט.

אין די קעשענעס פון די בעקיטשע איז גארנישט געלעגן, נאר די 'פאטשיילע' (טיכל) אליין. וואס מרן זי"ע פלעגט צומאהל ארייגשטעקן אין די קעשענע פון די בעקיטשע, (צומאהל איז געווען צווי פאטשיילעס איינס אין די רעכטע קעשענע און איינס אין די לינקע קעשענע) און ווען מרן זי"ע האט אנגעטוהן אדער אויסגעטוהן די בעקיטשע האט ער פריער ארויסגענומען די פאטשיילעס פון די קעשענעס און דערנאך אויסגעטוהן די בעקיטשע ס'זאל נישט זיין א חשש פון אנטוהן אדער אויסטוהן צווי מלבושים (די בעקיטשע מיט די פאטשיילע) צוזאמען. ווייל די פאטשיילע האט אויף זיך א שם בגד. און די הקפדה פון נישט אהנטוהן אדער אויסטוהן צווי מלבושים אויף איינמאהל האט מרן זי"ע מקפיד געווען אויך ביי אנדערע זאכן וואס הייסן נישט ממש א בגד [למשל זיין זייגער], ער זאל זיי נישט אויסטוהן צוזאמען מיט'ן בגד ממש.

אין ספר 'בקודש פנימה'(עמוד רב) דערציילט הרה"ח ר' יצחק לאנדא ז"ל אזוי: "דער משמש בקודש הרה"ח ר' גרשון רייווער וואס איז געווען עלטער פון מרן ז"ל, האט משמש געווען מרן זי"ע פון אינדערפרי ביז צווי אזייגער מיטאג, זייענדיג שוין אלט און שוואך האט ער נישט געקענט ווייטער אנגיין מיט זיין ארבעט, ווייל פאר אזא הייליגע עבודה האט זיך פארלאנגט פרישע און שטארקע כוחות. האט ר' גרשון אנגעהויבן מיר, איבערצוגעבן פארשידענע אויפגאבעס און אחריות אלס משמש, און ער פלעגט ווייטער קומען אין שטוב פון מרן זי"ע יעדן אינדערפרי צו די באשטימטע צייט, וויבאלד זיין חזקה איז געווען משמש צו זיין אין די פארמיטאג שעות, און וויבאלד מרן זי"ע האט נישט געוואלט אינגאנצן צונעמען זיין חזקה, האט ער אים דעריבער איבערגעלאזט א גרינגע ארבעט, אים צו העלפן ביים אנטוהן די בעקיטשע, און די חזקה איז געווען זיינ'ס חוק בל יעבור. צומאהל האט פאסיהרט אז ווען מרן זי"ע האט געוואלט אנטוהן די בעקיטשע, איז ר' גרשון נישט געווען דארט, אדער ס'איז שוין געווען שפעט, און איך האב געוואלט אנטוהן פאר מרן די בעקיטשע אנשטאט ר' גרשון, האט מרן זי"ע נישט מסכים געווען, און מיר געזאגט: 'רוף אריין ר' גרשון'. מרן זי"ע האט באפוילען מ'זאל אים אויפזוכן, און געווארט ביז ער איז געקומען, און דעמאלט האט ער געהאלפן פאר מרן זי"ע אנטוהן די בעקיטשע, אויף אזוי ווייט האט מרן זי"ע אכטונג געגעבן נישט פוגע צו זיין אין זיין חזקה".

(ספר 'הליכות הצדיקים' חלק א' עמוד קפ"ט-ק"צ ותשח"ל)

(פארזעצונג אי"ה)

• די קורצע סעודה •

א תלמיד פון הגאון רבי ישראל סאלאנטער זצ"ל, האט אמאהל געהאט זיין רבי אויף די דריי שבת'דיגע סעודות, אבער מיט א תנאי: "אז מ'וועט נישט מאריך זיין מיט די סעודה". דער תלמיד האט באלד צוגעשטימט, אבער נישט פארשטאנען וואס דער פארלאנג מיינט? פרייטאג-צונאכטס איז געווען אנגעגרייט א הערליכער שיינער טיש לכבוד דעם חשוב'ן גאסט, מיט די שענסטע כלים און בעסטע מאכלים. אבער מ'האט נישט מאריך געווען, מ'האט געגעסן די סעודה, געזינגען זמירות, געזאגט דברי תורה, געבענטשט און די סעודה האט זיך געענדיגט. נאכ'ן בענטשן פרעגט דער תלמיד פון זיין רבי פארוואס ער האט געוואלט אזוי שנעל ענדיגן די שבת'דיגע סעודה? האט רבי ישראל נישט געענטפערט, נאר געבעהטן מ'זאל אריינרופן די פרוי וואס האט דארט

געארבעט און אלעס צוגעגרייט; אן אלמנה וואס האט זיך שווער געפלאגט צו שפייזן אירע קינדער. דערשראקן איז די פרוי געקומען, און נאכ'ן באגריסן איר מיט א "גוט שבת", האט זיך רבי ישראל פאר איר אנטשולדיגט, פאר'ן זיך מוזן יאגן מיט אנגרייטן און טיילן שנעל די עסן. צום וואונדער פונעם גאסטגעבער, האט די אלמנה אנגעהויבן צו לויבן דעם רב און אים באדאנקען: "חלילה,רבי! איר זאלט זיך נישט אנטשולדיגן! ברכות זאלן פאלען אויף אייער קאפ! פונקט פארקעהרט, ס'איז געווען פאר מיר א טובה, ווייל יעצט קען איך אהיים גיין און עסן די סעודת שבת מיט מיינע קינדערלעך, און אפרוהען מיינע מידע ביינער לכבוד שבת." רבי ישראל ווענד זיך צום תלמיד און זאגט אים: "יעצט פארשטייסטו שוין? א שיינע, הערליכע שבת'דיגע סעודה, מיט דברי תורה און זינגען איז זייער א חשוב'ע זאך, אבער נישט ווען ס'איז אויפ'ן חשבון פון אנדערע...".

(פארזעצונג אי"ה)

(ה)

הרה"ק רבי משהל'ע מבעלזא זצ"ל הי"ד

בן כ"ק מרן מהר"א זי"ע

- ט' תמוז - ו' חקת תש"א -

חלק ה'

"האסט רחמנות אויף אידישע קינדער..."

הרה"ח רבי חיים קויפמאן ז"ל פון שיקאגו האט דערציילט: זייענדיג אין בעלזא פלעגט מרן זי"ע קומען צווישן יום כיפור און סוכות דעקן די סוכה מיט סכך. און אלע יונגע חסידים זענען געלאפן צו די סוכה זעהן די עבודת הקודש. האט ר' חיים באמערקט אז פונעם גרויסן געדראנג,

שטופט מען זיך ארויף אויפן שוואכן רבי משהל'ע, האט זיך ר' חיים געשטעלט ביי זיין זייט און אים באשיצט פונעם געדרענג. ווען מרן זי"ע האט דאס באמערקט איז ער צוגעגאנגען צו ר' חיים, אריינגעשטופט זיין הייליגע האנט אין די גארטל און אים געזאגט: "**אזוי אזוי האסט רחמנות אויף אידישע קינדער אבער נישט דוקא צו מיינע...**" [פון דעמאלט אהן האט ר' חיים אויף זיך גענומען מרבה צו זיין בחסד מיט אנדערע כדי מקיים צו זיין דברי מרן זי"ע.]

"כיבוד אב..."

הרה"ק רבי משה'לע, ווען ער האט געזעהן ביי די יונגע חסידים א זאך וואס טויג נישט, פלעגט ער זיי מוסר'ן, און ווייזן דעם ריכטיגן וועג ווי אזוי מ'דארף זיך צו פיהרן. אמאהל סוכות האט רבי משהל'ע געזעהן ווי א טאטע מיט א זוהן שטייען ביי די סוכה פון מרן זי"ע און ווארטן אריינצוגיין אל הקודש. און ער הערט ווי דער זוהן רעדט ברייט און הויעך צום פאטער נישט לפי כבודו. רבי משהל'ע האט געשוינט דעם פאטער'ס כבוד און ער רופט זיך אהן צום זוהן: "**דו רעדסט אזוי צו דיין טאטע און דו ווילסט נאך אריינגיין צום טאטע'ן**". [צו מרן זי"ע].

"אנטוהן א קיטל אויך אן עבודה..."

אמאהל האט מרן מהרי"ד זי"ע באמערקט ווען רבי משהל'ע האט אנגעטוהן זיין קיטל אז ער האט דאס אנגעטוהן אויף די בעקעשע און דערנאך אריינגעשטופט די עקן פונעם קיטל אינעם גארטל אריין. האט אים מרן זי"ע געזאגט: "אנטוהן א קיטל איז אויך אן עבודה ממילא טוה אויס קודם דעם גארטל און טוה דאס אהן אויפ'ן קיטל.

"לב רחום ומסירות נפש"

דער גבאי הרה"ח ר' שלום פויגל ז"ל, האט דערציילט: ווי באקאנט האט רבי משה'לע געהאט א גאר ווארעם און דערבארימדיגער הארץ, יעדן מקרב געווען, געהאלפן און געשטיצט ארעמאלייט און נויט באדארפיגער. יעדער עני ואביון אין בעלזא האט געוואוסט אז ביי רבי משה'לע וועט ער געפונען א אוזן קשבת, און אן אפענער האנט, וואס וועט אים העלפן אין צייט פון ענגשאפט און נויט. אין שטוב פון כ"ק מרן מהר"א זי"ע איז געווען איינגעפיהרט אז יעדער פרייטאג האט מען געטיילט א באשטימטע סומע געלט פאר יעדער משפחה פון די קינדער פון מרן זי"ע, צו קענען לעבן און זיך שפייזן פאר די קומענ'דיגע וואך, און פארשטענדליך אז פונעם סכום וואס מ'האט באקומען איז נישט געווען מער ווי פאר "פת במלח ומים במשורה". אבער רבי משה'לע פלעגט גלייך אוועקטיילן זיין געלט פאר נצרכים, וואס זענען שוין געשטאנען און געווארט, און ער איז אהיים געקומען מיט ליידיגע הענט, און גארנישט פאר די אייגענע שטוב.

זיין רעבעצין ע"ה זעהענדיג אז מ'קען אזוי נישט שפייזן די קינדערלעך וואס בעהטן ברויט צו עסן, האט זי זיך אפגערעדט צו איר שווער כ"ק

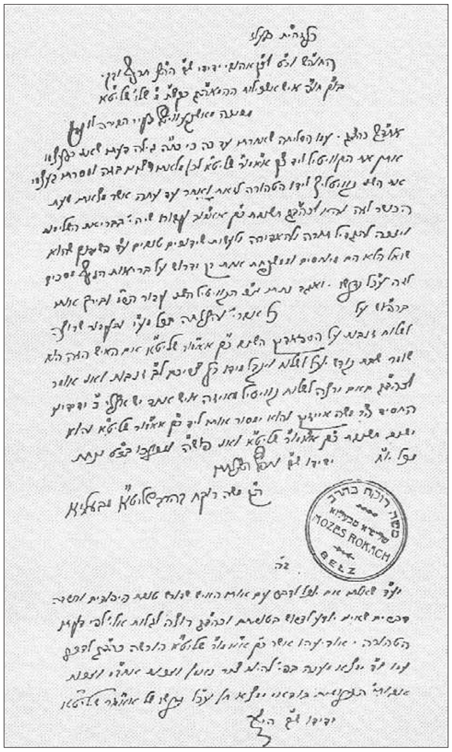

מרן זי"ע, און דערציילט וואס ס'פאסירט. ווען מרן זי"ע האט דאס געהערט האט ער באפוילן פאר די שטוב מענשטן אז מ'זאל פון היינט אהן געבן פאר די רעבעצין דאס געלט וואס ס'קומט פאר רבי משה'לע, און מרן זי"ע האט געבעהטן אז מ'זאל אויך געבן פאר רבי משה'לע א סכום געלט, ער זאל דאס קענען פארטיילן פאר די ארעמעלייט, מיט א באזונדער חשבון, און נישט אויפ'ן חשבון פון זיין שטוב.

<<<<<<

<<<<<<<

הרה"ק רבי משהל'ע מבעלזא זצ"ל הי"ד

בן כ"ק מרן מהר"א זי"ע

- ט' תמוז - ו' חקת תש"א -

"ס'פאלט אויף אים א פחד..."

הרה"ק רבי משה'לע, האט אמאהל געזאגט, אז איידער ער דארף אריינגיין צום טאט'ן דרייען זיך אים איבער די קישקעס און ס'פאלט אויף אים א פחד".

"גיי אהיים עפעס טועם זיין..."

הרה"ח ר' דוד שפוטץ ע"ה איז אמאהל אנגעקומען ערב שבת קודש אינדערפרי פון וויען קיין בעלזא, און ער איז גלייך געגאנגען צום שטוב פון מרן מהר"א זי"ע, און מ'האט אים אריינגעלאזט אין צימער צו קענען דאווענען תפילת שחרית מיט מרן זי"ע. נאכ'ן דאווענען, דערציילט ר' דוד, האב איך מיך נישט געאיילט ארויס צו גיין מן הקודש, צו מיין אכסניא, ווייל ס'איז מיר געווען א שאד יעדער רגע נישט זיך צו געפונען במחיצתו הקודש פון מרן זי"ע. איז צו מיר צוגעקומען הרה"ק רבי משה'לע און מיך אונטערגעיאגט איך זאל גיין עפעס עסן, זאגנ'דיג: **"דוד, גיי אהיים עפעס טועם זיין, ס'איז נישט קיין מצוה ביי "לכו נרננה" אינזין צו האבן די פיש..."**

"געבליבן על סמך פון רבי משהל'ע..."

הרה"צ רבי פייבוש יאברובער ז"ל האט געדארפט צוליעב זיין געזונט פאהרן אויף קור צו די היילונג'ס פלעצער, ער האט אבער נישט געוואלט פאהרן צוליעב די הכשרים. דעריבער האט ער באשלאסן צו פאהרן דארט ווי כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע פאהרט, און נאר ווען מרן זי"ע האט זיך דארט געפונען. אזוי האט ער זיך שטענדיג געפיהרט, הגם ער האט געוואלט דארט בלייבן לענגער, איז ער אבער אהיים געפאהרן ווען צוזאמען מיט מרן זי"ע. אמאהל ווען מרן זי"ע האט שוין געדארפט אהיים געפאהרן קיין בעלזא, האט מרן זי"ע געהייסן פאר רבי משהל'ע ער זאל נאך דארט בלייבן. האט רבי פייבוש געזאגט: "אויב רבי משהל'ע בלייבט קען איך על סמך זה, אויך דא בלייבן".

"צוזאמען געלייגט דעם טלית..."

יעדן מוצאי שבת קודש נאך הבדלה, ווען מרן מהרי"ד ז"ל איז אריין צוריק אין זיין צימער האט מרן מהר"א זי"ע געהאט די חזקה, צו געבן פאר'ן טאטן דעם טלית צוזאם צוליגן, און ביי מרן מהר"א זי"ע האט רבי משהל'ע געהאט די חזקה.

"אשר נשבעתי באפי..."

הרה"ח ר' בייניש חריטן ע"ה פון די שטאט גלאנוב האט דערציילט: דער שטאט רב הרה"ג רבי בן ציון ז"ל ווען ער פלעגט פאהרן קיין בעלזא איז ער בדרך כלל איינגעשטאנען ביי הרה"ק רבי משה'לע. אמאהל ווען רבי בן ציון איז צוריק געקומען פון בעלזא, האט ער דערציילט א מילתא דבדיחותא וואס ער האט געהערט פון רבי משה'לע, ווען ער האט מיט אים געשמועסט וועגן די בעלזער "יושבים". און רבי משה'לע האט אזוי געזאגט: בדרך כלל האבן די שווער שטענדיג תערומות און זענען בייז, אויף זייערע איידימער די יושבים אין בעלזא, פארוואס זיי פארלאזן זייערע שטובער און פאהרן אוועק אויף א לענגערע צייט. אבער ווען זיי קומען צוריק אהיים, ווערט שלום ושלוה. ווען דער שווער זעהט מיט וואס פאר א שטראלע'דיגער געזיכט זיין איידים קומט צוריק פון בעלזא, און וויפיהל ער האט זיך דארט קונה געווען און געשטיגן אין תורה וחסידות פון ווען ער האט פארלאזט די שטוב. און רבי משה'לע האט מיט ערקלעהרט בדרך צחות דעם פסוק (תהלים צה:יא) "אשר נשבעתי באפי אם יבואון אל מנוחתי". "**אשר נשבעתי**",—דער שווער, "**באפי**",—איז בייז, אבער "**אם יבואון**",—ווען די איידימער קומען צוריק אהיים, "**אל מנוחתי**",—ווערט אלעס צוריק אזוי ווי פריער און ס'איז שלום ושלוה.

הרה"ק רבי משה'לע ווערט געזעהן דער דריטער פון די לינקע זייט אין באד-האמבורג צוזאמען מיט מרן מהר"א זי"ע

"לערנען בעיון..."

הרה"ק רבי משה'לע האט זיך אמאהל מתנצל געווען און געזאגט: דער זיידע האט מיר געזאגט אז ווען איך שפיהר זיך נישט גוט זאל איך נישט לערנען בעיון, אבער איך קען נישט. ווייל ווען איך לערן די גמרא איז מיר שווער תוספות קשיא, איך לערן תוספות איז מיר שווער די קשיא פון מהרש"א איז ווי אזוי קען איז נישט לערנען בעיון?

***

מיין אוצר... אבות: פרק ב'

רבי אומר איזו היא דרך ישרה שיבור לו האדם, כל שהיא תפארת לעשה ותפארת לו מן האדם... והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. (אבות ב:א)

—רבי יהודה הנשיא [דער מסדר פון די משנה] זאגט: וועלכער איז דער גלייכער וועג [די גוטע אויפפיהרונג] וואס דער מענטש זאל זיך אויסקלויבן? דער וועג וואס איז שיין און רומבאר פאר'ן מענטש וואס טוהט דאס, און ס'איז אויך שיין און רומבאר פאר אלע אנדערע מענטשן. [דאס מיינט דער ריכטיגער מיטל וועג וואס דער מענטש דארף זיך אויסקלויבן ביי יעדער זאך] און די זאלסט אזוי גוט אכט געבן אויף א גרינגע מצוה, ווי אויף א הארבע מצוה, ווייל דו ווייסט נישט דער באלוינונג וואס דער באשעפער באצאהלט פאר די מצוות.—

איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם. (אבות ב:א)

דאס הארץ פון א מענטש איז אויף די לינקע זייט פון זיין קערפער. מערקווירדיג איז; ווייל זייענדיג אזא וויכטיגע אבר אינעם מענטשנ'ס לעבן, וואלט דאס הארץ געדארפט זיצן אויף די רעכטע זייט. נאר ס'ווענדט זיך פון וועלכע זייט מ'קוקט; דאס הארץ איז דאך באשאפן געווארן פאר יענעם, און ווען ער שטייט קעגן זיין חבר, איז דאס אויף יענעמ'ס רעכטע זייט. דערפאר זאגט שלמה המלך (קהלת י:ב) "לב חכם לימינו ולב כסיל לשמאלו", ווען ליגט דאס ביים חכם אויף די רעכטע זייט, אז ער איז א קלוגער און ווייסט וויאזוי דאס צו ניצן, דורך דאס אוועקגעבן פאר א צווייטן, וואס שטייט קעגן איבער אים. *(הגאון רבי הערש פסח פראנק זצ"ל)*

״איזוהי דרך ישרה שיבור לו האדם כל שהיא תפארת לעושיה״. (אבות ב:א)

א מענטש דארף טוען דאס וואס איז שיין פאר 'אים,' און נישט וועלן מיט זיינע מעשים צו געפעלן פאר 'יענעם'... דאס זאגט רבינו הקדוש, "איזהו דרך ישרה שיבור לו האדם",—וואס איז דער ריכטיגער וועג וואס א מענטש דארף זיך אויסקלויבן, "כל שהיא תפארת לעושיה"—דאס וואס איז שיין פאר אים. *(הרה"ק רבי ר' בונים מפרשיסחא זי"ע)*

״כל שהיא תפארת לעושיה ותפארת לו מן האדם״. (אבות ב:א)

"תפארת לעושיה",—מיינט דער הייליגער באשעפער וואס האט באשאפן די גאנצע וועלט. וואס איז דער ריכטיגער וועג וואס א מענטש זאל זיך אויסוועהלן אין לעבן? **"כל שהוא תפארת לעושיה"**,—דער וועג וואס וועט פארשאפן א נחת רוח פאר'ן באשעפער. דער באשעפער וואס האט אים געמאכט, זאל זיך קענען "מתפאר" זיין און באריהמען מיט אים, **"ותפארת לו"**,—פארוואס טאקע איז די עבודה א שיינקייט פאר'ן באשעפער? דער באשעפער האט דאך מיליאנען מלאכים און שרפים וואס דינען אים, **"מן האדם"**,—ווייל די עבודה קומט פון א גשמיות'דיג מענטש און פונדעסטוועגן שטארקט ער זיך אויף זיין יצה"ר צו טוען דעם רצון ה', דערפאר באריהמט זיך דער באשעפער מיט די עבודה. *("קדושת לוי")*

״כל שהיא תפארת לעושיה״. (אבות ב:א)

ווען דער מענטש גייט נאך זיינע תאוות פונעם יצר הרע, ווערט זיין קערפער פארגרעבט און מגושם און ס'האקט אים אפ פון הייליגן באשעפער. און ווען ער וויל מלחמה האלטן מיט'ן יצר הרע, און זיך מאכן פארשידענע גדרים צו מאכן דעם יצר הרע אונטערטעניג פון אלע תאוות ומדות רעות, ווארנט די משנה אז ער זאל גיין אויפ'ן מיטל וועג און דאס טוען שטאפלווייז זיך צוגעוואוינען כובש צו זיין דעם יצר הרע, און ער זאל זיך

נישט אנכאפן צו איין זייט צו פייניגן זיין קערפער מיט פאסטען און סיגופים וואס שוואכט שטארק אפ דעם קערפער, און וועט אים גורם זיין מבטל צו זיין מעבודתו יתברך. *(מגן אברהם טריסק)*

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן... (אבות ב:א)

די באלוינונג פאר יעדער מצוה איז באמת טאקע אנדערש, ווייל קיין איין מצוה האט נישט דעם זעלבן שכר ווי די צווייטע מצוה, און אויסער דעם שכר פאר די מצוה אליין גיבט דער באשעפער אויך שכר פאר'ן נחת רוח וואס מ'האט אים פארשאפט מיט אים פאלגן, און אט דער שכר ווענדט זיך לויט'ן התלהבות וויאזוי מ'האט געטוען די מצוה. ד.מ. דער תנא אז ס'קען אויסקומען אז פאר א גרינגע מצוה זאל מען באקומען א גרעסערן שכר ווי פאר א מצוה חמורה, אויב מ'טוהט דאס מיט מער התלהבות און חשק. *(דער הייליגער "חתם סופר", פ' בהעלתך)*

והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה. שאין אתה יודע מתן שכרן של מצות. (אבות ב:א)

דארף מען פארשטיין ווי אזוי זאגט די משנה באלד דערנאך "והוי מחשב הפסד מצוה",—זאלסט אויסרעכענען דעם שאדן וואס די פארלירהסט דורך די מצוה קעגן דעם שכר וואס דו וועסט באקומען דערפאר. דער תנא האט דאך ערשט געזאגט אז ער ווייסט נישט דעם באשטימטן שכר, קען ער דאך נישט מאכן אן אמת'ן חשבון? איז דער ענטפער: אז דער שכר ווערט געוואויגן לויט וויפיהל ס'האט די חשיבות ביים מענטש. למשל אז ס'קומט אונטער פאר'ן מענטש א געשעפט וואס מ'קען דערביי פארדינען טויזנט גולדן, און ער איז מוותר דערויף צוליעב די מצוה, דעמאלט איז דער שכר זיכער נישט ווייניגער ווי טויזנט גולדן. *(ספר הפלאה בהקדמה)*

״והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה״

״איך וויל מיך אריינרעכענען מיט'ן כלל!״

דער "חפץ חיים" איז אמאהל אנגעקומען צו אן אסיפה פון רבנים און ראשי ישיבות פון די ליטא וואס איז פארגעקומען אין ווילנא, און ער האט פארגעלייגט אז יעדער רב און ראש ישיבה זאל אונטערשרייבן, און זיך מחייב זיין נישט צו רעדן דיבורים אסורים און לשון הרע וכדו', אזוי ווי מ'איז געווארנט און מ'געבט אכטונג נישט צו עסן קיין חזיר. איז דארט געזיצן הגאון רבי חיים עוזר גראדזינסקי, און גע'טענה'ט צום חפץ חיים: איר זענט טאקע גערעכט אבער אזוי ווי הרגל נעשה טבע, און צוליעב'ן הרגל איז זייער שווער זיך אכטונג צו געבן מיט'ן רעדן, דעריבער איז דא א חשש, אז אויב מ'וועט צוגלייכן די עבירות פון רעדן דיבורים אסורים, ווי צו די עבירה פון עסן חזיר, וועט מען אנשטאט מ'זאל אכטונג געבן אויפ'ן איסור פון דיבורים אסורים אזוי ווי דער איסור פון אכילת חזיר, וועט מען מזלזל זיין אינעם איסור פון אכילת חזיר אזוי ווי מ'איז זיך מקיל אין רעדן לשון הרע. פון דעם סיפור קען מען פארשטיין די משנה "והוי זהיר במצוה קלה כבחמורה",—דער מענטש דארף אויך אכטונג געבן אויף מצוות קלות, כדי ער זאל שפעטער נישט דארפן פארגלייכן צווישן זיי און מקיל זיין אין מצוות חמורות. *(ספר מוסר אבות)*

***

הוא היה אומר: [רבן גמליאל] עשה רצונו כרצונך כדי שיעשה רצונך כרצונו. בטל רצונך מפני רצונו כדי שיבטל רצון אחרים מפני רצונך. הלל אומר אל תפרוש מן הציבור ואל תאמין בעצמך עד יום מותך...ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו... (אבות ב:ד)

—רבן גמליאל פלעגט זאגן: מאך [די "מצות עשה" וואס זענען] דעם באשעפער'ס באגער, גלייך ווי ס'איז דיין אייגענע באגער, דערפאר וועט דער באשעפער טוען דיין באגער ווי זיין באגער און דאס זעלבע איז מיט "לא תעשה'ס". צעשטער דיין ווילן [גליסטונגען] צוליעבן ווילן פון באשעפער [ווייל ער האט דאס פארבאטן] דערפאר וועט דער באשעפער צעשטערן דעם ווילן פון אנדערע [וואס ווילן דיך שעדיגן]. הלל זאגט: זאלסט דיך נישט אפטיילען פונעם ציבור [זאלסט מיטטיילן מיט'ן ציבור'ס ווייטאג און פראבלעמען]. זאלסט נישט גלויבן אין דיר [מיט דיין עהרליכקייט] ביז'ן טאג פון דיין שטארבן. זאלסט נישט פאראורטיילן דיין חבר, [אויב ער טוהט א שלעכטע זאך] ביז דו וועסט אליין צוקומען צו די זעלבע לאגע [און זעהן וויאזוי און מיט וואס דו וואלסט בעסער געווען פון אים]...—

<<<<<<<

מַיין אוֹצָר... אבות: פרק ב'

<<<<<<<

"עשה רצונו כרצונך" (אבות ב:ד)

די משנה ווארענט דא **"עשה רצונו"** מ'זאל מקיים זיין די מצות [וואס דאס איז דער ווילן פונעם באשעפער] **"כרצונך"** לויט די מדריגה וואס דער מענטש איז שוין צוגעקומען, און נישט לויט העכערע מדריגות וואס מען האלט נאך נישט דערביי. ווייל דעמאלט איז דאס ווי א ליגענט און דער באשעפער פארטראגט נישט קיין ליגענערס, ווייל ביים באשעפער איז דער עיקר ס'זאל זיין אמת'דיג. כאטש ס'איז נישט אזוי גוט, ווי איידער ער זאל דאס טוען גאר גוט און אוועק גיין אביסל פונעם אמת. *(שפת אמת פ' בהעלותך)*

"אל תפרוש מן הצבור". (אבות ב:ד)

אין די יהי רצון'ס, וואס מיר זאגן מאנטאג און דאנערשטאג נאך קריאת התורה, הויבט זיך אהן דער לעצטער זאץ מיט **"אחינו כל בית ישראל"**, און נישט מיט **"יהי רצון"**, ווי די פריער'דיגע זאצן. ווייל דארט, וואו ס'איז **"אחינו כל בית ישראל"**—אידן האלטן זיך צוזאם און זענען באחדות, איז שוין דעמאלט ממילא אן עת רצון פאר'ן באשעפער. *(כ"ק מרן מהר"ש מבעלזא זי"ע)*

"אל תפרוש מן הצבור, ואל תאמן בעצמך עד יום מותך". (אבות ב:ד)

די צווי מאמרים האבן א שייכות איינס מיט'ן אנדערן. ווייל חז"ל זאגן **"המזכה את הרבים"** דער וואס איז מזכה דעם רבים, **"אין חטא בא על ידו"**,—קען קיין זינד נישט צוקומען צו אים. אבער מ'זאל זיך נישט איינרעדן: איך בין שוין גענוג א גרויסער צדיק, איך קען זיך שוין שטארקן אויפ'ן יצר הרע, איך דארף שוין נישט די סגולה פון **"המזכה את הרבים"** ווייל מ'מוז שטענדיג זוכן מזכה צו זיין אנדערע מיט מצוות און מעשים טובים, כדי מ'זאל אליין זיין אויסגעהיטן פון זינד ח"ו. דאס זאגט די משנה, **"אל תפרוש מן הצבור"**, זאלסט דיך נישט אפשיידן פון מקרב זיין אידן לתורה ולמעשים, מיט'ן חשבון אז דו ביזט שוין אויסגעזארגט מיט יראת שמים, ווייל **"ואל תאמין בעצמך עד יום מותך"**—קענסט נישט זיכער זיין מיט דיר, אזוי ווי מיר געפונען אז יוחנן איז ביי די אכציג יאהר געווארן א צדוקי, נאכ'ן האבן געווען פריער א כהן גדול, זעהט מען אז דער מענטש איז קיינמאהל נישט זיכער אז ער וועט נישט אריינפאלען מיט עבירות, און ער דארף שטענדיג זוכן וועגן זיך צו באווארענען דערויף. *(קדושת לוי)*

"אל תפרוש מן הצבור". (אבות ב:ד)

ווען דער צבור איז עוסק במצות, מאכן זיי א קרוין פאר'ן באשעפער און א כבוד פאר זיין הערשאפט. ווייל דורך א גרויס פאלק ווערט דער מלך באשיינט, אויף אזא ציבור זאגט די משנה אז מ'טאהר זיך נישט אפשיידן פון זיי. אבער דער וואס שיידט זיך אפ פון א ציבור וואס נויגט צום שלעכטן וועג, דער איז געלויבט. *(רבינו יונה מגירונדי זצ"ל)*

ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. (אבות ב:ד)

א שונא, ווען זיין קעגנער באזיגט אים איינמאהל און נאכאמאהל, טרעט ע אפ און דערוואגט נישט מער אים אנצוגרייפן. דער יצר הרע, אבער, איז אזא געפעהרליכער און פאר'עקשנ'טער שונא, אז אפילו אויב דו ווערסט אים טויזענט מאל באזיגן, וועט ער זיך אלס נישט אונטערגעבן און דיך ווייטער פרובירן אנגרייפן. *(חובת הלבבות)*

ואל תאמן בעצמך עד יום מותך. (אבות ב:ד)

חז"ל (סוכה נב) זאגן: **"כל הגדול מחבירו יצרו גדול**

הימנו"—ווער ס'איז גרעסער פון זיין חבר, איז זיין יצר הרע גרעסער פון אים. דאס איז דער פשט אין פסוק (בראשית ד:ז) **"ואליך תשוקתו"**—דער יצר הרע גלוסט נאך דיר, דיך צו מאכן זינדיגן, בפרט ווען **"ואתה תמשל בו"**—ווען ער זעהט אז דו האסט כוחות אין עבודת ה', און דו שטארקסט דיך צו הערשן איבער אים, דעמאלט ארבעט ער נאך שטערקער דיך צו מאכן זינדיגן. *(כתב סופר)*

ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

"מקומו"—מיינט דאס פלאץ ווי דער מענטש האט זיי וואוינטארט. ווייל אין די פרעמד פירט זיך א מענטש אויף שענער און בעסער ווי ביי זיך אינדערהיים, ווייל ער וויל מאכן א שיינעם איינדרוק. דאס זאגט די משנה, פאראורטייל נישט דיין חבר ביז דו קומסט אין זיין וואוינארט, וואס דארט גיט ער נישט אויף זיך אזוי אכטונג, און ווייזט ארויס זיין עכטע כאראקטער. *(מאירי)*

ואל תדין את חבירך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

"מקומו" מיינט ממש יענעמ'ס פלאץ, און דאס איז בכלל נישט שייך ווייל א מענטש קען קיינמאהל נישט אנקומען צו זיין חבר'ס פלאץ ווייל זיין שכל און פארשטאנד איז קיינמאהל נישט פונקטליך די זעלבע ווי יענעמ'ס, במילא קומט אויס אז ס'איז קיינמאל נישטא קיין צייט ווען מ'קען "דן זיין א חבר". *(שפת אמת)*

ואל תדין את חברך עד שתגיע למקומו. (אבות ב:ד)

דער מענטש דארף וויסן אז פון הימל האט מען אים נישט געוויזן דעם חבר'ס מעשים, ער זאל אים דן זיין, נאר אויב ער איז אנגעקומען צום זעלבן מצב ווי דער חבר. ד.ה. ער האט געטוען עהנליכע מעשים ווי זיין חבר, און וויאזוי ער וועט פסק'נען אויפ'ן חבר, אזוי וועט מען אין הימל פסק'ענען דעם דין אויף אים. דערפאר ווארענען אונז חז"ל אז מיר זאלן יעדן דן זיין לכף זכות, און אזוי וועט מען פון הימל אויך אונז דן זיין לכף זכות. *(רבנו הבעש"ט זי"ע)*

"אל תפרוש מן הציבור"

"איך וויל מיך אריינרעכענען מיט'ן כלל!"

הגה"ק דער בילגורייער רב זי"ע האט פארציילט אזוי: "מיטוואך ח' שבט תש"ח ווען ער איז צוזאמען מיט כ"ק מרן מהר"א זי"ע אנגעקומען צו די שטאט חַלב אין סוריא, אויפ'ן וועגן קיין ארץ ישראל. זענען דארט געווען עטליכע עסקנים פון ארץ ישראל. אויך הרב הערצוג ז"ל דער רב הראשי פון ארץ ישראל איז דארט געווען, (הרב הערצוג האט נאך געקענט מרן זי"ע פון מארינבאד פאר די קריג, און ער איז געווען זייער טעטיג פאר די הצלה פון די צוויי הייליגע ברודער). הרב הערצוג איז דעמאלט געווען אויפן וועג קיין איסטמבול, טערקיי אויסצופיהרן א וויכטיגע שליחות, און זייענדיג אין סוריא האט ער אויסגענוצט די געלעגנהייט זיך צו טרעפן מיט מרן זי"ע און דער בילגורייא רב זי"ע. הרב הרצוג איז געזיצן צוויי שעה אליין מיט מרן זי"ע. ווען ער איז ארויס פון מרן זי"ע, איז דארט אנגעקומען זיין זוהן הרב דר. יעקב הערצוג, מר יונה כהן פון די אידישע סוכנות, מר רחמים נחמד, יו"ר פון די אידישע קהילה אין חַלב און אויך דער הויפט פון די דארטיגע פאליציי. אלע האבן זיי געוואלט זעהן מרן זי"ע. "מר נחמד האט געוואלט נעמען אן 'היסטאריש בילד' ווי זיי אלע טרעפן זיך מיט מרן זי"ע. אין אנהויב האט מרן זי"ע דאס נישט ערלויבט, אבער נאכ'ן זיך שטארק איינגעבעהטן האט מרן זי"ע ערלויבט, אבער פאר'ן נעמען דאס בילד האט מרן זי"ע דערציילט אזוי: "דער טאטע ז"ל [מרן מהרי"ד זי"ע] האט קיינמאהל נישט ערלויבט מ'זאל נעמען פון אים בילדער. אמאהל ווען ער איז געווען אין מארינבאד איז געקומען א פאטאגראפיסט און געוואלט נעמען בילדער אבער די באגלייטער פון מרן מהרי"ד האבן אים נישט ערלויבט. ווען דער טאטע ז"ל האט דאס געזעהן האט ער זיי שטיל געמאכט און געזאגט: "א זאך וואס טויזענטער אידן טוען, וויל איך מיך אריינרעכענען מיט כלל", און ער האט ערלויבט מען זאל נעמען בילדער.

***

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

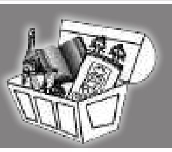

מַיין אוֹצָר... סגולות ...מאוצרות רבוה"ק

"סגולה לבריאות ולרפואה"

ארויסגעקליבן פון ספר "**והייתם לי סגולה**" ותח"ח להמלקט

• "תבן שעמדו עליו רבוה"ק ביוהכ"פ..."

הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל האט מעיד געווען: אז די גרויסע חסידים האבן באפוילן אז לאחר פטירתם, זאל מען זיי מיטגעבן אין קבר אריין פון די דאזיגע הייליגע שטרוי אלס א שמירה.

[אגב ווערט אויך דערציילט אז ווען דער בילגורייער רב זי"ע, האט זיך אויפגעהאלטן אין איטאליע זומער שנת תש"ט, האט מען אים מכבד געווען צו דאווענען פאר'ן עמוד ראש השנה תפילת מוסף. איידער ער איז צוגעגאנגען צום עמוד האט הרה"ח ר' אברהם צבי בערגער באמערקט ווי דער בילגורייער נעמט איין א מעדעצין פאר א רפואה. האט ער פארשטאנען אז ער שפירט זיך נישט גוט. האט ער אים שטילערהייט געפרעגט אז אפשר זאל ער זיך נישט אנשטרענגען מיט'ן דאווענען פאר'ן עמוד. האט אים דער בילגורייער רב געענטפערט: "**איך האב מקובל פונעם טאט'ן ז"ל** [מרן מהרי"ד זי"ע] **אז דאווענען פאר'ן עמוד איז א סגלה פאר א רפואה.**"]

• "טרונקען בארשט. לייגן מטבעות 'דרשה געשאנק' פון מרן זי"ע אונטערן קושן..."

הרה"ח ר' עקיבא פרידמאן ז"ל פון חיפה האט דערציילט: חודש שבט תשי"ג איז ביי אים געבוירן געווארן זיין עלטסטע טאכטער, און זיין פרוי האט זיך נישט גוט געשפיהרט, און איז ל"ע געווען אין גרויס געפאר. איז ער געפאהרן קיין תל אביב צו מרן מהר"א זי"ע און איר מזכיר געווען לישועה. ווען מרן זי"ע האט געהערט די הזכרה האט ער אנגעהויבן דרייען מיט'ן ספאדיק אויפ'ן קאפ [וואס ביי חסידים, ווי באקאנט, האט דאס געמיינט אז ס'רעדט זיך פון א שווערע הזכרה]. און מרן זי"ע האט אים געזאגט: "**דער טאטע ז"ל האט געהאלטן פון באבקע רפואות. געב איר צו טרינקען בארשט, און לייג אונטער צוקאפענס די דרשה געשאנק [דריי] מטבעות, וואס איך האב דיר געגעבן ווייל דאס איז אויך א סגולה**". ווען ר' עקיבא איז צוריק היים געקומען קין חיפה האט מען אים דערציילט א דבר פלא, אז מיט עטליכע שעה פריער האט זיך זיין פרוי אויפגעוועקט און געבעהטן מ'זאל איר געבן צו טרינקען בארשט. ווען מ'האט אויס גערעכנט ווען דאס איז געווען האט דאס געשטימט פונקט ווען ר' עקיבא האט איר מזכיר געווען ביי מרן ז"ע.

• "פערפל צימעס ליל שבת. לאקשן קוגל ביום שבת..."

שנת תר"ח, האט געבוזשוועט א מגיפה אין די שטאט בעלזא און אין די ארום געגענט. מענטשן האבן זיך צוריק געהאלטן פון עסן פארשידענע עסנווארג כדי זיי זאלן ח"ו נישט אנגעשטעקט ווערן מיט די קרענק. האט דעמאלט כ"ק מרן מהר"ש זי"ע געזאגט: "**ס'אז טאקע גלייך נישט צו עסן זאכן וואס זענן געמאכט פון טייג, אויסער אביסל פערפיל צימעס פרייטאג צונאכט'ס און אביסל לאקשן קוגל שבת בייטאג, וואס ווען אוודאי נישט שאדטן אויב מ'וועט דאס עסן, אדרבה, ס'איז מסוגל פאר א רפואה שלימה**".

(פארזעצונג אי"ה)

מַיין אוֹצָר... אויף מלוה מלכה

כ"ק רבי שלמה ב"ר בן ציון זצוק"ל האדמו"ר מבאבוב
"דברי שלמה" • ר"ח אב תש"ס

• א שותפות מיט א לב נשבר...

אן ארץ ישראל איד מיט א שטוב פון קראנקע קינדער ל"ע, וואס האט אים אפגעקאסט גרויסע געלטער, האט דערציילט פאר'ן באבובער ראש הישיבה שליט"א, אז ער איז געקומען צו כ"ק אדמו"ר רבי שלמה מבאבוב זצוק"ל און דערציילט זיין צרה, און אויסגעוויינט זיין צובראכן הארץ. ס'איז געווען אין די צייט ווען מ'האט געבויט דאס גרויסע בית המדרש אין באבוב. האט אים דער באבובער רב געזאגט: "הער מיך אויס, מיר בויען יעצט א נייעם בית המדרש, און מ'דארף מ'זאל מצליח זיין און גרויס סייעתא דשמיא, מ'זאל זוכה זיין צו ענדיגן דעם בנין. באזונדער דארף מען מעורר רחמים זיין, אז די תפילות וואסמ'וועט דארט דאווענען זאלן נתקבל ווערן ברחמים וברצון. וויל איך מיט דיר מאכן א געשעפט. איך וועל דיר געבן א גרויסן סכום געלט, און איך וויל אז דו זאלסט פאר אונז מתפלל זיין. דו ביזט דאך א לב נשבר, האסט א צובראכן הארץ, און דיינע תפילות הערט דער אייבערשטער, וויל איך אז דו זאלסט פאר אונז מתפלל זיין. הייסט דאס אז דער באבובער רב האט זיך ביי אים 'מזכיר געווען' הן, און ער האט אים באצאהלט דערפאר. דער באבובער רב האט אים ווייטער געזאגט: 'קום אריין נאכאמאהל , און ווי לאנג דו ביזט דאהי וויל איך אז דו זאלסט כסדר אריינקומען, און איך וועל דיר אי"ה אלעמאהל געבן. דער באבובער ראש ישיבה האט געפרעגט דעם איד, "וויפיל איז געווען דער סך הכל וואס דו האסט באקומען"? האט דער איד געזאגט: "דער רב האט מיך נישט געלאזט אויסזאגן. אזויפיהל קען איך דיר יא זאגן, אז ער האט מיר געגעבן מער ווי משפחת 'רייכמאן' פון טאראנטא, [פון די גרעסטע בעלי צדקה וואס האבן געטיילט גרויס סכומים] האט מיר געגעבן. האט אים דער באבובער ראש הישבה געפרעגט: "און וויפיהל האט דיר רייכמאן געגעבן! האט ער געענטפערט: פינף און צוואנציג טויזנט דאלער!

• הכרת הטוב...

ס'איז געווען א מוצש"ק ווען א איד, א גלעזער פון בארא פארק האט באקומען א טעלעפאן רוף אינמיטן די נאכט, מיט א בקשה ער זאל שוין אריבער קומען פארעכטן א שויב אין א טיהר. דער איד האט דאס געוואלט אפשטופן אויף מארגען אינדערפרי אבער דער רופער האט געזאגט אז ס'איז דרינגענד, און אז ער וועט באצאהלען וויפיהל ער וועט פארלאנגען. דער גלעזער האט זיך באוויזן אויפ'ן אדרעס ווי מ'האט אים אנגעגעבן און צו זיין ערשטוינונג זעהט ער אז דאס קיין אנדערע ווי דער באבובער רב ז"ל וואס האט אים גערופן. דער רב האט אים דערציילט אז קנאים האבן אויסגעשאסן די שויב, און ער וויל נישט מאכן קיין פרסום דערפון ווייל זיינע חסידים וועלן נאך נקנה נעמען. דעריבער בעהט ער אים ער זאל קיינעם נישט דערציילן. דער איד האט פאראכטן די שויב, און נישט געוואלט נעמען קיין געלט. והכל בא בשלום.

א שטיק צייט שפעטער האט זיך דער באבובער רב פלוצלונג באוויזן ביי דעם איד אין שטוב צו א שבע ברכות וואס דער איד האט געמאכט פאר זיינ'ס א קינד. אלס אן הכרת הטוב, פאר'ן זיך מטריח זיין און קומען פארעכטן אינמיטן די נאכט די שויב, און פאר'ן נישט מאכן קיין פרסום דערפון.

מַיין שַׁבָּת אוֹצָר

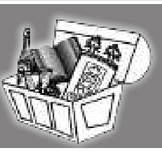

מַיין אוֹצָר...צדיקים האבן געזאגט:

• ענדערש א שקרן ווי א בעל גאוה...

הרה"ק רבי יהושע מאוסטרובה זי"ע האט געזאגט: ענדערש א שקרן ווי א בעל גאוה. דער שקרן גלייבט נישט אין זיינע שקרים. דער בעל גאוה אבער גלייבט אין זיינע פאלשע דמיונות, און ער האלט זיך נאך גרויס מיט זיי.

• דער בעל גאוה אלעס איך... איך... איך...

הרה"ק רבי רפאל מבערשיד זי"ע האט געזאגט: דער בעל גאוה זאגט: איך בין א חכם, א עושר, א למדן, א צדיק, א חסיד, א תם וישר, און אפילו א עניו, איך, איך, איך...

מַיין אוֹצָר... חסידים דערציילן

• "עט'ס האט נישט קיין אנונג וואס דער איד האט פאר אונז געטועןן..."

הרה"ח ר' חיים עהרנרייך ז"ל פון דיקלא, האט מיט א זעלטענע מסירות נפש געשיקט אסאך נויט וויכטיגע פעקלעך קיין פרימישלאן, להחיות נפש כל חי, מרן מהר"א זי"ע מיט די גאנצע משפחה. נאך די מלחמה האט ר' חיים זוכה געווען ארויפצוקומען קיין ארץ ישראל, און מרן זי"ע האט אים שטארק מקרב געווען. אמאהל ראש השנה ביינאכט, צום וואונדער פון א חסיד, האט מרן זי"ע געהייסן מ'זאל אים זעצן דער פערדער ביים טיש, כאטש ר' חיים האט געשניצט זיין בארד. אבער מרן זי"ע האט באלד תופס געווען יענעמ'ס מחשבה, און זיך הויעך אנגערופן. **"עט'ס האט נישט קיין אנונג וואס דער איד האט פאר אונז געטועןן..."**.

אמאהל ווען ס'איז פאר ר' חיים געגאנגען שווער מיט א שידוך פאר זיין בת יחידה, האט אים הרה"ח ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל געזאגט: "דו האסט דאך א וועקסל", מיינענדיג אז ער האט א 'שטר חוב' און א זכות ביי מרן זי"ע. האט ר' חיים געענטפערט: **"דאס לאז איך איבער פאר אנדערע זמנים..."**

מַיין אוֹצָר... געב א שמייכל... "ס'קאכט נישט קיין געלט"

• אוהב שלום ורודף שלום...

ויעל אהרן הכהן אל הר ההר על פי ה' וימת שם... בחדש החמישי באחד לחודש (מטות לג:לח)

בדרך צחות איז דא וואס האבן געזאגט, פארוואס איז אהרן הכהן נסתלק געווארן דוקא אין ראש חודש? ווייל ס'איז דאך באקאנט אז ס'זענען דא וואס פיהרן זיך צוזאגן תחנון ביי א יאהרצייט פון א צדיק און ס'זענען דא וואס פיהרן זיך נישט צוזאגן; דעריבער משום לא פליג, כדי צו פארמיידן מחלוקות און קריגעריי, איז אהרן הכהן וואס איז געווען א רודף שלום נסתלק געווארן אין א טאג וואס מ'זאגט זיכער נישט קיין תחנון. *('נמלצו לחכי')*

• תהא השעה הזאת...

צום הייליג'ן רוזשינער איז אמאהל געקומען א פרוי מיט א בקשה, האט דער ריזשינער איר געשיקט צו הרה"ק רבי מאיר'ל פרימישלאנער, און איר צ וגעזאגט, אז ווען זי וועט קומען צום פרימישלאנער ווען ער וועט טרינקען טיי, וועט זי געוויס געהאלפן ווערן. איז די פרוי ווירקליך געקומען צו הרה"ק רבי מאיר'ל ווען ער האט געטרונקען טיי. האט זי אינאיינעם מיט איר בקשה אויך אים דערציילט אים, וואס דער ריזשינער האט איר געזאגט: האט ר' מאיר'ל צו איר געזאגט: די באדייטונג פונעם ווארט 'טיי' איז, **"תהא השעה הזאת שעת רחמים"...**

גליון השבוע נדבת ידידנו הרה"ח ר' **אברהם** הכהן **לעווענשטיין** הי"ו
לרגל הילולא של הרה"ק רבי **יעקב יצחק** ב"ר **אברהם אליעזר** הלוי זצוק"ל
"החוזה" מלובלין • בעמח"ס "זאת זכרון"
• ט' מנחם אב תקע"ה
זי"ע ועכי"א

לזכר עולם יהיה צדיק גליון השבוע נדבת הרוצה בעילום שם
לרגל ההילולא של הרה"ק רבי **בן ציון** ב"ר **שלמה**
בעל "קדושת ציון" מבאבוב זצוק"ל • ד' מנחם אב תש"א
ולרגל יומא דהילולא של הרה"ק רבי **שלמה** ב"ר **בן ציון**
בעל "דברי שלמה" מבאבוב זצוק"ל • א' מנחם אב תש"ס
זי"ע ועכי"א

גליון השבוע נדבת
ידידינו היקר הרה"ח
מוה"ר **יוסף שטרוסבערג** הי"ו
מעיר ציריך
לעי"נ אביו הרה"ח המפואר
מוה"ר **פרץ** ב"ר **יחזקאל** ז"ל
• נלב"ע ד' מנחם אב תשנ"ה
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נתנדב ע"י ידידינו
הנגיד הנכבד מוקיר תורה
מוה"ר **שמואל פארגעס**
ומשפחתו הי"ו
לעי"נ חותנו החשוב, החסיד המפואר,
משרידי דור הישן, וממעתיקי שמועה,
הרב **שלמה** ב"ר **צבי** מאראווקא ז"ל
נו"נ לבעל "תפארת שלמה" מראדאמסק
ולמעלה בקודש
• נפטר ו' אב תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נדבת ע"י ידידינו הרה"ח
ר' **שלום לעמער** הי"ו
לעי"נ אביו החשוב האדם היקר באנשים
ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה
• נפטר ו' אב תשפ"ד
ולעי"נ זקינו ר' **נפתלי מנחם** ב"ר **משה** ע"ה
• נפטר כ"ז תמוז
ולעי"נ אחותו החשובה
מרת **צפורה פאלא** בת ר' **משה** ע"ה
• נפטרה ג' אב תשס"ג
ת.נ.צ.ב.ה.

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **הערש מיילעך** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

•גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **אלטר אלעזר האלפערט** הי"ו, לעי"נ אביו
ר' **מנחם אהרן** ב"ר **אלטר משה אלעזר** ע"ה
• נפטר ז' אב תשע"ג

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **נפתלי** הלוי **פעפערקארן** הי"ו, לעי"נ זקנו
ר' **צבי משה** ב"ר **אברהם אלעזר** ע"ה
פעפערקארן • נפטר כ"ז תמוז

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **דוד אונגאר** הי"ו, לעי"נ דודו
הרה"ח ר' **יוסף** ב"ר **דוד** ע"ה **אויש**
• נפטר ג' מנחם אב תשט"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יהושע דוב לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ חותנו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **יודל האלפערט** הי"ו, לעי"נ זקינו
ר' **מנחם אהרן** ב"ר **אלטר משה אלעזר** ע"ה
• נפטר ז' אב תשע"ג

גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **אלכסנדר דוד** הכהן **טעללער** הי"ו, לעי"נ אמו
מרת **בלומא חנה** בת ר' **חיים אהרן** ז"ל
• נפטרה ה' מנחם אב תש"פ

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **יוסף אונגאר** הי"ו, לעי"נ דודו
הרה"ח ר' **יוסף** ב"ר **דוד** ע"ה **אויש**
• נפטר ג' מנחם אב תשט"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **מתתי'** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

*גליון השבוע נתנדב לעילוי נשמת
מרת **היגדל** ב"ר **יוסף** ע"ה
אשת הרה"ח ר' **נחמן דאקס** ז"ל
מלאנדאן • נפטרה כ"א תמוז תש"מ

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **שמעון אברהם לעממער** הי"ו,
לעי"נ אביו ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה
• נפטר ו' מנחם אב תשפ"ד

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **משה צוויבל ומשפ'** שיחיו
לעי"נ חמותו מרת **לאה** בת ר' **ישראל מנחם** ע"ה
ברהורין • נפטרה ג' מנחם אב תשנ"ו

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יוסף יצחק** ברי"ד **לאנגסאם** הי"ו
לעי"נ זקינו ר' **פרץ** ב"ר **זאב** הלוי ע"ה אנפאנג
• נפטר ב' אב תשס"ה

"קו הריבית" האטליין
1-845-493-8604
email: Ribishotline@gmail.com

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
מוה"ר **יחזקאל לעממער** הי"ו לעי"נ אביו
ר' **משה** ב"ר **נפתלי מנחם** ע"ה • נפטר ו' אב תשפ"ד
ולעי"נ אחותו מרת **צפורה פאלא** ע"ה • נפטרה ג' אב תשס"ג

*גליון השבוע נדבת ידידינו הרה"ח
ר' **פישל ברהורין** הי"ו לעי"נ זקנתו
מרת **לאה** בת ר' **ישראל מנחם** ע"ה
ברהורין • נפטרה ג' אב תשנ"ו

*לעי"נ הרב החסיד ר' **ישראל מאירוביץ** ע"ה
בן הרה"ח **אברהם אשר זעליג** ע"ה
(מנהל ישיבה"ק) • נלב"ע ז' מנחם אב תשס"ח
הונצח ע"י משפחתו שיחיו

"מַיין שַׁבָּת אוֹצָר" און נאך קענט איר געפונען יעדע וואך
אין די וועכענטליכע אויסגאבע פון "המחנה מאגאזין"
T:718-438-1263 • F:718-569-6440 • e-mail: otzar@hamachne.com

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
ר' **אברהם יודא** ב"ר
ישעי' עקיבא ע"ה פיינער
• נפטר כ"ג אלול תשע"ח ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
ר' **ישראל צבי (הערשל)** ב"ר
יוסף יונה ע"ה **קליין**
• נפטר ג' טבת תשע"ז ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרה ולעי"נ
הילדה התמימה **מינצא לאה** ע"ה
בת יבלחט"א ר' **לוי יצחק הכהן** הי"ו
נפטרה כ"ד טבת תשפ"ב • ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרה ולעי"נ המחנכת
הדגולה והחשובה אשה יראת ה' מרת **ברכה**
ב"ר **דוד מנשה** ע"ה **ביגעלאייזן**
נפטרה ה' תמוז תשפ"ג • ת.נ.צ.ב.ה.

גליון השבוע נתנדב לזכרו ולעי"נ
הרה"ח ר' **משה אלעזר**
ב"ר **צבי** ע"ה **לעמבערגער**
• נפטר ח' אדר תשנ"ח ת.נ.צ.ב.ה.